

MESAČNÍK MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ČÍSLO 11 / NOVEMBER 2010

OD ZÁHORIA PO LIPTOV

Spolupráca kynológov
str. 14 - 15

Výzva menom Afganistan
str. 35

Unikát spod Inovca

/ Eleonóra BUJAČKOVÁ

/ foto VZZ

Svetoznáme kúpeľné mesto Piešťany ležiace pod výbežkami Považského Inovca v severnej časti dolného Považia preslávil výskyt liečivej geotermálnej vody a liečivého sírneho bahna. Piešťanské bahno a termálna minerálna voda má mimoriadny liečivý účinok na ochorenia pohybového ústrojenstva a je unikátom nielen v Európe, ale aj na svete.

Horúce minerálne pramene s teplotou 67 až 69 °C s obsahom 1500 mg minerálnych látok na liter a sírne bahno spôsobili rozvoj kúpeľníctva a budovanie liečebných domov. Vojenský kúpeľný ústav bol vybudovaný z podnetu kúpeľného lekára balneológa európskeho mena F. E. Scherera v roku 1863 podľa anonymného projektu. Od začiatku slúžil ubytovaniu a stravovaniu kúpeľných pacientov z radov príslušníkov armády. V rokoch 1908-1909 vybudovali solitérnu vilu Izabela, na prelome 20. a 21. storočia doplnili rozsah poskytovaných služieb o balneoterapeutickú prevádzku, vrátane bazénov, čo urobilo Vojenský kúpeľný ústav nezávislým na službách balneoterapeutických zariadení na Kúpeľnom ostrove.

Liečia sa tu všetky formy zápalových a degeneratívnych reumatických chorôb, funkčné poruchy chrbtice, poúrazové stavy a stavy po ortopedických operáciách. Ústav ponúka ústavnú kúpeľnú starostlivosť (kúpeľná liečba, ubytovanie a stravovanie), alebo ambulantnú kúpeľnú starostlivosť. Odporúčaná dĺžka liečebného pobytu je 10 dní. Ubytovanie je v jedno a dvoj lôžkových izbách, ktoré sú vybavené samostatnou kúpeľňou a WC, rádiom, TV SAT, chladničkou.

V ústave sa termálna piešťanská sírna voda užíva formou bazénových a vaňových kúpeľov. Na liečbu a regeneráciu má ústav k dispozícii krytý a otvorený termálny bazén. Dôležitou súčasťou balneoterapie je liečba pohybom, ktorá vždy prebieha pod prísnou kontrolou odborných lekárov a erudovaných rehabilitačných pracovníkov. Okrem základných kúpeľných procedúr a aktívnej pohybovej liečby dopĺňujú klasickú liečebnú kúru ďalšie liečebné úkony. Patria medzi ne napríklad masáže, akupunktúra, celý komplex elektroterapie, ergoterapie, medikamentózna terapia a ďalšie.

Pavol VITKO
šéfredaktor

Na farme neďaleko jazera došlo k výbuchu. Farma sa nachádza kilometer od mesta Guta s 5000 obyvateľmi. Pri meste je závod na výrobu pesticídov. Niekoľko hodín po výbuchu sú u civilov žijúcich v blízkosti zistené príznaky ohrozenia zdravia toxickou látkou. Prejavujú sa poškodením pokožky, dráždením očí, pridávajú sa dýchacie problémy a hnačky. Vojsková patrôla sa vracia na základňu s príznakmi neznámej choroby... – to bol námet medzinárodného cvičenia NATO (2nd NATO Mixed Sample Laboratory Exercise - MSLEx). Okrem „naťahákových“ špecializovaných zariadení sa do neho zapojilo aj Referenčné chemické laboratórium (RCHL) Zemianske Kostolany a Mobilné identifikačné laboratórium práporu RCHBO Rožňava. „V našej oblasti to bolo niečo ako Formula 1,“ prízvukoval nám nedávno mimoriadne skúsený vojenský chemik major Oliver Toderiška. Dávame mu za pravdu. Lenže – o takýchto „veľkých cenách“ by sme sa radi dozvedeli skôr, ako až niekoľko mesiacov po úspešnom finiši. Presnejšie, aspoň pár týždňov predtým, ako sa „závodné stroje“ zoraďujú na štart. Aj preto si, prosím, prečítajte na strane 37 naše otázky na tému, ako zlepšiť Obranu. Isto, nie všetko sa do časopisu vojde. Budeme však veľmi radi, ak nám zašlete svoje názory a pripomienky.

Stromčeky, darčeky, trochu viac úsmevov (možno aj nervozity) – blížila sa Vianoce. Aj preto náš potlesk na strane 9 patrí tým, ktorí už niekoľko rokov nemyslia iba na seba. Podplukovník Milan Gajdoš a jeho priatelia i spolupracovníci sa popri svojej službe snažia pomôcť tým najchudobnejším. A to v Afganistane. Zároveň našej vojenskej účasti v ISAF pridávajú aj humanitárny, čiže ľudský rozmer. Klobúk dole. V Afganistane však pribudne aj našich vojakov. Tento editoriál síce píšeme ešte pred summitom NATO, ale v Lisabone to iste potvrdí aj minister obrany Ľubomír Galko. No a tí, čo do „Afganu“ odchádzajú na prelome novembra a decembra budú „vianocovať“ inak, ako ostatní. Možno viac, ako oni sami, to pocítia ich rodiny. Obavy, pocit odlúčenia, neistota... Podobné pocity budú mať aj rodiny „cyberčanov“ alebo vojakov v Bosne. Je dobré, ak sa generalita začína opäť zamyšľovať nad zintenzívnením vzťahov s príbuznými našich mierotvorcov. Hovorí o tom brigádny generál Miroslav Kocian na strane 40. No a na dôvažok – niekoľkokrát som sa vracal z Afganistanu s borcami, ktorí prichádzali domov po pol roku služby pár týždňov pred Vianocami. Čo bolo jednou z ich hlavných tém rozhovorov (šomrani, ponós...)? Nuž to, že ešte pred príchodom k rodinám museli absolvovať zdravotné pozorovanie v Tatranskej Polianke. O tom, či je potrebné, sa dočítate na strane 12.

Pekné predvianočné obdobie

editoriál

Z obsahu

str. 6 - 8

Spoločný cieľ 2010

Som spokojný

str. 10 - 11

Srdce vojaka, duša hovorcu

str. 33

- str. 4-5 Krátko z rezortu
- str. 6-8 Od Záhoria po Liptov
- str. 9 ISAF: aj humanitárny rozmer
- str. 10-11 Som spokojný
- str. 12-13 Zdravotné pozorovanie po návrate z operácie
- str. 14-15 Spolupráca ponad riekou Moravu
- str. 16 Róbert Ondrejcsák: O strategickom hodnotení obrany

- str. 17 TECHNICA – krátko
- str. 18-19 Spoločný projekt Falarick 105 mm
- str. 20-21 nEUROn
- str. 22-23 Cvičenie Anakonda-2010
- str. 24-25 Protiletadlový raketový systém S-125SC Newa-SC
- str. 26 Raketomet z Trenčína
- str. 27 Husársky podmaršal Michal Fábry

- str. 28-31 Automatizované systémy riadenia OAO MNIIPA
- str. 32 TECHNICA – krátko
- str. 33 Srdce vojaka, duša hovorcu
- str. 34 Vycvičiť dobrého logistu je náročné
- str. 35 Výzva menom Afganistan
- str. 36 Krátko z rezortu
- str. 37 Generalita: zjednodušenie procesov, modernizácia myslenia

- str. 38-39 Balanced Scorecard môžu byť receptom
- str. 40 Krátko z rezortu
- str. 41 Jana Purdjaková: Sedem zlatých z majstrovstiev sveta
- str. 42-43 Slovenská ženíjňa jednotka na Cypre
- str. 44-46 servis • tipy • rady
- str. 47 Viac moderných lodí LCS

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVIII, č. 11/2010
Redakčná uzávierka 15. novembra 2010
Do výroby dané 25. novembra 2010

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Kommunikačný odbor

Šéfredaktor:
PhDr. Pavol VITKO
tel.: 0960 312 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktor:
Mgr. Michaela FARKASOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 338 352, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:

Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Bc. Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lydia ŠEVČIKOVÁ

5. kartoreprodukčná základňa Nemšová
Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Kommunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8

832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane:
Cvičenie Spoločný cieľ 2010 vo VVP Lešť
foto Peter DOVINA

Nevýžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.
© Ministerstvo obrany SR
EC 41208, ISSN 1336-1910

Pomoc Čiernej Hore

/ Petra VRÁBLOVÁ

/ Peter DOVINA

Slovensko je pripravené odovzdať Čiernej Hore svoje skúsenosti pri snahe krajiny začleniť sa do euroatlantických štruktúr. Na stretnutí so svojim čiernohorským kolegom Borom Vučinićom to 25. októbra vyhlásil minister obrany Ľubomír Galko. Ponúkol aj výcvik našimi špecialistami na likvidáciu munície. „Slovenská republika je pripravená urobiť všetko preto, aby sa Čierna Hora dostala do NATO a EÚ,“ vyhlásil Galko. Boro Vučinić ocenil ochotu Slovákov pomôcť tejto malej balkánskej krajine. „Sme rozlohou a počtom obyvateľov oveľa menší štát ako vy. Ministerstvo obrany u nás nefunguje ešte ani štyri roky. Vážime si vaše rady a ponuku pomôcť.“ Obaja ministri po rokovaní podpísali Dohodu medzi svojimi krajinami o obrannej spolupráci a prezreli si armádu Sieň slávy.

Spolupráca s Izraelom

/ text a foto Pavol VITKO

Minister obrany SR Ľubomír Galko prijal v piatok 29. októbra izraelského podpredsedu vlády a ministra obrany Ehuda Baraka. „Nášmu partnerovi sme ponúkli využitie špecializovaných výcvikových zariadení Ústavu špecializovaného zdravotníctva a výcviku Lešť príslušníkmi izraelských ozbrojených síl,“ povedal po rokovaní minister Galko. Slovenská strana ponúkla svojim partnerom aj spoluprácu v oblasti nevybuchnutej munície, či zaškolenie obsluhy odminovacích kompletov Božena v prípade, ak by sa Izrael rozhodol pre ich nákup. Ehud Barak podobne ako Ľubomír Galko zhodnotili vzájomnú spoluprácu ako veľmi dobrú. „Naozaj sa tešíme na ďalšie možnosti spolupráce,“ avizoval izraelský minister.

„Slovensko si ctí pamiatku holokaustu a nedovolí, aby sa na túto časť histórie zabudlo,“ povedal tiež Ľubomír Galko. Tieto slová iste aj veľmi osobne vnímal Amos Gilad, náčelník vojensko-politickej sekcie izraelského ministerstva obrany. „Môj otec a deda boli Piešťanci. Starý otec bol bankový úradník a pôsobil aj v mestskej rade,“ povedal nám tento charizmatik generálmajor v zálohe. Dodal, že menšej časti rodiny sa podarilo odísť zo Slovenska tesne pred vojnou. Také šťastie však nemali ostatní príbuzní. „Sú to pre nás veľmi smutné a bolestné spomienky,“ povedal nám Amos Gilad, ktorý v Piešťanoch ešte nebol. Aj vďaka pozitívnemu impulzu, ktorý si odnášal z oficiálnej návštevy Slovenska, chce však rodisko svojho otca a starého otca navštíviť.

Nemecká pomoc pri vzdelávaní

/ red, foto Peter DOVINA

Vel'vyslanec Nemecka Axel Hartmann (zľava) pridelenec obrany Nemecka pplk. Herbert Schmid a generálny riaditeľ SEOPMVL Jaroslav Naď

Slovensko a Nemecko si budú pravdepodobne vzájomne vzdelávať vojenských dôstojníkov. Predbežne sa na tom dohodli minister obrany Ľubomír Galko a veľvyslanec Nemecka na Slovensku Axel Hartmann. Šéf rezortu ocenil možnosť, ktorú už nemecká strana ponúkla v oblasti jazykovej a odbornej prípravy. „Tridsiati vojaci, ktorí sa vzdelávali v Hamburgu dnes pôsobia na rôznych pozíciách v štruktúrach NATO. Podobnú možnosť radi ponúkneme Nemecku aj my,“ povedal Galko. Vel'vyslanec Hartmann myšlienku spolupráce medzi oboma krajinami ocenil a pripomenul obdobie znovuzjednotenia Nemecka, keď veľa jeho krajanov utekalo do Rakúska cez Československo a Maďarsko. „Sme vďační Čechom a Slovákom, ako sa k našim ľuďom zachovali. Aj preto dnes radi ponúkame takúto možnosť,“ vysvetlil Hartmann. Spoluprácu pri vzdelávaní dôstojníkov by mohli spresniť na plánovanom stretnutí ministrov obrany Slovenska a Nemecka.

Generáli o vojenskej spôsobilosti

/ text a foto mjr. Milan VANGA

Vojenský výbor EÚ sa 27. októbra v Bruseli zišiel na pravidelnom polročnom zasadnutí. Slovensko na rokovaní zastupoval náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík. Hlavnými témami rokovaní boli rozvoj vojenských spôsobilostí Európskej únie a stav vojenských operácií pod jej velením. Rokovanie 27 náčelníkov generálnych štábov členských krajín EÚ viedol predseda Vojenského výboru EÚ generál Hakan Syrén. Náčelníci sa stretli aj s ruským kolegom armádnym generálom Nikolajom Makarovom, diskutovali s ním o transformácii ozbrojených síl Ruska a jeho možnom prispievaní k presadzovaniu spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ. Náčelníci diskutovali aj o rozvoji vojenských spôsobilostí EÚ a úlohe Vojenského výboru EÚ v tomto procese, ako aj dopadoch finančnej krízy na rozpočty krajín. Náčelníci obedovali s vysokou predstaviteľkou EÚ pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku Catherine Ashonovou, hovorili aj o Lisabonskej zmluve či aktuálnom stave aktivácie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť. Vysokí vojenski predstavitelia zhodnotili aktuálny stav vojenských operácií EÚ na Balkáne a na africkom kontinente. V rámci výboru sa stretli aj náčelníci generálnych štábov krajín V4.

Na pamäť čs. perutí

/ Pavol VITKO

/ foto Jaroslav BERÁNEK

Vnedeľu 31. októbra sa v československej časti medzinárodného vojenského cintorína v Brookwoode pri Londýne konala spomienková slávnosť pri príležitosti 70. výročia začiatku činnosti československých letcov na územie Veľkej Británie. Delegáciu SR viedol veľvyslanec SR Juraj Zervan a pridelenec obrany plukovník Vladimír Samek. Českí hostia prišli na čele s námestníkom ministra obrany Michaelom Vrbatom. Na slávnosti sa zúčastnili aj zástupcovia Asociácie českých letcov, britskí a československí veteráni 2. svetovej vojny, predstavitelia britského politického a verejného života a rodinní príbuzní veteránov 2. svetovej vojny. „Tí, ktorí položili životy, neumreli. Obetovali svoje mladé životy za našu budúcnosť. Nezabudnuteľne sa zapísali do histórie spoločného štátu Čechov a Slovákov. Slovenský národ im ich hrdinské činy a statočnosť nikdy nezabudne,“ povedal veľvyslanec Zervan.

V čs. stíhacích a bombardovacích jednotkách RAF bojovalo počas 2. svetovej vojny jednotkách približne 3500 letcov pochádzajúcich z Československa. Slovákov z nich bolo 320. V službách RAF počas 2. svetovej vojny zahynulo 155 Čechov a Slovákov. Českí a slovenskí bojovníci, ktorí ostali v Británii, sa okrem iných organizácií združovali aj v Československej obci legionárskej. V októbri si jej členovia, ktorými sú aj potomkovia vojakov a tiež britskí sympatizanti, prvý raz zvolili čestného predsedu. Stal sa ním veľvyslanec SR Juraj Zervan.

Jubilujúci útvar

/ text a foto npor. Marián SMOLKA

Pri príležitosti 15. výročia vzniku 11. mechanizovaného práporu – práporu Okamžitej reakcie Martin sa konal 4. novembra slávnostný nástup za účasti mnohých významných osobností spätých či už s minulosťou, ale aj súčasnosťou 11. mechanizovaného práporu. „Dnešný deň je príležitosťou na to, aby sme si pripomenuli najdôležitejšie míľniky histórie práporu, ktoré boli kľúčové a ovplyvnili jeho vývoj. Všetci si vážime ocenenia a prvenstvá, ktorá váš útvar dosiahol v podobe výborných výsledkov v oblasti výcviku, kvalitnom splnení úloh medzinárodných cvičení na domácej, ale aj zahraničnej pôde. Veľmi si vážim osobný prínos každého príslušníka, ale aj príslušníkov nadriadených stupňov, ktoré ste vynaložili pri vybudovaní útvaru, akým je dnes“, povedal generál Ľubomír Bulík. V rámci programu mali prítomní možnosť vidieť ukážku historických zbraní, vystúpenie klubu vojenskej histórie s ukážkou bojov počas SNP a dynamické ukážky boja v zastavanej oblasti a boja zblízka, ako aj množstvo statických ukážok súčasných zbraní a techniky, ktorou prápor disponuje. Zaujímavým bolo aj vystúpenie čestnej čaty so zbraňami sprevádzaných modernou hudbou.

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Na veľkej časti Slovenska sa uskutočnilo od 15. do 22. októbra dvojstupňové veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk – Spoločný cieľ 2010. Na Záhori cvičili zložky národného podporného logistického prvku (NSE), v Topoľčanoch veliteľstvo mechanizovanej brigádnej skupiny, vo Výčikovom priestore Vojenského obvodu Lešť mechanizovaná práporná skupina, ktorej jadro tvoril martinský mechanizovaný prápor a v Liptove, v Liptovskom Mikuláši – Ondrašovej zasa bola po prvý k dispozícii pre zdravotnícke zabezpečenie cvičiacich vojenská poľná nemocnica ROLE 2E.

Od Záhoria po Liptov

Téma cvičenia bola: mechanizovaná brigádna skupina OS SR vo vojenskej operácii NATO na podporu mieru. Hlavné epizódy sa odohrávali vo Výčikovom priestore Vojenského obvodu Lešť. Cieľom cvičenia bolo precvičiť štábby mechanizovanej brigády a jej podriadených jednotiek v plánovaní a vedení operácií v medzinárodnom prostredí a overiť pripravenosť mechanizovanej práporevej skupiny na báze martinského mechanizovaného práporu na plnenie úloh v operácii NATO.

Scenár cvičenia Spoločný cieľ 2010 pomerne verne zobrazil riešenie situácie vo fiktívnych štátoch pripomínajúcich reálnu situáciu v mnohých krízových regiónoch nášho nepokojného sveta. Brigádnym generálom Pavel Macko, ktorý pôsobil aj priamo v Afganistane ako veliteľ štábu operácií v operácii ISAF, sa pri plánovaní operácií NATO netajil zámyslom vytvoriť pre cvičiace jednotky čo možno najreálnejšiu situáciu. Situáciu, v ktorej museli cvičiace jednotky často veľmi rýchlo meniť rytmus svojej činnosti. Od bojových operácií prechádzajúc k humanitným, poskytovať pomoc miestnemu obyvateľstvu, pôsobiť v prostredí medzi znepriatelenými stranami, vyjednávať s nimi.

Začínali sme od základu

So spomínanými podmienkami sa musel vyrovnávať aj veliteľ martinského mechanizovaného práporu podplukovník Roman Nikmon spoločne so svojimi

veliteľmi. Rodák z Bojníc, ktorý v roku 1992 ukončil vo Vyškove na vysokej vojenskej škole štúdium motostreleckého smeru a neskôr pôsobil v útvaroch v Leviciach, Štúrove, Topoľčanoch i na Generálnom štábe OS SR, pripomína, že samotná príprava na cvičenie bola dlhodobá.

„Začala sa pred rokom a pol. Prvé obdobie poznačila účasť mnohých našich príslušníkov na zahraničných misiách. Vlastne až po ich návrate z KFOR v Kosove a UNFICYP na Cypre a dočerpaní dovolení sme mohli začať s plnohodnotnou prípravou. Predsa len v zahraničí vojaci plnili iné úlohy, a tak sme radšej začali od základu. Od výcviku špecialistu, družstva, čaty a roty a skončili sme etapou práporu. Postupne sme do nášho výcviku začleňovali aj ďalšie prvky práporevej skupiny. Spočiatku to bol pre nás i pre nich dosť bolestivý proces. Velitelia si museli zvyknúť, že majú zodpovednosť i za pridané sily a prostriedky. Naučiť sa ich zmysluplne využívať. Nebolo to ľahké, ani jednoduché,“ hovorí veliteľ práporu.

Od ženistov, cez protiletadlovcov, delostrelcov až po PSYOPS. Podľa neho to nebolo spočiatku vôbec jednoduché, lebo neboli zvyknutí na súčinnosť, spoločné plnenie úloh. Museli riešiť spomínané problémy, naučiť sa plniť úlohy s podpornými prvkami. Finálne cvičenie na Lešti bolo nesmierne náročné po fyzickej i psychickej stránke. Velitelia museli spolu so svojimi podriadenými

plniť rôznorodé úlohy. Od stabilizačných či útočných vyčisťovacích operácií v jednej fáze cvičenia, cez vyhľadávanie podozrivých osôb, zvládanie demonštrácií pred kontrolnými stanovišťami, vyjednávanie so znepríatelenými stranami až po pomoc miestnej samospráve.

Od útoku po vyjednávanie

„Práve na prudkých nečakaných prechodoch z jednej činnosti do druhej sa lámal chlieb. Som rád, že sme všetky spomínané úlohy zvládli. Pre mňa i ostatných veliteľov bolo svojím spôsobom jednoduchšie plnenie bojových a vlastne vojenských úloh ako plnenie úloh, s ktorými sa vo svojom vojenskom živote často nestretávam. Napríklad vyjednávanie so šéfom teroristickej skupiny. Musel som si dávať veľmi dobrý pozor na to, čo a ako mu poviem, aby som ešte viac nezhoršil situáciu v danej oblasti. Bola to pre mňa veľká škola. Rovnako bezprostredný styk s novinármi,“ priznáva podplukovník Nikmon.

Veľmi si pochvaľoval činnosť veliteľa druhej mechanizovanej rotý nadporučíka Miroslava Neduchala, veliteľa rotý bojovej podpory nadporučíka Rudolfa Jančího, ale aj svojho náčelníka štábu majora Milana Cvika, staršieho dôstojníka operačného oddelenia nadporučíka Vladimíra Moška.

Plnenie jednotlivých úloh cvičenia, najmä pri podpore útočnej vyčisťovacej

operácie v nočných a skorých ranných hodinách poriadne preverilo aj príslušníkov mìnometnej čaty, rotý palebnej podpory. Jej veliteľ poručík Peter Lukáč pripomína, že najmä pre nových nabiľáčov to bola doslova prvá skúška ohňom. „Prišli k jednotke len pred nedávnom. Ale vďaka skúsenejším kolegom, ako je veliteľ mìnometného družstva rotný Ľubomír Strečka, veliteľ prieskumného družstva rotný Vlastimil Svrček, či veliaci poddôstojník čaty rotný Marián Kysela veľmi rýchlo zapadli do kolektívu a plnili všetky úlohy veľmi dobre. Aj napriek niektorým technickým problémom s 98-milimetrovými mìnometmi som so všetkými podriadenými, a najmä s ich chuťou splniť úlohy spokojný,“ konštatuje mladý veliteľ.

Pomoc občanom

V priebehu cvičenia plnili vojaci aj úlohy v prospech miestneho obyvateľstva. V neďalekej obci Senohrad pomohli pri oprave miestnej komunikácie vedúcej do lazničkej usadlosti. Veliteľ taktického CIMIC tímu nadporučík Anton Domen pripomína, že aj takýmto spôsobom chcú zlepšiť vzťahy s obyvateľmi neďaleko výcvikového priestoru. Príslušníci ženíjnostrojového družstva seredského ženijného práporu pod vedením rotného Petra Lorenca prekopali na ceste priepustu, urobili odvodňovací kanál, aby mohla voda odtekať. Následne komunikáciu vyrovnali a spevnili. Starostka obce Oľga Bartková nešetrila slovami chvály na adresu vojakov. „Z rozpočtu obce by sme si takéto práce nemohli dovoliť,“ pripomína.

Nebola to ojedinelá pomoc vojakov. V západnej časti Slovenska v obci Osuské zasa pomohli preklenúť miestny tok pontónovým mostom. Ďalším prejavom starostlivosti o občanov bola akcia v základnej škole v Senohra-

Preverka CREVAL

Jednou z najdôležitejších úloh, ktoré v poslednom období plnia pozemné sily OS SR je príprava a udržanie mechanizovanej práporovej skupiny (mprsk) v silách vysokej pripravenosti (SVP) v súlade s Cieľmi síl.

Preverka bojovej pripravenosti (CREVAL) mprsk bola uskutočnená národným previerkovým tímom (PT) pod velením plukovníka gšt. Ľubomíra Miškolciho. Na správnosť dohliadali inšpektori NATO z Allied Force Command HQ Heidelberg. Previerku vykonali v dvoch fázach. Najskôr v posádke Martin a potom v rámci práporového taktického cvičenia v dňoch 20.- 22. októbra 2010 vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť. Cieľom CREVAL bolo preveriť a vyhodnotiť bojovú pripravenosť jednotiek deklarovaných do mprsk ako zálohy nasaditeľných síl pre NATO v súlade s ich triedou pripravenosti a stanoviť, či mechanizovaná práporová skupina je, alebo nie je pripravená. Zároveň identifikovať nedostatky, ktoré obmedzujú schopnosť mprsk dosiahnuť pohotovosť na plnenie úloh v čase stanovenom triedou pripravenosti (TP). Previerka zahŕňala tieto oblasti: pripravenosť a plány, operácie, logistiku, komunikačné a informačné systémy a administratívu. Previerkový tím preveril celkom 15 položiek, 40 podpoložiek, 139 kritérií a v nich 986 merateľných ukazovateľov.

Inšpektori NATO konštatovali, že previerkový tím dodržal postupy, procedúry a kritériá na uskutočnenie previerky a urobil ju v súlade so štandardmi NATO. Na základe vyhodnotenia a záverov previerkového tímu a inšpektorov NATO bola mechanizovaná práporová skupina hodnotená ako pripravená na bojové použitie ako záloha nasaditeľných síl NATO.

de. Žiaci i učitelia sa dozvedeli viac o pravidlách správania v bojovej zóne, kde môžu byť aj míny, či iné nástražné výbušné systémy, zoznámili sa s ochrannými pomôckami proti chemickým zbraňam a ich používaním i vojenskou technikou.

Spokojný minister

V priebehu cvičenia vojakov pri plnení nočných a denných úloh počas útočnej operácie navštívil aj minister obrany Ľubomír Galko. Neskrýval spokojnosť s predvedeným výkonom vojakov a vyjadril presvedčenie, že obdobne si budú plniť úlohy aj v blízkej budúcnosti v medzinárodných operáciách. Najmä v súčasnosti najdôležitejšej pre Slovensko ISAF v Afganistane. Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík pri hodnotení cvičenia pripomenul, že celé prebiehalo podľa štandardov NATO a hodnotil ho národný previerkový tím pod vedením plukovníka gšt. Ľubomíra Miškolciho podľa metodiky CREVAL aj za účasti inšpektorov z aliančného veliteľstva v Heidelbergu.

Na záverečnom nástupe si prevzali certifikáty veliteľ martinského mechanizovaného práporu podplukovník Roman Nikmon a veliteľ národného podporového logistického prvku (NSE) major Adrián Melega. Úlohy zdravotného zabezpečenia plnili príslušníci mnohoprofilovej poľnej nemocnice ROLE 2E (materiál o ich práci prinesieme v decembrovom čísle).

„Majte na pamäti, že neexistuje také cvičenie, ktoré by vás na sto percent pripravilo na plnenie úloh v skutočnej operácii. To pocítite až pri prvom dotyku so zničenou krajinou, jej zuboženými obyvateľmi, najmä deťmi. S prvými ranenými, s prvým bojovým stretom, keď váš kamarát leží zranený vedľa vás, krváca a vy mu neviete pomôcť. To je ten okamih vytriezovania, na ktorý vás žiadne cvičenie nedokáže úplne pripraviť, ale môže vám pomôcť lepšie sa s ním vyrovnáť. Ďakujem vám vojaci, bolo mi čťou, že som vám mohol v priebehu cvičenia veliť,“ zdôraznil na záver cvičenia Spoločný cieľ 2010 jeho riadiaci brigádny generál Pavel Macko.

Spoločný cieľ 2010

Na najväčšom cvičení, ktoré sa uskutočnilo v období samostatnosti Slovenskej republiky sa zúčastnilo vyše 1 600 vojakov a stovky kusov vojenskej techniky. Okrem bojových vozidiel pechoty (BVP 2), obojživelného kolesového obrneného vozidla Aliigator, ktoré má vo výzbroji martinský mechanizovaný prápor mali ďalšie útvary a jednotky k dispozícii napríklad pancierový terénny kolesový automobil Tatra-pan, 155 mm samohybnú húfnicu Zuzana. Nechýbal modernizovaný raketomet Modular, stredný terénny automobil Aktis, niekoľko verzii automobilov Tatra 815, rôzne druhy ženijnjej techniky, mínometov, protiletadlových prostriedkov, ale aj lietadlá L-39, či vrtuľníky Mi-17 a Mi-24.

Cvičenie sa uskutočnilo na rozsiahlom území Slovenska. Národný podporný logistický prvok (NSE) bol umiestnený v západnom cípe Slovenska na Záhorí, odkiaľ zásoboval cvičiace vojská potrebným materiálom. Štáb brigády cvičil na veliteľstve 1. mechanizovanej brigády v Topoľčanoch a poľná nemocnica ROLE 2E na Liptove. Cvičenie Spoločný cieľ 2010 bolo zatiaľ v histórii najkomplexnejšie. Zúčastnili sa na ňom nielen jednotlivé zložky pozemných síl, ale aj vzdušných, ako síl výcviku a podpory, vojenského zdravotníctva, vojenskej polície a Generálneho štábu OS SR.

Vďaka jeho nápadu a ústretovosti jeho spolupracovníkov odišla za minulé tri roky do Afganistanu humanitárna pomoc v hodnote 250-tisíc eur. Nechce, aby sme hovorili o ňom. My však nesúhlasíme. Komu česť, tomu česť: podplukovník Milan Gajdoš, riaditeľ správy Ústredia ekumenickej pastoračnej služby Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR.

ISAF: aj humanitárny rozmer

„Ten nápad vznikol v roku 2008, keď som bol frekventantom vyššieho veliteľsko-štábného kurzu v Liptovskom Mikuláši,“ spomenie dôstojník a dodá: „Prednášal nám aj kapitán Peter Sater. Bol prvým slovenským vojakom, ktorý pôsobil v provinčnom rekonštrukčnom tíme. Slúžil ešte s maďarskými kolegami. Jeho prednáška vo mne evokovala myšlienku ako využiť jeho skúsenosti a kontakty a prostredníctvom nich sa zapojiť do humanitárnej pomoci Afgancom.“

Naštartovanie systému

Na začiatku bolo treba vypracovať scenár, získať materiál a harmonizovať milión vecí. Dôležitá bola tiež odpoveď na otázku od maďarského veliteľa provinčného rekonštrukčného tímu, či vôbec pomoc potrebujú a aký má mať charakter. Odpoveď z tábora Pol et Khomri v provincii Baglan bola rýchla a jednoznačná: „Ubezpečil nás, že v okolí základne Pol et Khomri žije v utečeneckých táboroch približne 40-tisíc ľudí. Nemajú v podstate nič a čaká ich tuhá zima...“

Spolupracujúcou domácou mimovládnu organizáciu sa stala Evanjelická diakonia na Slovensku. Spolu s riaditeľom Jánom Hubom a zástupcom Jánom Gasperom vypracovali projekt a usilovali sa získať prebytočný a neupotrebitelný materiál zo skladov ozbrojených síl. Podarilo sa. Bolo treba komunikovať so slovenskými dôstojníkmi v provinčných rekonštrukčných tímoch, ale najmä s velením ozbrojených síl. „Úplne najskôr som sa odvážil ísť za generálmajorom Jaroslavom Vývekom. Na generálnom štábe riadil štáb operácií. Bol som šťastný, že jeho predbežné stanovisko bolo pozitívne. Nasledoval zástupca náčelníka generálneho štábu generálporučík Peter Gajdoš a ďalší...“ opisuje svoju postupnú diplomatickú misiu pplk. Milan Gajdoš. Išlo totiž o spoluprácu v desiatkach súvislostí. No najmä v otázke prepravy: „Oslovili sme logistiku, či by sa našla voľná prepravná kapacita v rámci zásobovacích letov do Afganistanu. Inak by to bolo nemysliteľné. Veď samotný prenájom lietadla IL-76 do Afganistanu by stál 190-tisíc eur... No a následne Evanjelická diakonia o využitie tejto možnosti požiadala ministerstvo obrany. Zimné doplnky, topánky, tenisky a svetre v hodnote vyše troch miliónov korún pripravené na prepravu. Z bratislavského letiska však neodleteli. Prečo prvý pokus nevyšiel? „Do lietadla bolo treba na poslednú chvíľu naložiť dodatočný vojenský materiál. Prirodzene, mal prednosť pred našou humanitárkou,“ spomenie pplk. Gajdoš. „Odletela až 2. decembra 2008. Prevzali ju naši vojaci v Kandahári. No bolo ju ešte treba prepraviť autami do vyše 800 km vzdalenej provincie Baglan. Nie však vojenskými.“ Pplk. Gajdoš ozrejmuje, že Slovenská evanjelická diakonia na tento účel poskytla 5 000 dolárov. Prevzal ich npor. Stanislav Sikeľ z provinčného rekonštrukčného tímu. Napriek neľahkým podmienkam a zložitým rokovaniam s miestnymi dopravcami všetko zariadil. „Urobil veľký kus práce a prešliapal cestu do budúcnosti,“ ocení jeho snahu podplukovník. V Baglame provinčný rekonštrukčný tím v spolupráci s príslušníkmi tímu civilno-vojenskej spolupráce pripravili 800 balíkov – a rozdali ich tým najchudobnejším.

Uruzgan aj Kosovo

Nasledujúci rok už pôsobili v provinčných rekonštrukčných tímoch pod holandským velením v provincii Uruzgan. „V roku 2009 nás ešte pri príprave zásielky oslovilo odde-

lenie humanitárnych činností Ministerstva vnútra SR. Oni majú vlastne podobné humanitárne akcie za štát v kompetencii. Pridali k našim veciam deky a stany. My sme posielali materiál podobný ako predtým. Z Kandaháru do Tarin Kowtu sa však autami len tak ísť nedalo...“ Podplukovník Gajdoš spomenie meno majora Miloša Marcinčáka, člena PRT, ktorý našiel cestu celkom iného druhu. Pomohli Američania. Humanitárnu pomoc v cene vyše 100-tisíc eur prepravili do Tarin Kowtu helikoptérmi. Následne činnosť harmonizovali kapitán Miloš Žilincír a nadporučík Csaba Lukács. Balíky pomáhala distribuovať americká mimovládka US-AID. „Z Uruzganu nám US-AID odpísala, že celá akcia prebehla mimoriadne dobre, že materiál bol pre miestnych veľmi potrebný – a že Slovensko sa v ich očiach veľmi pozitívne zviditeľnilo. Zároveň nás požiadali, aby sme podobnú zásielku ešte zrealizovali.“ Stalo sa. Tretia zásielka odletela koncom leta tohto roku. Materiál si prevzali tímy civilno-vojenskej spolupráce. Distribuovať ho budú opäť pred Vianocami.

„Skúsili sme zasielať humanitárnu pomoc aj do ďalších operácií, kde pôsobia slovenskí vojaci. Tento rok sme začali spolupracovať s CIMIC-tímom na veliteľstve Stred operácií KFOR. Za účinnej organizačnej pomoci nadporučíka Petra Bariaka sme poskytli do škôl v lokalite Obilič sto školských lavíc. No a keďže náš dôstojník pôsobil v CIMIC-tíme pod fínskym velením, Fíni do tried nakúpili stoličky,“ opisuje ďalšiu z humanitárnych aktivít. „A ako tam lavice dopravili? Na našu základňu Šajkovac, boli služobne vyslané dva kamióny. Neboli však úplne naložené, takže sme požiadali o možnosť využiť voľnú prepravnú kapacitu.“

Neúspech a očakávaný úspech

Nie všetko sa však podarilo. Slovenskí vojaci v provinčných rekonštrukčných tímoch doteraz realizujú projekty financované inými štátmi. Aj preto Slovenská evanjelická diakonia požiadala Slovenskú agentúru pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) o financie na športoviská v Tarin Kowte. „Spolupracovali by sme pritom s Američanmi aj Austráľčanmi. Mali sme už aj povolenia a projekty. Naša žiadosť o grant však nebola úspešná. Asi aj preto, lebo sme SAMRS, ktorého zriaďovateľom je ministerstvo zahraničných vecí, žiadali až o 300-tisíc eur.“ Nuž – naozaj veľká suma. Veď Slovensko v rámci štátom financovaných projektov Slovak AID poskytlo Afganistanu v rokoch 2004 až 2009 celkovo 919-tisíc eur.

Podplukovník Milan Gajdoš hovorí, že spolu so svojimi kolegami sa snažia budovať mosty ľudského porozumenia. Zapojili sa do nich už doslova stovky ľudí. Niektorí z čistého entuziazmu, ďalší nad rámec svojej služby, ale spoľahnúť sa mohli aj na tých, ktorí im pomáhali v rámci služobných povinností. „Pochopili, že ide o správnu vec – a to mi dáva silu,“ zdôrazní pplk. Gajdoš. Pravdaže, našli sa aj hundoši a pochybovači. Ako inak. Podplukovník však hovorí, že ak je človek čestný a robí veci s dobrým úmyslom, nemá sa čoho báť. Stalo sa. Hlas hundošov sa však sám stratil v ich hundraní... „Chcel by som sa poďakovať špičkám generálneho štábu, ktorí naše úsilie pochopili ako jednu z vecí, ktorá prispeje k riešeniu medzinárodných kríz v komplexnom, nielen vojenskom prístupe. Som si vedomý, že je to kvapka v mori takých naliehavých potrieb. Ale je. A najmä ďakujem svojim spolupracovníkom...“

Som spokojný

Brigádny generál Pavel Macko bol riadiacim najrozsiahlejšieho a komplexného vojenského cvičenia **Spoločný cieľ 2010**, ktoré sa uskutočnilo v ére samostatnej Slovenskej republiky. Bol pri jeho príprave, v ktorej umne zužitkoval všetky svoje predchádzajúce profesionálne skúsenosti. Najmä z pôsobenia na veliteľstve spojeneckých pozemných síl v nemeckom Heidelbergu a v rámci neho aj v operácii ISAF v Afganistane, kde bol v roku 2007 veliteľom Štábu operácií.

Nedávne cvičenie Spoločný cieľ 2010 bolo vyvrcholením dlho - dobejšieho prípravného obdobia nielen na veliteľstve pozemných síl. Mohli by ste ho, pán generál, priblížiť?

Myšlienka na organizovanie takéhoto komplexného cvičenia vznikla už takmer pred dvoma rokmi. Na základe poznatkov náčelníka Generálneho štábu OS SR, mojich vlastných skúseností a poznatkov ďalších funkcionárov z posledného väčšieho štábného cvičenia 1. mechanizovanej brigády v roku 2008 sme dospeli k záveru, že treba zásadným spôsobom prehodnotiť prípravu veliteľov a štábov, ale aj vojsk. Súviselo to nielen s meniacim sa charakterom prebiehajúcich vojenských konfliktov, ale aj s našimi skúsenosťami z reálneho operačného nasadenia či už jednotiek ozbrojených síl, alebo aj našich príslušníkov v rámci medzinárodných veliteľských štruktúr a s doterajšími skúsenosťami s využívaním centier simulačných technológií na Lešti a v Liptovskom Mikuláši. Príprava a nasadenie mechanizovanej brigádnej skupiny v silách nižšej pripravenosti v rámci síl Aliancie je našim najväčším dlhodobým medzinárodným záväzkom a zároveň najvyššou ambíciou nasadenia síl a prostriedkov mimo územia SR. Počiatočnú operačnú spôsobilosť takéhoto zoskupenia by sme mali dosiahnuť do konca roka 2011, a preto v decembri 2008 padlo rozhodnutie pri-

praviť cvičenie, ktoré by zohľadňovalo všetky tieto aspekty a súčasne ma náčelník Generálneho štábu poveril vedením príprav takéhoto cvičenia. Potom už nasledovalo viacero spoločných plánovacích konferencií a na ne nadväzujúcich koordináčných stretnutí a porád jednotlivých pracovných tímov podľa metodológie pre prípravu cvičení plne zhodnej s postupmi NATO.

Aj keď najväčšiu záťaž nieslo, pochopiteľne, trenčianske Veliteľstvo pozemných síl, na tomto procese sa už od samotného počiatku podieľali aj všetky ostatné časti ozbrojených síl (vzdušné sily, sily výcviku a podpory), zástupcovia generálneho štábu, MO SR, Vojenskej polície, vojenského zdravotníctva a aj Akadémie ozbrojených síl. Súčasne sa začala v pozemných silách náročná príprava operačného scenára, do ktorého by sa cvičenie dalo zasadiť. Tento scenár sa tvoril kombináciou štandardného postupu pri písaní podkladov cvičenia a reálneho operačného a štábného výcviku, keď sa príslušníci veliteľstva pozemných síl súčasne „precvičovali“ v štábných operačných postupoch medzinárodného veliteľstva pozemnej zložky celej tejto operácie. Samozrejme, všetko v angličtine. V marci 2010 sme mali hotový operačný plán a následne operačný rozkaz veliteľa celého zoskupenia NATO. Toto bol vstupný podklad pre obidve mechanizované brigády a ďalšie súčasti OS SR pre na-

sledujúce operačné plánovanie celého vojenského ťaženia na stupni brigáda a prápor. Pre samotné cvičenie sme potom z kapacitných dôvodov vybrali mechanizovanú brigádu skupinu, ktorej jadrom bola 1. mechanizovaná brigáda Topolčany a z celého takto vytvoreného plánu dlhodobého rozsiahleho ťaženia sme si na realizáciu cvičenia Spoločný cieľ (Joint Goal) 2010 vybrali jeden z najzložitejších časových úsekov.

Ako ste využili svoje skúsenosti z pôsobenia na spojeneckom veliteľstve pozemných síl v nemeckom Heidelbergu, a najmä z pôsobenia v Štábe operácií ISAF v Afganistane pri koncipovaní námetu cvičenia a jeho maximálnom priblížení reálnej situácie v obdobnej operácii?

V maximálnej možnej miere. Počas niečo viac ako štvorročnej služby v tomto medzinárodnom veliteľstve som mal aj na pomery NATO mimoriadne šťastie a príležitosť na získavanie nových poznatkov a skúseností. Veliteľstvo v Heidelbergu bolo typickým veliteľstvom pripravujúcim sa na velenie rozsiahlym spojeneckým vojenským operáciám a súčasne zodpovedalo za interoperabilitu a koordináciu výcviku pozemných síl Aliancie. Preto cvičenia veliteľstva samotného alebo zabezpečovanie cvičení pre veliteľské štruktúry členských a partnerských krajín boli hlavnou náplňou našej práce. Veliteľstvo prešlo pri mojom nástupe zásadnou reorganizáciou, pričom bolo potrebné vypracovať úplne novú operačnú koncepciu pre jeho fungovanie. Ako jeden z hlavných funkcionárov veliteľstva som dostal na zodpovednosť podrobnú prípravu jednej z dvoch hlavných častí tejto koncepcie, a to rozpracovanie štruktúr a štábných postupov hlavného veliteľského stanoviska (tzv. Main Reach Back), čo mi umožnilo podrobne preniknúť do tajov všetkých štábných operačných postupov.

Okrem toho som mal možnosť postaviť silný medzinárodný tím z viacerých veliteľstiev NATO, ktorý podrobne rozpracoval vtedy úplne novú koncepciu logistickej podpory operácií NRF (síl rýchlej reakcie), vybudoval veliteľskú štruktúru a operačnú koncepciu fungovania tzv. Skupiny spoločnej logistickej podpory NRF (JLSG) a jeden a pol roka som mohol takejto štruktúre veliť. Za toto obdobie sa nielen vycvičil štáb, ale sme dokázali aj reálnu spôsobilosť tejto v podstate multifunkčnej logistickej brigády počas reálneho nasadenia síl NRF na strategickú vzdialenosť na Kapverdské ostrovy v rámci rozsiahleho medzinárodného cvičenia Steadfast Jaguar 2006. No a potom už nasledovalo nielen riadenie prípravy viac ako 200-členného kontingentu z Heidelbergu na nasadenie do veliteľstva ISAF v Kábuľe, ale najmä samotné riadenie operácií v rámci celého Afganistanu a ich koordinácia s operáciami afganských bezpečnostných zložiek a amerických síl v rámci OEF.

To všetko mi dalo mimoriadnu štartovaciu pozíciu vedúceho rozsiahleho pracovného tímu OS SR na prípravu takéhoto výcvikového cyklu a samotného cvičenia. Faktom však je, že bez rozsiahlych skúseností, a hlavne tvrdej práce zvyšku tímu by sa nám toto úsilie nepodarilo doviesť do úspešného konca. Preto sme pre cvičenie využili aj osobné skúsenosti účastníkov iných operácií, publikované poznatky z ostatných operácií, skúsenosti z prípravy česko-slovenskej bojovej skupiny EÚ vrátane scenára cvičenia Collective Shield 2009. Mimoriadne aktívne pracovali aj naši doktrínari, ktorí do tohto všetkého aplikovali takmer tri desiatky nových doktrín a predpisov. Všetko pre to, aby sme vytvorili čo najreálnejšie, ale aj komplexné operačné prostredie zodpovedajúce súčasným a budúcim operáciám. Prakticky všetky detaily scenára vrátane popisu fiktívnych krajín konfliktného regiónu, charakteristiky ozbrojených zložiek, ale aj napríklad detaily osobnostných profilov ozbrojencov, lokálnych predstaviteľov a politických vodcov sme si vytvorili úplne sami.

Spomenuli ste, že cvičenie malo za cieľ nielen preveriť pripravenosť mechanizovanej prápornej skupiny na báze martin-

ského mechanizovaného práporu, ale aj účinnosť doterajšej prípravy štábov mechanizovanej brigádnej skupiny a práporov pozemných síl.

Pokiaľ ide o cvičenie vyvedených jednotiek mechanizovanej práporovej skupiny a národného podporného prvku, som naozaj spokojný. Jednotky svoje úlohy v tomto náročnom a veľmi realistickom námete, ako aj pri výkone reálnych podporných činností a projektov v civilnom sektore zvládli so čfou. O tom svedčí aj to, že boli na záver cvičenia certifikované. Samozrejme, vyskytli sa aj drobné nedostatky jednotiek a jednotlivcov, ktoré budú predmetom ďalšej analýzy, ale celkovo klobúk dole pred motiváciou a výkonom absolútnej väčšiny príslušníkov týchto jednotiek.

Podobne som spokojný aj s výsledkami cvičiacich štábov a ďalších zložiek. Ukázalo sa, že čas venovaný do predchádzajúceho výcviku a odbornej prípravy bol veľmi dobrou investíciou. Cvičiacie štáby sa dokázali dobre orientovať v zložitej situácii a spleti vzťahov, dokázali efektívne riadiť prebiehajúce operácie a súčasne vykonávať rozsiahle plánovacie aktivity. Veď počas osemdňového cvičenia zvládli päť komplexných plánovacích úloh a tucet významnejších plánovacích aktivít (operácií). Zúčastnil som na mnohých cvičeniach, ako aj na ťažkej operácii, ale s takou rozsiahlou záťažou pre veliteľov a štáby, na tejto úrovni velenia som sa asi nestretol. Samozrejme, že nám to pomohlo odhaliť aj isté rezervy v odbornej príprave, veď mnoho vecí a postupov bolo nových a celkovo sme nové postupy v takomto rozsahu cvičili po prvý raz. Takisto sa ukazuje, že naše veliteľské štruktúry brigád a práporov nie sú dostatočne stavané na dlhodobé udržanie takéhoto operačného tempa. Prípadne, že pre takýto typ operácií by sme ich museli posilniť predovšetkým o kapacity pre riadenie civilno-vojenskej spolupráce, ale aj o ďalšie špecializované podporné prvky.

Cvičenie bolo náročné na koordináciu jednotlivých cvičiacich súčastí. Nielen z pozemných síl, ale aj zo vzdušných síl, zložiek výcviku a podpory, vojenskej polície i vojenského zdravotníctva. Zhostili sa jednotliví veliteľia tejto úlohy?

Skutočne, cvičenie bolo náročné a neobvyklé aj tým, že sme v ňom skombinovali rozsiahle a viacúrovňové veliteľsko-štábové cvičenie a zároveň „živý“ výcvik vojsk, v tomto prípade poľnej nemocnice, národného podporného prvku a predovšetkým mechanizovanej práporovej skupiny, a to dokonca pri jej certifikačnom cvičení. Trocha riskantné, ale najmä mimoriadne náročné na koordináciu a udržiavanie konceptuálnej „čistoty“ a bezpečnosti pri cvičení je, keď sa navzájom prelinajú „operačné“ rozohry situácií s reálnymi situáciami cvičiacich vyvedených jednotiek, velenie cvičiacim štábov podriadených práporov s velením skutočným jednotkám cvičiacim s ostrou muníciou.

Preto sme museli zriadiť pomerne komplikovaný riadiaci štáb cvičenia, a to hneď na viacerých miestach územia SR, sieť rozhodcov, skupín imitácie a rozohier a protivníka. Všetko to si vyžadovalo mimoriadnu disciplínu a úsilie, ale aj veľkú dávku samostatnosti všetkých mojich zástupcov, náčelníkov zložiek riaditeľstva cvičenia, ale aj veliteľov cvičiacich štábov a vyvedených jednotiek. Všetci sa výborne zhostili svojej úlohy, cvičenie prebehlo úspešne, podarilo sa nám precvičiť všetky hlavné spôsobilosti a počas celého cvičenia sme nemali prakticky žiadnu vážnu udalosť alebo úraz.

Na záverečnom nástupe ste cvičiacim pripomenuli, že žiadne cvičenie ich na sto percent nepripraví na plnenie úloh v skutočnej operácii. To zariadi až prvý dotyk so zničenou krajinou, jej trpiacim obyvateľstvom, prvý bojový stret a zranenie kamaráta, ktorému neviem pomôcť. No zároveň ste zdôraznili, že dobre pripravené cvičenie im môže lepšie pomôcť zvládnuť spomínané problémy. Ako ste z tohto pohľadu spokojný s cvičením?

Som absolútne spokojný. Netvrdím to preto, že som bol pri príprave tohto cvičenia a mal som ho možnosť riadiť. Išlo skutočne do istej miery o výnimočné cvičenie, ktoré bolo komplexné a mimoriadne náročné po všetkých stránkach, ktoré sa nieslo skutočne v duchu vykonávania operácie na obnovu nádeje a viery, a nie „cvičenia“. Samozrejme, vďaka cvičeniu máme nové skúsenosti a poznatky a určite je čo zlepšovať. Ale počas neho sme si nielen ukázali možnú cestu, ale i vychovali mnoho nadšených nasledovníkov. Preto som presvedčený, že oni využijú získané skúsenosti, poučia sa aj z našich prípadných chýb, ešte viac zdokonalia prípravu výcviku a pripravujú, aj keď možno nie väčšie, ale určite ešte náročnejšie a zaujímavejšie cvičenia pre našich vojakov. Všetko s cieľom dosiahnuť čo najlepšiu prípravu na plnenie náročných ozajstných úloh doma i v zahraničí.

/ text a foto Pavol VITKO

Po prilete domov z ISAF čaká na vojakov zdravotné pozorovanie

Zdravotné pozorovanie po návrate z operácie

Vojaci vracajúci sa zo zahraničných operácií musia pred príchodom do svojej posádky a k rodinám absolvovať zdravotné pozorovanie vo Vysokošpecializovanom ústave na pľúcne choroby Nová Polianka (VÚPCH). Nazývajú ho „karanténa“. Často z tejto povinnosti nebývajú „nadšení“. Prečo teda tých niekoľko dní musia byť pod dozorom lekárov?

„Vojaci sú počas vojenských operácií v prostredí, kde býva zvýšené riziko tuberkulózneho, ako aj iného infekčného a parazitárneho ochorenia. VÚPCH, ktorý je v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva obrany, funguje ako akýsi filter. Obyvateľov Slovenska chráni pred infekciou a nákazlivými ochoreniami,“ vysvetľuje riaditeľ ústavu MUDr. Mikuláš Loja. Dodáva, že v súčasnosti sa pozorovanie týka vojakov, ktorí sa vracajú z operácií v Afganistane, Kosove a Bosne.

Pre dobro vojakov aj ostatných

Riaditeľ VÚPCH pokračuje: Treba si však uvedomiť, že v našom prípade nejde o „karanténu“ v pravom zmysle slova. Je to observačný, čiže pozorovací pobyt. Prostredníctvom neho chránime predovšetkým rodiny vojakov, ich spolupracovníkov, ako aj ich samotných.“ Podľa MUDr. Loju dĺžka pobytu závisí od trvania jednotlivých vyšetrení a ich vyhodnotenia. Napríklad v prípade tuberkulózovej nákazy sa reakcia odčítava po 72 hodinách. Rovnako tak výsledky výteru z hrdla a konečníka poskytnú klinické laboratória až po uplynutí 72-hodinovej lehoty.

Po príchode do zariadenia lekár vyšetrí každého vojaka, stanoví anamnézu a prvotný objektívny nález. Po takomto „vstupnom“ lekárskom vyšetrení nasledujú u každého príslušníka misie ďalšie vyšetrenia. MUDr. Loja ich špecifikuje: „Krvný a biochemický skríning, odber materiálu pre oddelenie pracovného lekárstva Ústrednej vojenskej nemocnice Ružomberok (hepatitída, HIV, syfilis, stolica na parazity, výter z konečníka a hrdla na nešpecifickú flóru), rtg. snímka hrudníka, funkčné vyšetrenie pľúc, EKG a ďalšie.“ Riaditeľ Loja dodáva: „Infekcie za nás darí zachytávať, hoci nerád by som špecifikoval ich charakteristiku a počet. Okrem toho sa v ojedinelých prípadoch vyskytnú aj psychické problémy. Tie riešime v spolupráci s tímom vojenských psychológov.“

TBC príbúda, treba sa chrániť

Zoznámme sa aj s názormi docenta MUDr. Ivana Soloviča, CSc., ktorý je konzultantom Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) pre tuberkulózu. „Na celom svete je hlásených viac ako 8 miliónov nových prípadov tuberkulózy ročne. Z toho je až

90 % v rozvojových krajinách. Príčinou vzostupu výskytu TBC je infekcia HIV, migrácia z krajín s vysokou prevenciou tuberkulózy, pretrvávajúca zlá sociálno-ekonomická situácia či nedostatok antituberkulotík v niektorých štátoch. Odhady WHO na roky 2010 – 2020 udávajú, že ak sa nezlepší zdravotná starostlivosť, nakazí sa ňou ďalšia miliarda ľudí, 200 miliónov ochorie a 35 miliónov zomrie,” konštatuje. Docent Solovič použil výraz vysoká prevencia tuberkulózy. Čo sa za ním skrýva? Podľa kritérií WHO ide o ňu vtedy, keď sa na 100-tisíc obyvateľov vyskytuje viac ako 50 prípadov TBC. Slovensko malo v minulom roku výskyt 9,13 prípadu na 100-tisíc obyvateľov. No napríklad v Afganistane je to až 168 prípadov. A ako sa pred tuberkulózou chráni? Doc. Solovič odporúča: Aj keď určité skupiny ľudí (slabo živí, starí ľudia, alkoholiči, asociáli) považujeme za rizikové, tuberkulóza môže postihnúť aj finančne výborne zabezpečeného človeka. Preto prvoradým predpokladom ochrany je správna životospráva. Oslabený organizmus vyčerpaný vysokým pracovným tempom, stresmi a nepravidielnym stravovaním sa ľahko môže stať živnou pôdou pre mykobaktérie. Pravidelný príjem plnohodnotnej stravy obsahujúcej dostatok bielkovín, ovocia a zeleniny je tiež jednou z podmienok. K vhodnej životospráve nepochybne patrí aj vyhýbanie sa fajčeniu a alkoholu. Najčastejším prameňom nákazy pre človeka je chorý človek, ktorý vylučuje do prostredia živé baktérie. Veľmi vzácne sú iné pramene nákazy.”

Doc. Solovič pôsobí aj ako primár I. oddelenia pneumológie a ftizeológie Národného ústavu tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie vo Vyšných Hámoch. S TBC má teda dosť skúseností na to, aby zdôraznil: „Včasnú vyhľadávacie

zdrojov nákazy, ich izolácia a racionálna liečba patria k najdôležitejším preventívnym opatreniam. Preto jednoznačne súhlasím s Odborným usmernením Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o štandardizácii diagnostiky latentnej tuberkulózynej infekcie. V rámci týchto schválených postupov treba vyšetriť osoby, ktoré pôsobili v krajinách s vysokou prevenciou tuberkulózy. Vráťane vojakov, ktorí sa vracajú z takýchto krajín, pričom postupy zavedené v rámci rezortu obrany sú na skutočne vysokej úrovni.”

Smerom ku kvalite

V roku 2008 bolo na zdravotnom pozorovaní v Novej Polianke 676 mierotvorcov. Vani ich počet narástol na 820 príslušníkov OS SR. Tento rok sa počet bude pohybovať okolo 920 vyšetrených. MUDr. Mikuláš Loja avizuje, že v roku 2011 sa z dôvodu skvalitnenia poskytovanej zdravotnej starostlivosti rozhodli rozšíriť spektrum vyšetrení o tzv. T-SPOT TBC vyšetrenie. Ide o veľmi moderný test na vyšetrenie latentnej tuberkulózynej infekcie.

„Vojaci si možno niekedy neuvedomujú, aké dôležité sú tieto vyšetrenia pre ich zdravie a zdravie ich kolegov a blízkych,” konštatuje plukovník MUDr. Vladimír Lengvarský, MPH, hlavný lekár Ozbrojených síl SR. Zdôrazňuje: „Viem, že tých pár dní po návrate z operácie na Slovensko im v Novej Polianke pripadá pridlých. Ubezpečujem však každého, že naše postupy patria k najmodernejším a k najefektívnejším v Európe. A že tá trocha trepezlivosti stojí za to.”

Pomoc pre afganské deti

/ text a foto mjr. Milan VANGA

Drevené hračky, stavebnice, ale aj detské ihrisko s preliezačkami majú možnosť používať vďaka slovenským vojakom afganské deti na základni KAF v Kandaháre. Príslušníci slovenskej ženijnej jednotky popri svojich povinnostiach vytvorili pre deti afganských predavačov na tradičnom sobotnom trhu na základni detský kútik. Jeho otvorenie je pokračovaním projektu pomoci afganským deťom, v rámci ktorého v júni tohto roka odovzdali

slovenskí ženisti do užívania „Bazaar school”. Počas slávnostného otvorenia detského centra hier 9. novembra predviedli slovenskí ženisti deťom činnosť odminovacieho kompletu Božena, ukázali hračky, ktoré im do centra darovali a nakoniec si s nimi zahrali aj futbal. Príslušníci slovenského kontingentu operácie ISAF mienia vo svojich aktivitách pre afganské deti pokračovať aj v budúcnosti dotváraním tohto voľnočasového zábavného centra. Svoje pôsobenie v Afganistane vnímajú hlavne ako pomoc domácomu obyvateľstvu. Podľa ministra obrany Ľubomíra Galka je ich prvoradou úlohou prispieť k tomu, aby zodpovednosť za bezpečnosť v krajine prevzali afganské bezpečnostné sily.

Spolupráca ponad rieku Moravu

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Pes pri výcviku hľadá výbušninu, či skôr loptičku na šnúrke, ktorú veľmi chce. Predtým psovod stotožní jej pach s pachom výbušniny. Pes je tak presvedčený, že ide po svojej loptičke. Keď nájde výbušninu, stále sa pozerá na miesto, odkiaľ prichádza pach. Psovod príde za neho, vyberie z vrečka loptičku, jednou rukou smeruje k miestu s výbušninou, druhou poza hlavu psa a hodí loptičku. Pes si ju zoberie a psovod ho pochváli.

Takto vyzerala jedna z mnohých epizód výcviku psovodov a psov výbušninarov v priestoroch Centra výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej – Hronseku. Psy hľadali výbušniny nielen vnútri budov, ale aj na rozličných typoch vojenskej techniky alebo na komunikáciách. Na časti kurzu, ktorý sa uskutočnil v októbri, sa spoločne s našimi príslušníkmi vojenskej polície zúčastnili aj ich českí kolegovia.

České skúsenosti z Iraku

„Na rozdiel od nás majú už bohaté skúsenosti z pôsobenia v zahraničných operáciách, najmä z Iraku. Naši slovenskí psovodi sa zatiaľ do podobnej náročnej operácie len chystajú. Preto sme ich pozvali v rámci dvojstrannej spolupráce na spoločný výcvik, aby sme si vymenili skúsenosti, oboznámili sa s postupmi, ktoré sa používajú v oboch našich vojenských policiách pri vyhľadávaní výbušnín,“ konštatuje major Robert Schütz, zástupca veliteľa Centra výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej – Hronseku.

Hlavný kynológ veliteľstva Vojenskej polície Českej republiky major Pavel Valčuha si vymenil skúsenosti so svojím slovenským kolegom, vedúcim oddelenia kynológie Riaditeľstva Vojenskej polície a hlavným kynológom Bc. Ivanom Lakomčíkom.

„Obe naše vojenské polície v oblasti kynológie vychádzali zo spoločných základov v rámci federálnej armády ČSFR. Postupom času si predsa len vypestovali niektoré osobitosti a špecifiká, vyplývajúce z potrieb oboch armád. Sme radi, že spolupráca pokračuje. Prospech z nej majú obe strany. So slovenskými psovodmi sa veľmi radi podelíme so skúsenosťami, ktoré sme získali v zahraničných operáciách a sami sme zvedaví na niektoré originálne postupy, ktoré vo svojej činnosti využíva slovenská strana,“ poznamenáva major Valčuha.

Medzi českými psovodmi nechýbali ani práporčíci Miroslav Vánský a Viktor Stehlík, ktorí pôsobili v náročnej operácii v Iraku. Práporčík Miroslav Vánský so svojím psom Nerom strážil základňu na letisku v juhoirackej Basre. Spomína, že aj v takých náročných klimatických podmienkach, aké boli v oblasti (teplota v tieni sa pohybovala až do 50

stupňov), sa pes ukázal ako veľmi dobrý pomocník policajtov pri hliadkovej činnosti, aj pri kontrole osôb a techniky pri vstupe na základňu. Pripomína, že dôležité pre psa i psovoda v takýchto podmienkach je dodržiavať pitný režim a starať sa, aby bol napriek teplotne schopný maximálne afektívne pracovať.

„Skúsenosti z pôsobenia v Basre po boku britských vojakov v náročných klimatických podmienkach pri kontrole množstva osôb a techniky pri vstupe do základne koalíčných síl mi dali veľa. Mal som možnosť osvojiť si postupy príslušníkov iných armád NATO pri týchto kontrolách. Získal som so svojím psom Jackom neoceniteľné skúsenosti pri vyhľadávaní výbušnín, ale aj zbraní a nástražných výbušných systémov. Našich slovenských kolegov čaká obdobne veľmi náročná operácia ISAF v Afganistane, preto sme spolu prešli všetky postupy pri vyhľadávaní výbušnín a kontrole vozidiel,“ hovorí práporčík Stehlík. So svojím psom Jackom nedávno vyhral súťaž vo vyhľadávaní výbušnín v rámci Armády Českej republiky.

Pes výbušninar musí byť pokojný

Dôležitosť odovzdávania praktických skúseností v priebehu spoločného výcviku oceňuje aj inštruktor výcviku z Centra vo Vlkanovej – Hronseku nadrotmajster Jaroslav Kostolný. So služobnými psami sa po prvý raz zoznámil ešte ako vojak základnej služby v českom Grabštejne. Podľa neho ho zapracovali do opakovacieho kurzu psovodov a psov na detekciu výbušnín. Súčasťou spomínaného kurzu je aj príprava na pôsobenie v zahraničnej operácii. Už v rámci decembrovej rotácie by mal slovenský kontingent ISAF v Afganistane posilniť aj prvý psovod so svojimi psami.

Preto nezastupiteľné miesto v náplni kurzu má schopnosť psovoda a služobného psa vyhľadať a označiť podozrivé miesto s výskytom výbušných látok vrátane nástražných výbušných systémov. Výcvik sa čo možno najviac približuje realite situácii priamo v operácii ISAF pri prehľadávaní dopravných prostriedkov, budov, ale aj terénu. Pes si musí postupne zvykať na veľké množstvá výbušnín.

nárov ešte zvýraznila. Pomáhajú ochraňovať životy vojakov i ďalších príslušníkov operácií medzinárodného krízového manažmentu v „horúcich“ oblastiach nášho nepokojného sveta.

Kurz i výmenu skúseností s českými kolegami si pochvaľujú aj jeho účastníci čatári Ján Kormoš a Miloš Šoltis z prešovského útvaru Vojenskej polície. Rotný Šoltis pred príchodom k Vojenskej polícii pôsobil v bardejovskom prieskumnom prápore. Odtiaľ sa dostal aj do misie UNDOF na Golanských výšinách. Už ako vojenský policajt získal ďalšie skúsenosti v misii Európskej únie ALTHEA v Bosne a Hercegovine či v operácii ISAF v Afganistane. Skúsenosť z Bosny a Hercegoviny má aj čatár Kormoš. Spokojnosť neskrýval ani rotný Peter Varga z bratislavského útvaru Vojenskej polície. V priebehu kurzu zakladali stále ťažšie a väčšie nástrahy v podobe výbušnín, aby si na ne pes zvykal. Kurz i spoločný výcvik s českými psovodmi podľa jeho účastníkov prispel k tomu, aby prvý psovod a jeho nasledovníci úspešne zvládli nástrahy, ktoré ich už onedlho čakajú v operácii ISAF v Afganistane.

„Výbušnínarský pes musí byť pokojný. Nesmie byť agresívny. Keď nájde výbušninu, či nástražný výbušný systém, označí ho tým, že si ľahne alebo sadne. Nesmie štekať, aby nespustil prípadnú akustickú poistku napojenú na výbušninu. U nás sa na tieto účely osvedčil najmä nemecký ovčiak. Vo svete však využívajú aj iné plemená. Dobrý psovod musí vedieť využiť všetky prednosti svojho psa a eliminovať jeho nedostatky,“ upozorňuje vedúci oddelenia kynológie Ivan Lakomčík. Pred príchodom do Hronseku dlhé roky pôsobil v služobnej kynológii v rámci policajného zboru. Ako prvý zo Slovenska absolvoval pred vyše 20 rokmi v Maďarsku medzinárodný kurz na vyhľadávanie výbušnín.

Hrozba terorizmu zvýraznila úlohu psov

Na zisťovanie výbušnín sa vo svete používajú aj rôzne typy elektronických vyhľadávačov, ale čuchové zmysly psa sú stále doslova neprekonateľné. Navyše po teroristických útokoch z 11. septembra 2001 na budovy Svetového hospodárskeho centra v New Yorku a celosvetovej hrozbe terorizmu sa potreba psov výbušni-

Vojenská kynológia

Je to už vyše štyri a pol roka (1. marca 2006), čo bola vojenská služobná kynológia v rezorte obrany prepodriadená pod Riaditeľstvo Vojenskej polície v Trenčíne. Odtedy spomínané riaditeľstvo zastrešuje výcvik, prípravu, spôsob využitia služobných psov, ich nadobúdanie, vyradenie a evidenciu.

Odborným garantom vojenskej služobnej kynológie je oddelenie kynológie trenčianskeho Riaditeľstva Vojenskej polície, ktoré organizuje výcvik kynológov útvarov, psovodov a služobných psov v rámci celých Ozbrojených síl Slovenskej republiky a Vojenskej polície. Praktické uskutočňovanie kynologických kurzov a výcviku zabezpečuje Centrum výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej – Hronseku. V Hronseku sa podarilo v poslednom období vybudovať pomerne slušne vybavený areál s rozlohou 90 hektárov. Je to bývalý muničný sklad. Umožňuje rozmanitý výcvik v zastavanom či zalesnenom prostredí. Disponuje množstvom rôznych typov budov, oploťní, ale aj železničnou vlečkou. Výhodou je, že pomerne blízko sa nachádza náš najväčší a najdlhšiejší výcvikový priestor Lešť a doslova na skok je letisko Sliač.

Jednotlivé kurzy sa organizujú aj pre psovodov policajného zboru či väzenskej a justičnej stráže. Veľmi dobrá je spolupráca s americkou armádou, ktorá prispieva k zdokonaleniu psovodov a psov bohatými skúsenosťami svojich inštruktorov. Pomáha tak do výcviku zaviesť najnovšie poznatky z pôsobenia psovodov a psov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Najmä z Iraku a Afganistanu. V poslednom období sa rozvinula aj obojstranne výhodná spolupráca s kynológmi Vojenskej polície Českej republiky.

Róbert Ondrejcsák: O strategickom hodnotení obrany

Pán štátny tajomník, v rámci ministerstva obrany ste boli poverený vypracovaním strategického hodnotenia obrany. Na čo bol potrebný tento krok?

Zvyčajne sa k nemu pristupuje vtedy, keď sa významným spôsobom menia podmienky na realizáciu bezpečnostnej a obrannej politiky štátu, pričom rozhodujúce sú dva faktory: významné zmeny v bezpečnostnom prostredí a v zabezpečení bezpečnosti a obrany zdrojmi. V slovenských podmienkach platia oba. Medzinárodné vzťahy a globálne či regionálne bezpečnostné prostredie sa dynamicky menia v takom tempe, že je nevyhnutná ich pravidelná analýza. Z nej treba definovať implikácie pre našu bezpečnosť. Afganistan, Irak, Balkán, zmeny na východ od našich hraníc – z týchto operácií, zmien a skúseností treba čerpať. No je tu aj zintenzívnenie „nových“ hrozieb, ako sú kybernetické útoky alebo energetická bezpečnosť. Reagujú na ne všetci naši spojenci aj samotná Aliancia. Prirodzene, vrátane vypracovania novej Strategickej koncepcie, ktorá tiež musí byť jedným zo zdrojov nášho strategického hodnotenia obrany.

A keď budeme hovoriť o faktore zdrojov?

Ten je rovnako dôležitý. Aj pre finančnú krízu sa zásadným spôsobom mení zdrojové zabezpečenie bezpečnosti a obrany štátu. Na druhej strane treba povedať, že dlhodobá, a najmä predvídateľná stabilita zdrojov na obranu je minimálne taká dôležitá, ako samotný objem. Plánovať sa totiž dá iba vtedy, ak viete niekoľko rokov dopredu, čo budete mať k dispozícii. Preto chceme pri riešení tejto otázky nadviazať politický dialóg so všetkými parlamentnými stranami. Z hľadiska budovania konsenzu v uvedenej oblasti je to pre nás veľmi dôležité. A nielen pre nás, pre naše ministerstvo, ale aj pre celý štát. Okrem znížovania obranného rozpočtu sa treba sústrediť aj na vyriešenie dlhodobého rozporu medzi plánovanými zdrojmi na obranu a skutočnými výdavkami. Práve to vytvára nerealistické prostre-

/ Pavol VITKO

/ foto Peter DOVINA

die pre vojenských plánovačov. Situácia, keď dlhodobo plánujeme niečo, o čom dopredu každý vie, že je to nereálne, nielen zneisťuje našich vojakov a expertov, ale znižuje aj kredibilitu Slovenska v očiach našich spojencov a partnerov.

Možno v tejto súvislosti rátať v rezorte obrany s ďalšími výraznými reorganizáciami?

Odmietame ďalšiu „reformu“. Tie v podstate takmer vždy znamenali len plošné zníženie početných stavov. A to bez akejkoľvek koncepcie, len pre splnenie politických objednávok. Naša vízia je opačná. Najprv definujeme naše priority a ambície v oblasti bezpečnostnej politiky a medzinárodných vzťahov. Následne určíme dlhodobější finančný rámec, v rámci ktorého budeme tieto ciele realizovať. Na základe toho podrobnejšie vymedzíme, aké spôsobilosti ozbrojených síl budeme potrebovať a ako ich zabezpečíme. Niektoré spôsobilosti, ktoré z pohľadu našich záujmov potrebovať nebudeme, obmedzíme alebo aj zrušíme. Teda ešte raz: treba jednoznačne deklarovať, čo by mali zabezpečiť naše ozbrojené sily samostatne a čo už spadá do aliančného rámca obrany. Je zrejmé – všetky hrozby „pokryť“ nemôžeme. Práve preto treba definovať hierarchiu hrozieb a výziev, ktoré sú najakútnejšie. Experti nám musia dať jednoznačné odpovede aj na to, čo nám nehrozí, aby sme zbytočne neviazali obmedzené zdroje.

Budete okrem politických strán zapájať do diskusie aj ďalšie organizácie?

Proces strategického hodnotenia obrany v žiadnom prípade nepovažujeme za izolovanú záležitosť, ktorá by mala byť riešená exkluzívne na Ministerstve obrany SR. Do celého procesu už od začiatku zapájame predstaviteľov expertnej mimovládnej a akademickej komunity, ako aj odborníkov zo zahraničia. Chceme skončiť s tým, aby bola bezpečnostná politika a ob-

rana SR mentálne vnímaná ako záležitosť rezortu obrany a izolovaná od ostatného sveta. Našou ambíciou je prekonať pohľad „malého štátu“. Zahraniční odborníci, či už z expertnej komunity, medzinárodných inštitúcií alebo vládni predstavitelia, nám v tom pomôžu.

Výsledkom strategického hodnotenia obrany bude Biela kniha o bezpečnosti a obrane Slovenskej republiky. Verím, že dá jasné odpovede na všetky základné otázky bezpečnostnej politiky a obrany štátu. Vráťane záujmov, ambícií, medzinárodnej spolupráce, účasti na misiách v zahraničí, ako aj štruktúry, schopností a spôsobilostí Ozbrojených síl SR.

Ktoré pracoviská nášho rezortu budú pri príprave strategického hodnotenia obrany kľúčovejšie?

Pracovné skupiny (charakteristika bezpečnostných hrozieb; hodnotenie manažmentu zdrojov; spôsobilosti – úlohy ozbrojených síl; prierezová – vojenské školstvo, vojenské zdravotníctvo, vojenský šport, sociálne otázky, zbrojárske priemysel; legislatíva) boli vytvorené po problémoch, a nie po pracoviskách. To znamená, že ich tvoria experti z viacerých pracovísk rezortu obrany. Navyše v mnohých z nich pracujú experti z iných rezortov a z akademickej, resp. mimovládnej sféry.

Aký je časový rámec?

Projekt strategického hodnotenia obrany sme naštartovali začiatkom jesene a ukončený by mal byť do leta budúceho roka. Na takéto rozsiahle hodnotenie obrany je dosť krátky čas, ale chceme využiť aj skúsenosti našich spojencov v NATO a EÚ, kde tento proces nie úplne neznámy. Využiť chceme predovšetkým skúsenosti ktoré majú napríklad USA, Spojené kráľovstvo či Francúzsko. Úzko chceme spolupracovať aj napr. s Českou republikou, ktorá rovnako ako my realizuje strategické hodnotenie obrany v súčasnosti.

SELEX predstavil Mirach 100/X

Talianška spoločnosť SELEX Galileo oznámila, že po intenzívnom výskumnom a vývojovom programe, ktorý zahŕňal projektovanie, modelovanie, simuláciu a reálne testy, sa jej podarilo dokončiť zadanie bezpilotného vzdušného terča Mirach 100/X. Moderný prostriedok spĺňa všetky striktné požiadavky na podzvukový bezpilotný prostriedok, ktorý má slúžiť ako simulátor hrozby pri testovaní a hodnotení najnovších generácií pozemných, námorných i vzdušných zbraňových systémov.

Nový vzdušný terč je odvodený zo známeho spoľahlivého prostriedku spoločnosti Mirach 100/5, ktorý je zavedený vo viacerých európskych ozbrojených silách ako štandardný simulátor nepriateľského cieľa. Mirach 100/5 je vyzretý systém, ktorý charakterizuje vysoká rýchlosť, dobrá manérovateľnosť a možnosť nesenia rôzneho užitočného nákladu. Prostriedok sa dá upraviť aj na nadzvukovú rýchlosť a patrí k špičke vo svojej kategórii. Mirach 100/X poháňa motor Williams International WJ38-7T (odvodený z motora strely taktický Tomahawk), má vylepšenú aerodynamiku a vyspelé avionické vybavenie.

foto Selex Galileo

Krátko

Nemecká spoločnosť Krauss-Maffei Wegmann odovzdala kanadským ozbrojeným silám prvý modernizovaný hlavný bojový tank Leopard 2A4M CAN. Jeho vývoj až po začatie dodávky trval len rok. Modernizované stroje budú nasadené v Afganistane. Kanada je popri Dánsku jednou z mála krajín, ktorá nemá obavu nasadzovať tanky v Afganistane, kde si podľa nej vybudovali svoj rešpekt. Modernizovaný kanadský Leopard s kanónom kalibra 120 mm má lepšiu odolnosť proti výbuchom mín. Disponuje elektricky ovládaným systémom riadenia a je vybavený radlicou a odmínovacím zariadením.

Nemecký koncern Daimler dodal prvé zo 45 objednaných vozidiel LAPV 5.4 v rámci konceptu ľahkého pancierovaného hliadkového vozidla, ktorý vychádza z dlhšej verzie off-road vozidla Mercedes-Benz triedy

G. Ide o tzv. veliteľské vozidlá 1. kategórie a mali byť na jar budúceho roka nasadené v Afganistane. Základom LAPV 5.4 je terénne vozidlo model G 280CDI, ktoré je doplnené o prvky podľa STANAG noriem v oblasti balistickej ochrany a odolnosti proti mínám. Motor má maximálny výkon 135 kW (184 k) a maximálny krútiaci moment 400 Nm pri 1 600 až 2 600 ot./min. Pancierovaný Mercedes s pohonom všetkých kolies má automatickú prevodovku a tri stupne uzávierky diferenciálov. Dodáva sa v dvoch verziách, ako päťdverové s pancierovaným nákladovým priestorom a štvordverové s pancierovanou kabínou.

Podľa bulharského ministerstva obrany plánuje krajina v budúcom roku vyhlásiť výberové konanie na nákup nových stíhačích lietadiel pre bulharské vojenské letectvo.

Predbežná hodnota náhrady starších strojov Mig-21 a novších Mig-29 sa odhaduje na viac ako 700 mil. USD. Bulharská strana predpokladá, že do tendra na dodávku stíhačiek sa prihlásia spoločnosti so strojmi F-16, Eurofighter Typhoon a JAS-39 Gripen. Ktorý typ lietadla by najviac vyhovoval pre Bulharsko majú rozhodnúť kompetentné miesta v polovici roka 2012 s očakávanými prvými dodávkami v roku 2015.

Ako uviedli zdroje francúzskej armády zo začiatku novembra, v Afganistane Paríž rozmiestnil prvý raz svoje pancierované vozidlá s protimínovou ochranou (VBHP), ktoré sa označujú aj ako Aravis a vyrába ich štátna zbrojárska spoločnosť Nexter. Vozidlá sú určené na prepravu ženijných tímov, ktoré sú schopné likvidovať improvizované nástražno-výbušné systémy. Jedenásť strojov bolo

dopravených letecky do Kábulu, kde sa pod dohľadom technikov dovybavili na operačne použiteľné konfigurácie. Za tri týždne boli doplnené rušičkami, kamerami, zbraňovými systémami (12,7 mm guľomet v diaľkovo ovládanej veži) a komunikačnými a spojovacími prostriedkami.

Spanielske lodenice Navantia odovzdali na začiatku novembra Venezuele druhú hliadkovú loď určenú na operácie v pobrežných vodách pomenovanú Javir. Venezuela si v lodeniciach objednala celkovo štyri tieto moderné plavidlá. Hliadková loď Javir bola spustená na vodu v marci minulý rok. Je dlhá 79,9 m a má výtlak 1 453 ton. Dosahuje najvyššiu rýchlosť 22 uzlov (41 km/h). Ide o viacúčelové plavidlo, ktoré môže plniť úlohy prieskumu, ochrany, pátrania i zdravotnej starostlivosti.

Viac tureckých T129

Turecké pozemné sily si objednali oproti pôvodnému kontraktu navyše deväť útočných vrtulníkov T-129 od spoločnosti Augusta-Westland, čím sa celkový počet objednávky zvýšil na 60 kusov. Kontrakt, ktorý má hodnotu 150 mil. eur zahŕňa aj dodávku náhradných dielcov. Deväť T-129 bude zmontovaných domácim Tureckým Aerospace Industries, Inc. (TAI) a armáde majú byť dodané v polovici roka 2012 v základnej konfigurácii, čo je o rok skôr, ako bolo v pôvodnej objednávke. Útočný vrtulník na použitie vo dne i v noci bez obmedzenia pri podmienkach počasia vyvíja skupina firiem, kde okrem talianskej Agusty sú turecký TAI a Aselsan.

Stroj, ktorý sa rieši v rámci programu ATAK (útočný, taktický prieskumný vrtulník pre Turecko) označuje Augusta-Westland aj ako AW729 a koncepčne vychádza z typu AT29. Prvé prototypy by mali začať letové testy v januári 2011. Nový vrtulník má charakterizovať vyspelá avionika, hardvér a softvér, ktorý si dokáže Turecko vyvinúť samostatne. Program, ktorý odštartoval podpisom dohody v apríli 2007. Finalizátorom stroja bude TAI, nové výkonné motory, systém AFCs a systém monitorovania vrtulníka bude integrovať Augusta-Westland. Celkovo má program ATAK trvať od júna 2008 do decembra 2017.

foto AugustaWestland

V súčasnosti sme často svedkami spájania úsilia firiem z oboch strán bývalej barikády pri oslovovaní nových potenciálnych trhov. Jedným z novších príkladov je spolupráca belgickej spoločnosti CMI Defence a ukrajinskej konštrukčnej kancelárie Luč.

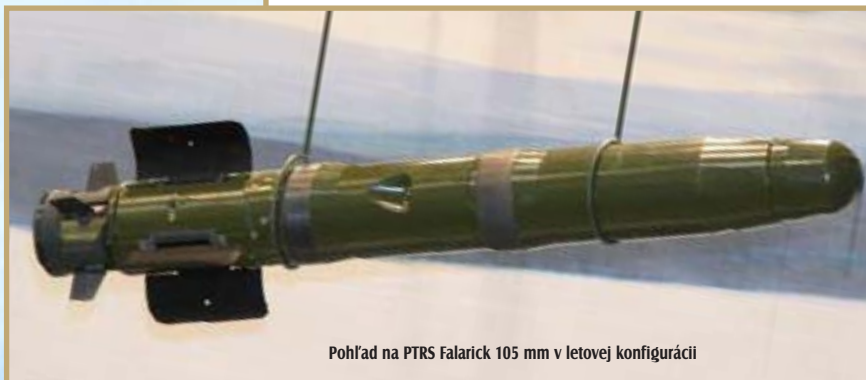
Spoločný projekt Falarick 105mm

Belgická spoločnosť CMI Defence je autorom modernej ľahkej zbraňovej veže CT-CV vyzbrojenej moderným automatickým kanónom Cockeril CV kalibru 105 mm s drážkovanou hlavňou. Veža, po prvý raz prezentovaná v roku 2007, je určená pre inštalovanie na súčasné typy kolesových a ľahkých pásových podvozkov – známa je jeho ukážková inštalácia na podvozkoch typov AMV 8x8 alebo Piranha III 8 x 8. Celková dĺžka kanóna Cockeril CV je 6 095 mm a hmotnosť menej ako 1 750 kg. Nominálna dĺžka základu je 580 mm. Špičková sila pri záklze dosahuje menej ako 15 t. Drážkovaná hlavňa kanóna s dĺžkou 5 586 mm (53 kalibrov) je vyrobená s pomocou technológie autofretáže. Na ústí hrdla kanóna je uchytená vysokoučinná toroidálna ústová brzda. Brzdovratný mechanizmus je vybavený dvojicou hydraulických bŕzd s integrovaným dopĺňaním pracovného média. Poloautomatický mechanizmus blokovania uzáveru kanóna má vertikálny pohyb. Hmotnosť veže CT-CV v ľahkej konfigurácii a v prepravnom stave (bez prídavného pancierovania a munície) je menej ako 4 000 kg.

Vysoká presnosť

Do demontovateľnej schránky s muníciou sa umiestňuje regál s kapacitou pre 12 alebo 16 nábojov. Kanón Cockeril CV je vybavený automatickým nabíjacím zariadením. Maximálne tempo strelby je 6 – 8 výstrelův za minútu. Dvojčlennú posádku veže CT-CV tvorí veliteľ (sedi vľavo) a strelec (sedi vpravo). Pracoviská posádky sú oddelené od munície protipožiarnou ochrannou stenou. Pohyb veže a zbraň zabezpečujú výkonné a veľmi rýchle elektromechanické pohonné systémy s ručným zálohovaním. Pohonné systémy zabezpečujú rýchlosť pohybu veže v námere aj v odmere v rozsahu 0,3 mrad/s ÷ 800 mrad/s. Veliteľ disponuje panoramatickým pozorovacím a zameriavacím prístrojom a strelec má k dispozícii strelecký pevný zameriavač. Panoramatický prístroj veliteľa má celokruhový rozsah pohybu v azimute nezávislý od pohybu veže a rozsah videnia v elevácii v rozsahu - 11° ÷ + 50°. Strelcov zameriavač je v odmere pevne viazaný na pohyb veže a jeho rozsah videnia

Veža CT-CV 105 mm na podvozku
XA-361 AMOS-FIN

Pohľad na PTRS Falarick 105 mm v letovej konfigurácii

Pohľad na PTRS Falarick 105 mm zozadu. Dobre vidieť optické prijímače laserovej navádzacej aparatury

Náboj s PTRS Falarick 105 mm

v elevácii je $-11^{\circ} \div +42^{\circ}$. Obidva zameriavače s nezávislým stabilizovaním v dvoch osiach disponujú denným kanálom, nočným kanálom a integrovaným laserovým diaľkomerom. Denný kanál má dve prepínateľné zorné polia, diaľkový dosah pre zachytenie je 7 000 m, diaľkový dosah pre rozpoznanie je 4 000 m a diaľkový dosah pre identifikovanie je 2 200 m. Nočný kanál s dvomi (alebo viac) zornými poľami pracuje v spektre 8 – 12 μm alebo 3 – 5 μm . Diaľkový dosah nočného kanálu v režime zachytenia je 6 000 m, v režime rozpoznania 5 000 m a režime identifikovania 2 200 m. Laserový diaľkomer pracujúci v spektre bezpečnom pre ľudský zrak má diaľkový dosah do 8 000 m. Konštrukcia veže umožňuje inštaláciu vrhačov zadymovacích granátov.

Riadená munícia

Pri hľadaní rozšírenia bojových možností veže CMI Defence spojili belgickí konštruktéri svoje úsilie s ukrajinskou firmou, ktorej celé meno znie štátny podnik Štátna Kyjevska konštrukčná kancelária GP „GosKKB „Luč“. Táto spoločnosť je vo svete známa svojimi konštrukciami ovládacích blokov pre riadené strely a torpéda, automatizovaných kontrolných a diagnostických systémov pre riadené strely a v poslednom čase aj vývojom a výrobou širokej škály protitankových raketových riadených striel (PTRS) a inej presnej munície. Spoločnosť GP „GosKKB „Luč“ vyvinula na báze svojich technológií a riešení v rokoch 2008 –

2009 PTRS „Výrobok 105“. Ide o prispôsobenie PTRS Stugna kalibru 100 mm pre hlavň kalibru 105 mm. Náboj s PTRS „Výrobok 105“ je určený na strelbu z automatického kanóna kalibru 105 mm systému CT-CV a ničenie stacionárnych aj mobilných moderných pancierovaných cieľov, ktoré majú kombinované, monolitické alebo viacnásobné pancierovanie vrátane dynamickej ochrany a taktiež malých cieľov typu stáleho palebného postavenia, tanku v zákope, ľahko pancierovaných cieľov a vrtulníkov. Belgická spoločnosť CMI Defence pomenovala riadenú strelu komerčným menom Falarick 105 mm. Dĺžka náboja s PTRS je 1 015 mm, jeho hmotnosť dosahuje 22,5 kg. Navedenie na cieľ je poloautomatické v laserovom lúči (belgickí konštruktéri dopracovali strelecký zameriavač), maximálny diaľkový dosah je 5 000 m. Tandemová bojová časť PTRS prerazí najmenej 550 mm hrubý pancier za dynamickej ochrany.

Skúšobné streľby s PTRS Falarick 105 mm sa uskutočnili vo februári 2010 na strelnici v Škótsku. V rámci týchto streľieb boli z kanónového systému CT-CV 105 mm na podvozku vozidla Piranha III 8x8 úspešne vystrelené dve riadené strely Falarick 105 mm na vzdialenosť približne 2 900 m.

/ text a foto Miroslav GYÚRÖSI

Rok 2012 sa nám blíži. Ale nebude reč o konci sveta, veď predsa treba toho urobiť ešte veľmi veľa.

Európske bezposádkové bojové lietadlo

nEUROn

O krem množstva iných vecí konštruktéri pokračujú s vývojom demonstrátora prvého európskeho bezposádkového bojového lietadla, ktorého vzlet je naplánovaný na koniec marca 2012.

Letecké technológie a konštrukcie bez ľudskej posádky na palube nie sú až takou veľkou novinkou, ako si mnohí nezainteresovaní myslia. Prvé pokusy sa začali objavovať ešte v časoch Veľkej vojny a v medzivojnovom období. Na druhej strane tieto myšlienky väčšinou predbehli svoj čas. Technologická úroveň ľudstva jednoducho neumožňovala naplnenie takých odvážnych projektov. Neustále cyklické opakovanie sa témy lietajúcich aparátov bez ľudskej posádky na palube vo veľkej miere ovplyvňuje objavovanie a znesiteľná dostupnosť nových technológií. V súčasnosti je najmocnejším motorom aktuálneho bezposádkového boom-u v oblasti letectva všeobecná miniaturizácia v elektronike a najnovšie výsledky výskumu v oblasti počítačových technológií a robotiky. Rozličné typy ľahších lietadiel bez pilota na palube aj v súčasnosti slúžia na prieskumné a pozorovacie úlohy. Už spomínaný rozmach elektroniky a miniaturizácie predchádza príchodu reálnych bezposádkových bojových lietadiel. Svoje konštrukcie pripravuje viacero spoločností v USA, objavujú sa informácie o podobných prácach v Rusku a niekoľkých ďalších krajinách. Zaošťať nechce ani Európa. Skúsenosti predošlého storočia ukázali, že vojenský letecko-kozmonautický priemysel zostáva aj naďalej kľúčovým faktorom akéhokoľvek vplyvu. Európa chce zostať v pozícii najdôležitejších dodávateľov výkonných bojových lietadiel novej generácie, ktoré budú zaradované k útvarom v rokoch 2020 až 2030. Ide o mimoriadne náročný

plán zo stránky intelektuálnej aj finančnej. Preto podniky európskeho priemyslu pri týchto svojich snahách spájajú svoje úsilie.

Zrod a evolúcia projektu

Projekt európskeho technologického demonstrátora bezposádkového bojového lietadla UCAV (Uninhabited Combat Aerial Vehicle) oficiálne zverejnil vtedajší francúzsky minister obrany v júni 2003 počas konania leteckej a kozmickej výstavy v Paríži. Samozrejme, tomuto projektu predchádzalo viacero štúdií nielen vo Francúzsku, ale napríklad aj vo Švédsku, ktoré je taktiež veľmi dôležitým partnerom súčasného projektu. V roku 2005 tím projektu nEUROn dokončil realizáciu medzivládnych dohôd medzi účastníkmi krajinami, ktoré sa dotýkali termínov a podmienok partnerov projektu. Švédsku spoločnosť Saab sa pripojila k projektu 24. marca 2005. Hneď na to 14. apríla 2005 nasledovala švajčiarska spoločnosť RUAG a 21. apríla 2005 pribudol podpis zástupcov talianskej spoločnosti Alenia Aeronautica. Zástupca gréckej firmy HAI pripojil svoj podpis 18. mája 2005 a 19. mája 2005 podpísali ako poslednú svoju účasť v projekte nEUROn predstavitelia španielskej spoločnosti EADS/Casa. Francúzska generálna delegatúra pre vyzbrojovanie DGA ako jediná výkonná organizácia 8. februára 2006 notifikovala vývojový kontrakt jedinému hlavnému kontraktorovi, ktorým je francúzska spoločnosť Dassault Aviation. Táto spoločnosť zodpovedá za realizovanie hlavného kontraktu a riadi projekt s partnerskými spoločnosťami. Prvou vývojovou etapou bola fáza uskutočniteľnosti, ktorá sa začala notifikovaním kontraktu a

Základné údaje demonštrátora nEUROn

Dĺžka	10 m
Rozpätie krídla	12,5 m
Prázdna hmotnosť	4 500 kg
Maximálna vzletová hmotnosť	6 000 kg
Vytrvalosť v okruhu 100 km	1,5 hodiny
Maximálna rýchlosť	M 0,8+
Pristávací rýchlosť	200 km/h

Stav rozostavanosti trupu prototypu demonštrátora lietadla nEUROn v hale švédskej spoločnosti Saab v júni tohto roku

úspešným skončením v polovici roka 2007. V tomto období sa začala fáza definovania projektu, ktorá sa skončila v 1. kvartáli roka 2009. Výroba jednotlivých komponentov prototypu demonštrátora sa začala 4. kvartálom roka 2008. Tento proces mal skončiť zhruba na konci tohtoročných letných prázdnin, keď sa začala konečná montáž nového lietadla. Podľa jestvujúceho plánu sa konečná montáž prototypu technologického demonštrátora bezposádkového bojového lietadla nEUROn má skončiť v posledných dňoch februára 2011. Predletové pozemné testy sa začnú v 2. kvartáli 2011 a ich vyvrcholením by mal byť prvý let nového stroja, ktorý je naplánovaný na 31. marec 2012.

Technológie a riešenia

Európsky technologický demonštrátor bezposádkového bojového lietadla predstavuje účinný stroj, tomu je prispôbená aj jeho konštrukčná filozofia. Cieľom projektu nEUROn nie je vývoj nových snímačov a zameriavacích zariadení, prípadne nových zbraní alebo špecifickej pohonnej jednotky. Preto sú pri stavbe demonštrátora v mnohých smeroch použité jestvujúce technológie a všade tam, kde to situácia umožní, sú použité komerčné technológie COTS (Commercial Off-The-Shelf). Avionika je modulová na báze riešení COTS, čo umožní jej lacnejší vývoj a taktiež jednoduché a lacné zlepšovanie. Na pohon demonštrátora nEUROn je naplánovaná jedna prúdová pohonná jednotka Rolls & Royce / Turboméca Adour, ktorá poháňa známe britské cvičné lietadlo Hawk Mk.2. Celá podvozková skupina vzniká na báze existujúcich výrobkov. Hlavné podvozkové nohy budú adaptované predné nohy lietadla Falcon 900 a predná podvozková noha je použitá z lietadla Mirage 2000.

Konštrukcia technologického demonštrátora nEUROn, jeho vonkajšie tvary aj použité materiály sú silne ovplyvnené úsilím konštruktérov o minimalizovanie jeho zachytiteľnosti vizuálnymi, radarovými, infračervenými a zvukovými prostriedkami možného protivníka. Lietadlo nEUROn bude prvým rozmerom európskej konštrukcie tzv. kategórie Stealth. Jeho vonkajšie tvary sú výsledkom výskumov a širokej škály štúdií. Zvažovala sa koncepcia s dvomi motormi, s jedným motorom, s dvojitou šípovitou nábežnou hranou, rozdielnymi konštrukčnými riešeniami vstupov vzduchu pre pohonnú skupinu. Lietadlo bude protizemnú výzbroj prepravovať v dvojici identických inteligentných integrovaných bombovník SIWB (Smart Integrated Weapon Bay).

Každá krajina, ktorá sa zúčastňuje na projekte nEUROn, taktiež prispieva k jeho financovaniu.

Francúzska spoločnosť Dassault Aviation riadi celkový návrh a architektúru demonštrátora, vyvíja systém riadenia, realizuje konečnú montáž a uskutočňuje pozemné a letové skúšky. Švédsky Saab pracuje na celkovom návrhu, dodáva skompletovaný trup, pracuje na avionike, palivovom systéme a zúčastňuje sa na letových skúškach. Švajčiarsky RUAG spolupracuje na skúškach v aerodynamickom tuneli a pri vývoji rozhraní pre užitočný náklad. V dielňach talianskej spoločnosti Alenia Aeronautica sa pripravuje bombovník SIWB, konštrukcia dvierok bombovnice a jej mechanizmy, systém letových údajov, systém výroby elektrickej energie a jej distribúcie, spoločnosť sa zúčastní na pozemných a letových skúškach. Grécky HAI zodpovedá za vývoj a výrobu zadnej časti trupu, výtokovej dýzy a skúšobnú stolicu. Španielska spoločnosť EADS/Casa vyrobí krídla, pozemnú stanicu a integruje zariadenia na dátový prenos.

Na vybraných poľských polygónoch sa od 27. septembra do 6. októbra konalo najväčšie tohtoročné vojenské cvičenie nášho severného suseda.

Strelbu na vzdušný cieľ realizuje strelec s prenosným protiletadlovým raketovým kompletom S-2M Strela-2M

/ text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Cvičenie Anakon

Viac ako 7 000 príslušníkov poľských ozbrojených síl všetkých druhov vojsk a takmer tisíc kusov vojenskej techniky všetkých typov cvičilo na polygóne pozemných síl Orzysz, 21. centrálnom polygóne vzdušných síl Ustka, morských a pozemných polygónoch vojenského námorníctva a miestach stálej dislokácie cvičiacich riadiacich orgánov cvičenia. Cvičenie sledovalo nácvik strategického prikrytia štátnej hranice v rámci lokálneho ozbrojeného konfliktu v tesnej spolupráci s orgánmi miestnej civilnej administratívy. Hlavným cieľom bolo zdokonaľenie systému velenia a uskutočňovanie úloh v súčinnosti s vojnovým systémom riadenia ozbrojených síl v etape plánovania a uskutočnenia operácie, preverenie možnosti spolupráce s orgánmi štátnej a miestnej administratívy v etape podpory ozbrojených síl Poľskej republiky počas operačného rozvinutia hlavných síl. Precvičovaný scenár ozbrojeného stretnutia mal lokálny, krátkodobý charakter konfliktu strednej intenzity medzi dvoma hypotetickými krajinami Monda a Wislandia. Riadiacim cvičenia bol veliteľ operačného veliteľstva poľských ozbrojených síl generálporučík Edward Gruszka.

Rozsiahle nasadenie

Na cvičení sa zúčastnilo množstvo útvarov a jednotiek zo zostavy pozemných síl, vzdušných síl i vojenského námorníctva a taktiež z inšpektorátu podpory ozbrojených síl, špeciálnych síl, vojenskej polície, inšpektorátu vojenskej zdravotníckej služby a už spomínané jednotky štátnej a miestnej administratívy.

Na 21. centrálnom polygóne vzdušných síl Ustka a v jeho príľahlých námorných rajónoch sa precvičovala činnosť proti námorným cieľom protivníka, vybojovanie nadvlády vo vzduchu, ničenie prostriedkov vzdušného napadnutia protivníka silami protivzdušnej obrany, prekazenie námorného výsadku protivníka a taktiež pátracie a záchranné operácie vzdušných síl. Zo zostavy pozemných síl boli pre činnosť v tomto priestore vyčlenené útvary a príslušníci zo zostavy 7. brigády pobrežnej obrany, 9. pancierovej brigády, 2. mechanizovanej brigády, 6. výsadkovej brigády, 14. pluku protipancierového delostrelectva, 16. delostreleckého pluku a 49. pluku vojenských vrtuľníkov. Vzdušné sily vyčlenili prostriedky a personál zo stavov 1. krídla taktického letectva, 2. krídla taktického letectva, 3. krídla

Jeden z dvojice pilotov zostreleného bojového lietadla F-16 je zranený, záchranná operácia je realizovaná s vrtuľníkom W-3RL Sokół

Hlavný bojový tank T-72M odráža námorný výsadok protivníka

da-2010

dopravného letectva, 1. raketovej brigády PVO, 3. rádiotechnickej brigády, 78. raketového pluku PVO a 1. strediska rádioelektronického prieskumu. Vojenské námorníctvo pre činnosť na morských polygónoch vyčlenilo prostriedky a sily zo zostavy 3. lodnej flotily, 8. flotily pobrežnej obrany, leteckej brigády vojenského námorníctva, práporu hydrografického zabezpečenia, 6. rádioelektronického strediska, zabezpečovacieho oddielu vojenského námorníctva, centra teleinformačnej podpory a velenia vojenského námorníctva.

Široká škála úloh

Cvičiace súčasti pozemných síl riešili v rámci cvičenia obranu prvej línie stretu s protivníkom na úrovni taktického zväzu aj so zálohami – obranu v hĺbke, leteckú útočnú činnosť proti zoskupeniam protivníka, palebnú podporu v obrane i v útoku, protivzdušnú obranu svojich síl, logistické zabezpečenie činnosti (zásobovanie, evakuáciu a opravy, procedúry zdravotníckej evakuácie). Komponent vzdušných síl riešil vybojovanie nadvlády vo vzduchu, ničenie prostriedkov vzduš-

Na bezprostrednú protivzdušnú obranu palebných pozícií protiletadlových raketových systémov slúžia aj protiletadlové dvojhlavňové guľomety kalibru 14,5 mm na automobilových podvozkoch Star 266M

ného napadnutia protivníka, ničenie námorného výsadku a jeho prostriedkov, úlohy pre potreby podpory pozemných síl a vojenského námorníctva a realizovanie pátracej a záchrannej služby. Súčasti vojenského námorníctva ničili hladinové i podhladinové plavidlá protivníka, prostriedky vzdušného napadnutia protivníka, realizovali rádioelektronický prieskum a rušenie, pátrali po námorných minách a ničili minové zátarasy, prekladali míny, doplňovali zásoby na mori a realizovali všeobecné zabezpečenie operácií.

Okrem už spomínaných zložiek sa na cvičení zúčastnili aj zložky Vojenskej polície ŻW (Żandarmeria Wojskowa), špeciálnych síl a nevojeniských štruktúr obrany štátu.

Protiletadlový raketový systém S-125SC Newa-SC

Raketomet z Trenčína

/ Peter KADLEC VHÚ-VHM Piešťany

/ foto Miroslav MIHÁLIK

Stotridsaťmilimetrový raketomet vzor 51 je delostrelecká 32-hlavňová reaktívna zbraň bez spätného rázu a záklzu pri streľbe. Určená je na podporu pozemných vojsk na ničenie plošných cieľov, sústredenej živej sile, ľahko pancierovanej techniky a dôležitých objektov do vzdialenosti 8,2 km sústredenou paľbou. Jeho prednosťou je rýchla príprava na streľbu, jednoduchá obsluha a dobrá priechodnosť v teréne. Raketomet je namontovaný na podvozku automobilu Praga V3S. Môže viesť maximálne 98 kusov nábojov a jeho akčný rádius je 600 km.

130 mm raketomet vz. 51 s evidenčným číslom 581 278 tvorí súčasť zbierkového fondu piešťanského vojenského historického múzea. Bol vyrobený v roku 1952 vo vtedajších Závodoch 9. mája Trenčín-Kubrá. V rokoch 1953 až 1954 bol raketomet uložený v 1. delostreleckej základni. Neskôr ho prevzala do výzbroje 15. strelecká divízia a po reorganizácii v roku 1958 bol raketomet znova uložený. Od roku 1962 až do roku 1970 bol vo výzbroji delostreleckého pluku v Senici. Na jar 1972 ho prevzal vojenský útvar Žamberk, v roku 1978 útvar v Táboře a neskôr delostrelecký útvar Jaroměř. Tu bol uložený až do konca roka 1992. Začiatkom roka 1993 v rámci delenia federálnej čs. armády prevzal raketomet vojenský útvar Moldava nad Bodvou, ktorý ho koncom septembra 1993 odovzdal vznikajúcemu vojenskému múzeu.

Československý raketomet

Vývoj 130 mm salvového raketometu na rotačné strely sa začal v Škodových závodoch Plzeň koncom marca 1949. Do konca roku vyrobila Škodovka prototyp raketometu s trojvrstvovým zásobníkom, ktorý začiatkom roka 1950 prešiel sériou podnikových skúšok. Skúšky ukázali potrebu zosilnenia lafety raketometu a úpravu elektrického odpaľovania. Medzitým bol vyrobený druhý prototyp raketometu so šesťvrstvovým zásobníkom. V máji 1950 minister národnej obrany rozhodol o zastavení ďalších prác na raketomete, pretože nebol unifikovaný so sovietskou technikou. Až po odporúčaní sovietskych poradcov pôsobiacich na veliteľstve delostrelectva, ktorí sa zúčastnili na jeho skúškach, boli práce znovu obnovené. Vo vývoji sa nepokračovalo v Plzni, ale v Trenčíne, kde časť plzenskej konštrukčnej kancelárie v lete 1950 presťahovali. Na jeseň 1950 uskutočnili skúšky s upraveným raketometom a novým strelivom, ktorého riešiteľom bol Rudolf Vopat. Skúšky ukázali, že sa podstatne zlepšili základné bojové vlastnosti raketometu. Nárastom rýchlosti strely z 320 m.s⁻¹ na 410 m.s⁻¹ a hmotnosťou strely z 21,2 kg na 24,6 kg sa zvýšil nielen jej dostrel, ale aj samotný účinok.

Skúšobná komisia ďalej vysoko ohodnotila skutočnosť, že každá raketnica so zadným prstencom tvorila samostatnú jednotku schopnú paľby aj za situácie, keď ostatné raketnice boli vyradené z činnosti. V závere roka 1950 a na jar 1951 sa s raketometom na vozidle Studebaker vykonali jazdo-technické skúšky. Počas nich sa v ťažšom a menej únosnom teréne prejavila nedostatočná priechodnosť vozidla. Preto sa v apríli 1951 uskutočnili jazdné skúšky raketometu na vozidle Tatra T-128. Ukázali, že T-128 síce nie je ideálnym vozidlom, ale v porovnaní so Studebakerom je spôsobiliešie na jeho dopravu. Na základe toho bol v lete 1951 zavedený do výzbroje čs. armády 32-hlavňový raketomet pod označením vzor 51. Bol určený na hromadné paľby na väčšie priestory, na umlčovanie a ničenie živej sily protivníka, na ničenie postavení protivníka a jeho palebných prostriedkov, ako aj na borení zákopov a poľných opevnení. Začiatkom roka 1952 prebehli porovnávacie skúšky raketometov vz. 51 s trojvrstvovým a šesťvrstvovým zásobníkom. Ako vhodnejší sa ukázal trojvrstvový zásobník.

Najvhodnejšia bola Praga V3S

Koncom roka 1952 bolo rozhodnuté montovať raketomet vz. 51 na podvozok terénneho automobilu Praga V3S. Ukázalo sa to ako šťastné rozhodnutie. Výrobu raketometov vz. 51 v rokoch 1953 až 1957 zabezpečoval najskôr Závod 9. mája Trenčín-Kubrá a neskôr Závody K. J. Vorošílova v Dubnici nad Váhom. Za toto obdobie prevzala čs. armáda do svojej výzbroje asi 470 kusov raketometov vz. 51. Tie boli spočiatku organicky začlenené do raketometných oddielov streleckých, mechanizovaných a tankových divízií, ako aj do raketometných oddielov delostreleckých brigád. Od roku 1959 tvorili raketometry vz. 51 základ výzbroje raketometných oddielov motostreleckých a tankových divízií, od roku 1961 tiež raketometných batérií motostreleckých plukov a od roku 1967 raketometných čiat motostreleckých praporov. Od konca 70. rokov 20. storočia boli raketometry vo výzbroji raketometných oddielov tankových plukov a raketometných batérií motostreleckých plukov. Začiatkom 90. rokov 20. storočia sa začalo s ich vyradovaním z výzbroje armády. Po roku 1993 časť raketometov prevzala v rámci delenia bývalej čs. armády aj Armáda SR, ktorá ich postupne na základe zmluvy o Konvenčných ozbrojených silách v Európe zlikvidovala.

Hlavné takticko-technické údaje		
Raketomet		vz. 51
	Kaliber	130 mm
	počet raketníc	32 kusov
	počet vodiacich líšt	4 kusy
	dĺžka raketnice	1,0 m
	námer mimo kabínu	0° až 50°
	rozsah odmeru	240°
	max. dostrel	8 200 m
	hmotnosť raketometu bez striel	1 618 kg
	hmotnosť raketometu a vozidla	8 900 kg
Vozidlo		PV3S
	Dĺžka	6 910 m
	Šírka	2 320 m
	Výška	2 800 m
	typ motora	T-912
	výkon motora	70 kW
	max. rýchlosť na ceste	60 km.h ⁻¹
	priemerná v teréne	23 km.h ⁻¹
	akčný rádius	600 km
Obsluha		1+4 osôb

/ doc. PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.

Vojenský historický ústav

Husársky podmaršal Michal Fábry

Hlavný pruský protivník – habsburská ríša disponovala vtedy značným potenciálom, ktorý tvorilo 54 peších plukov (z toho 8 uhorských) v sile vyše 126 000 mužov, 40 jazdeckých plukov (z toho 10 husárskych) s počtom viac než 30 000 mužov, takmer 17 000 hraničiarov a približne 3 500 príslušníkov delostrelectva a technických druhov vojsk.

Rozhodol sa pre husárov

V tejto vojne sa začala kariéra mnohých mladých mužov z Uhorska. Jedným z nich bol aj 17-ročný Michal Fábry. Narodil sa roku 1739 v Bratislave. Z dostupných prameňov sa nedá zistiť, či bol šľachtického alebo meštianskeho pôvodu. Na jeho šľachtický pôvod by poukazovala skutočnosť, že začal slúžiť ako kornet v husárskom pluku, ktorého vtedajším majiteľom bol generál Gabriel Šplění a veliacim plukovníkom Mikuláš Berzevici.

V tomto pluku mladý dôstojník Michal Fábry získaval bojové skúsenosti hneď na začiatku sedemročnej vojny v zrážke pri Günthersdorfe v Sasku a začiatkom mája 1757 v bitke pri Štěrboholoch, po ktorej hlavné sily porazenej habsburskej armády ustúpili do Prahy, vzápätí obklúčenej Prusmi. Nasledujúci rok Fábry bojoval v bitkách pri Salfelde a Maxene. V ďalšom priebehu vojny pôsobil pluk, ktorého majiteľom sa roku 1762 stal generál Imrich Esterházi, v Sliezsku a Lužiciach. Po skončení vojny, v ktorej Michal Fábry utrpel početné zranenia a vyslúžil si hodnosť nadporučíka, pluk dislokovali v Hradci Králové.

Roku 1768 Esterháziho pluk rozpustili a jeho príslušníkmi posilnili viacero husárskych plukov zdecimovaných vojnou. Fábry sa dostal do cisárskoho (neskôr 1.) husárskoho pluku, kde ho roku 1769 povýšili na ritmajstra, čiže kapitána. O tri roky neskôr, teda vo veku 33 rokov, bol už podplukovníkom.

V apríli 1784 Michala Fábryho vymenovali za plukovníka a veliteľa Erdődyho (neskôr 9.) husárskoho pluku. Bol to kontinuálne najstarší husársky pluk v habsburskej armáde, ktorý zriadili už roku 1689 a mal bohaté tradície a skvelú povesť. Plukovník Fábry nasledujúce štyri roky vo funkcii veliteľa úspešne pokračoval v šírení úspešného mena tohto pluku. Na začiatku bojových akcií poslednej protitureckej vojny Fábryho pluk v zostave brigády generálmajora Schmerzinga pôsobil od roku 1788 v Bukovine a Mol-

Pruský kráľ Fridrich II. v auguste 1756 vtrhol na čele takmer 70-tisícového vojska do Sasku. Jeho preventívny útok odštartoval vojnu, ktorá sa označuje ako sedemročná alebo tretia sliezka vojna.

navsku. Pripadla mu úloha narušovať bojové akcie Turkov v tomto priestore, a najmä likvidovať spojenie a zásobovanie nepriateľa medzi významnými strategickými mestami Chotin (na dnešnej Ukrajine) a Jasy (Iasi v dnešnom Rumunsku). Fábry s dvoma divízióňmi (oddielmi), čiže 4 švadrónami svojho pluku, štyrmi kompániami (stotinami) 2. valašského pluku s dvomi delami a polstotinou ostrorelcov po predchádzajúcom priekume bojom 22. marca 1788 o 4. hodine nadržanom pri pevnosti Botoșani napadol a po tvrdom boji zahnal na ústup konvoj pašu Ibrahima Nasira v sile vyše 1 100 mužov: 600 janičiarov a 500 sipahiov a tromi poľnými delami. Paša tak nemohol zásobiť obliehaný Chotin, no pri obci Larga zaujal obranné postavenie, posilnil sa tromi stotinami tatárskych jazdcov a odtiaľ znepokojoval habsburské jednotky.

Dobyl hlavné mesto Moldavska

Dňa 18. apríla plukovník Fábry na čele pluku opäť zaútočil na pašu, zmocnil sa jeho tábora a zahnal ho za riekou Prut. Svoj úspech potom korunoval hneď nasledujúci deň, keď dobyl hlavné mesto Mol-

davska Jasy, kde Fábryho husári ukoristili 2 turecké bojové zástavy, 3 kanóny, 7 veľkých bubnov, množstvo vojenského materiálu a 156 vozov naložených múkou. Fábry vzápätí vyslal dve švadróny vedené ritmajstrom Andrejom Szörényim za unikajúcim moldavským vojvodom Alexandrom Ypsilantom, ktorého aj so sprievodom zajali. Turci sa márne snažili vyslobodiť svojho spojenca. Husári ich odrazili a cenného zajatca dopravili na veliteľstvo armádneho zboru do Černovic (Černivci na dnešnej Ukrajine).

Ocenením Fábryho úspešného bojového a veliteľského pôsobenia na moldavskom ťažení bolo jeho vymenovanie za generálmajora cisárskym reskriptom zo 4. júna 1788. Novovymenovaný generál odovzdal velenie husárskoho pluku svojmu krajanovi a dovtedajšiemu zástupcovi Ladislavovi Kostolánimu, rodákovi zo Zemianskych Kostolian, a sám sa ujal funkcie veliteľa brigády v divízii poľného maršala Šplěního.

Roku 1789 Fábryho jazdecká brigáda bojovala v okolí Mehadie (v dnešnom juhozápadnom Rumunsku) a na jeseň Fábry osobne riadil obliehanie významnej strategickej pevnosti Kladovo v Srbsku. Jej turecká posádka kapitulovala 9. novembra 1789. Fábryho brigáda potom rad radom oslobodila od Turkov a obsadila asi 150 obcí v severovýchodnom Srbsku, pričom vytlačila nepriateľa za riekou Timok. Za zásluhy v bojoch na Balkáne bol generálovi Fábrymu roku 1790 udelený Rytiersky kríž Radu Márie Terézie.

Skon v uniforme

Roku 1793, keď vypukla prvá koalíčná vojna proti revolučnému Francúzsku, Fábryho povýšili na poľného podmaršala. Vzhľadom na zhoršený zdravotný stav v dôsledku utížených zranení počas dovtedajšej vojenskej služby Michala Fábryho stiahli z frontu a 1. decembra 1794 penzionovali. Na dôchodku žil striedavo vo Viedni a v rodnej Bratislave. Nebol to však definitívny koniec jeho vojenskej služby. Na jar 1809, keď Napoleonova armáda neuveriteľne rýchlo napredovala do srdca rakúskeho cisárstva, 70-ročný podmaršal Fábry dobrovoľne narukoval do uhorského insurekčného vojska, ktorému velil uhorský palatín Jozef Habsburský. Podmaršal Michal Fábry plnil zväčša štábovo-organizačné a kontrolné úlohy a pri výkone vojenskej služby ho 9. októbra 1809 v zadunajskom mestečku Mór zastihla neúprosná smrť.

/ Miroslav GYÚRÖSI

Automatizované systémy riadenia

ОАО МНИИПА

Spomínaná akciová spoločnosť je v súčasnosti časťou koncernu PVO Almaz-Antej, ktorý združuje 54 ústavov, firiem a spoločností činných v oblasti vývoja a výroby prostriedkov protivzdušnej obrany všetkých kategórií.

Automatizované systémy velenia predstavujú na prvý pohľad skutočne nenápadné zariadenia. Tu netrčia z kabín antény, na podvozkoch nie sú nabité kontajnery s raketami. Skutočná sila automatizovaných systémov velenia je ukrytá vnútri a týmto nástrojom je ich programové vybavenie (softvér). Jeho matematická dokonalosť a výkonnosť je ich silou. Akciová spoločnosť ОАО МНИИПА je dlhoročným tvorcom takýchto systémov. Viaceré z nich poznali aj príslušníci protivzdušnej obrany bývalej Československej ľudovej armády. Pokrok modernej

elektroniky a s týmto smerovaním spojená radikálna miniaturizácia umožňujú pri sústavnom zmenšovaní potrebného objemu pre zástavbu aparatury neustále zvyšovanie matematickej výkonnosti a rýchlosti nových systémov. Otvorená akciová spoločnosť ОАО МНИИПА v súčasnosti potenciálnym zákazníkom ponúka unifikovaný komplet prostriedkov automatizácie riešenia úloh prijmu a spracovania plánovanej a dispečerskej informácie Krym-KTE, unifikovaný mobilný komplet prostriedkov automatizácie Fundament-2E, komplet prostriedkov automatizácie veliteľských stanovísk PVO a VzS Universal-1E a automatizovaný systém velenia Bajkal-1MEU. Dnes vám predstavíme dva z aktuálnych výrobkov tejto spoločnosti.

Automatizovaný systém velenia Bajkal-1MEU (vozidlo vpredu). Na malých fotografiách sú detailné pohľady na automatizované pracoviská tohto systému.

Známou ruskou firmou, ktorá sa špecializuje na vývoj a výrobu automatizovaných systémov velenia pre potreby vojsk protivzdušnej obrany, je verejná akciová spoločnosť Moskovský vedecko-výskumný ústav prístrojovej automatiky alebo OAO MNIIPA (Moskovskij naučno-issledovatel'skij institut pribornoj avtomatiki).

Najnovšia verzia

Zatiaľ posledným známym variantom konštrukčného a typového radu automatizovaných systémov Bajkal je automatizovaný systém riadenia 73N6MEU Bajkal-1MEU. Jeho určením je automatizované riadenie bojovej činnosti protiletadlovej raketovej brigády (pluku, zoskupenia), ktorá je vyzbrojená protiletadlovými raketovými systémami S-300PMU, S-300V všetkých modifikácií a protiletadlové raketové komplety S-300PMU, Buk, S-200, S-75, S-125 všetkých modifikácií a taktiež pre riadenie veliteľských stanovísk protiletadlovej raketovej brigády Poljana-D4 všetkých modifikácií a protiletadlové raketové komplety krátkeho dosahu Tor-M1 (M2E), Tunguska-M (M1), Igla, Strela-10 a aj Osa prostredníctvom veliteľského stanovišťa Ranžir. Ďalšími funkciami sú riadenie zoskupenia protivzdušnej obrany a vojenského letectva z veliteľského stanovišťa pri bojovej činnosti podriadených útvarov a jednotiek protilie-

radového raketového vojska, veliteľského stanovišťa stíhacieho leteckého pluku, automatizovaných veliteľských stanovísk útvarov, jednotiek a prostriedkov prehľadu a zachytenia rádiotechnických vojsk, útvarov a jednotiek rádioelektronického boja a systému riadenia letovej prevádzky. Základnou funkčnou úlohou automatizovaného systému riadenia 73N6MEU Bajkal-1MEU je koordinovanie bojovej činnosti podriadených protiletadlových raketových prostriedkov s prihliadnutím na celkový stav vo vzdušnom priestore, stavu a zásob munície podriadených prostriedkov, koordinovanie bojovej činnosti protiletadlových raketových vojsk, letectva, rádiotechnických vojsk a prostriedkov rádioelektronického boja, plánovanie operácií protivzdušnej obrany s prihliadnutím na prácu informačno-výpočtového podsystemu, príjem, spracovanie, zobrazenie a záznam informácie o stave a činnosti podriadených protiletadlových raketových prostriedkov, rozdeľovanie cieľov v reálnom čase medzi podriadené protiletadlové raketové prostriedky a výdaj informácií o cieľoch s prihliadnutím na ich typ a dôležitosť, príjem, spracovanie, zobrazenie a záznam informácie o situácii vo vzdušnom priestore z podriadených zdrojov radarovej informácie, automatizovaných prostriedkov určovania cieľov, podriadených protiletadlových raketových prostriedkov, nadriadených a spolupracujúcich veliteľských stanovísk a leteckých prostriedkov radarového prehľadu a výstrahy, riešenie navigačných úloh pri riadení stíhacieho letectva, riadenie vzdušného priestoru pre civilné letectvo (nahlásené letecké linky) a, samozrejme, autonómny a komplexný (spoločne s ostatnými prostriedkami zoskupenia) výcvik obsluhujúceho personálu.

Stacionárny aj mobilný variant

Automatizovaný systém riadenia 73N6MEU je realizovateľný v stacionárnom alebo mobilnom variante. Mobilný variant v podobe veliteľského stanovišťa protiletadlovej raketovej brigády je rozmiestnený v jedinej kabíne bojového riadenia 87S6, ktorá disponuje vlastným napájacím systémom. V prípade, že je systém použitý ako veliteľské stanovište zoskupenia protivzdušnej obrany a letectva, pridáva sa doplnkové pracovisko, a obe sú umiestnené v kabíne 42L6M s autonómnym napájacím agregátom. Vizuálne sa tieto dve kabíny prakticky nedajú od seba rozoznať. Modernizované automatizované stanovište velenia 73N6MEU Bajkal-1MEU pri spracovaní rádiolokačnej informácie realizuje výber najlepšieho zdroja informácie pri určovaní charakteristík vzdušných objektov, adaptívne presmerúvanie zdrojov počas sledovania trás vzdušných objektov, identifikovanie vzdušných objektov podľa charakteristík ich trajektórií, porovnávanie trajektórií vzdušných objektov. Pri riadení stíhacieho letectva automatizovaný systém velenia realizuje výber cieľov určených na zničenie silami a prostriedkami stíhacieho leteckého pluku, výdaj koordinát cieľov pre stíhací letecký pluk na navedenie stíhacích lietadiel na konkrétne ciele, vyvedenie stíhacích lietadiel do priestoru (zóny) poloautonómnej bojovej činnosti a zabezpečenie bezpečnosti letov. V prípade riadenia protiletadlového raketového vojska je s pomocou automatizovaného systému velenia realizované rozloženie síl a prostriedkov, oznamovanie o rozhodnutiach, ktoré ciele sú určené na zničenie prostriedkami jednotiek protiletadlového raketového vojska, rozdeľovanie cieľov a výdaj koordinát cieľov protiletadlovým raketovým prostriedkom a koordinovanie bojovej činnosti protiletadlových raketových prostriedkov. Pri riadení podriadených jednotiek rádioelektronického boja modernizovaný automatizovaný systém velenia určuje ciele na potlačenie rádioelektronických zariadení prostriedkov vzdušného napadnutia protivníka prostriedkami praporov rádioelektronického boja. Rádioelektronicky ruší útočiace a stíhacie bojové lietadlá a koordinuje bojovú činnosť praporov rádioelektronického boja.

Kabína bojového riadenia 87S6 (a prípadne aj doplnkové pracovisko 42L6M) je namontovaná v unifikovanom hermetizovanom kontajneri modulovej konštrukcie KK6.2.2. Kontajner prepravuje štvornápravový automobil Kamaz-6350

8x8. Kontajner KK6.2.2 má vnútornú dĺžku 5 500 mm, šírku 2 400 mm, celkovú výšku 1 800 mm a výšku bočnej steny 1 350 mm. Základné vybavenie kontajnera predstavuje filtroventilačná jednotka FVUA-100A-24, vykurovacia a ventilačná jednotka OV95G a blok (rozvodná skriňa) pripojenia a rozvodu elektrického napájania (380 V / 220 V). Základným rozdielom oproti pôvodnému variantu systému je, že vďaka použitiu nových technológií sa pôvodný počet piatich vozidiel základnej konfigurácie znížil na jediné vozidlo a celkový príkon systému klesol z pôvodných 100 kW na dnešných 15 kW (v maximálnej zostave prostriedkov). Výrazne sa zlepšili sanitárne a hygienické podmienky prevádzkovania a bojového použitia modernizovaného automatizovaného systému velenia. Funkčné možnosti modernizovaného automatizovaného systému velenia 73N6MEU Bajkal-1MEU sú pri porovnaní s pôvodným systémom Bajkal-1ME zachované v plnom objeme, pokiaľ ide o riadenie, riešené úlohy a súčinnosť v zoskupení protivzdušnej obrany so zachovaním všetkých základných takticko-technických charakteristík.

Menej kabín, menej podvozkov

Prechod aparatury automatizovaného systému velenia na modernú súčiastkovú základňu s nahradením pôvodného centrálného počítačového komplexu 5E261 (40U6) emulátorom týchto zariadení na báze osobného počítača s procesorom Pentium-IV umožnil vylúčiť zo zostavy modernizovaného automatizovaného systému Bajkal-1MEU systém elektrického napájania (80E6), kabínu spojenia, náhradných dielcov a náradia (92S6), kabínu technickej obsluhy (40C6) a súpravu montážnych dielcov. Automatizovaný systém riadenia 73N6MEU Bajkal-1MEU prijíma celkovo 2 048 trás cieľov zo zdrojov informácií, súčasne je sledovaných maximálne 500 vzdušných objektov, počet súčasne spriahnutých objektov môže dosiahnuť až 24. Systém dokáže súčasne riadiť do 8 protiletadlových raketových systémov, do 24 protiletadlových raketových komplexov, do 3 veliteľských stanovísk stíhacieho letectva, do 15 zdrojov rádiolokačnej informácie. Rozsah práce je 3 200 km v dĺžke, 1 200 km vo výške a 5 120 m/s v oblasti rýchlosti sledovaných cieľov. Čas reakcie je 3 sekundy (cyklus určovania cieľov). Modernizovaný automatizovaný systém velenia zabez-

Veliteľské stanovište komplexného systému protivzdušnej obrany Universal-1E. Na malých fotografiách sú detailné pohľady na automatizované pracoviská tohto systému

pečuje riešenie úloh riadenia síl a prostriedkov protivzdušnej obrany v čase blízkom reálnemu. Rozhranie používateľa je orientované na minimalizovanie počtu pultových operácií, ktoré sú nevyhnutné pre výmenu informačných modelov, zobrazovanie údajov, vkladanie povelov a hlásení. Počet automatizovaných pracovných miest je 5 – 11. V kabíne bojového riadenia 87S6 je inštalovaných 5 automatizovaných pracovísk. Na prenos údajov sa používa dátové rozhranie RS232. V doplnkovej kabíne 42L6M je inštalovaných ďalších 6 automatizovaných pracovísk. V prípade realizovania stacionárneho variantu ten je vybavený minimálne 3 automatizovanými pracoviskami. Systém disponuje dovedna 24 kanálmi prenosu údajov. Čas prechodu z pochodového polozenia do bojového polozenia je 15 minút. Čas prechodu do bojovej pohotovosti z režimu vyčkávania je 32 minút.

Modernizovaný aj Universal

Najnovší variant kompletu prostriedkov automatizácie veliteľského stanoviska oblasti (zóny) protivzdušnej obrany Universal je označený Universal-1E. Na báze prostriedkov automatizácie Universal-1E sa vytvára veliteľské stanovisko komplexného systému protivzdušnej obrany oblasti s rozmermi 1 600 km x 1 600 km. To dokáže zvýšiť efektívnosť protivzdušnej obrany pomocou komplexného automatizovaného riadenia obranných protiletadlových raketových kompletov, stíhacieho letectva, prostriedkov rádiolokačného prieskumu, rádioelektronického boja rozličných typov a taktiek koordinácie ich činnosti a súčinnosti. Veliteľské stanovisko slúži taktiež na plánovanie a kontrolu pravidiel použitia vzdušného priestoru v kontrolovanej oblasti, zvýšenie bezpečnosti lietania a komplexný a samostatný výcvik. Komplet umožňuje súčasne spracúvať informácie o 300 vzdušných objektoch, riadiť a spolupracovať s 36 útvarmi. Hranice rozsahu pracovnej činnosti sú 3 200 km v diaľke, 100 km vo výške a maximálna rýchlosť sledovaných vzdušných cieľov je do 4 000 km/h. Celý komplet disponuje celkovo 15 automatizovanými pracoviskami. Základnou charakteristickou črtou kompletu je zber a výdaj informácie o dianí vo vzdušnom priestore a riadenie prostriedkov, pričom všetky deje prebiehajú v reálnom čase. Komplet je realizovateľný v mobilnom aj stacionárnom variante. V mobilnom variante sú aparatura a automatizované pracoviská inštalované v unifikovanom hermetizovanom kontajneri modulovej konštrukcie KK6.2.2, ktorý prepravuje štvornápravový automobil Kamaz-6350 8x8 so zvýšenou priechodnosťou v teréne. Vývojová organizácia ponúka potenciálnym klientom programové adaptovanie kompletu na ich podmienky.

BATSIM pre Nórsko

Nórske ozbrojené sily vybrali nemeckú spoločnosť Krauss-Maffei Wegmann Training & Simulation na dodanie stolovej simulátorovej výcvikovej triedy BATSIM pre hlavné bojové tanky Leopard 2. Simulátorová výcviková trieda BATSIM umožňuje uskutočňovať bojový výcvik na veľmi vysokej úrovni a ponúka maximálnu úroveň dosiahnuteľnej reality. Systémovým základom výcvikovej triedy sú komerčné stolové osobné počítače. Výrobná spoločnosť dodá simulátory nórskeho ozbrojeným silám v roku 2011.

Simulátorová výcviková trieda BATSIM pre tanky Leopard 2 bola vytvorená v tesnej spolupráci so skúsenými expertmi výcviku tankových posádok. Výcvik je realizovateľný nezávisle od zásahov inštruktora, virtuálne prostredie ponúka veľký počet a variabilitu dynamických objektov s veľmi verným zobrazením detailov. Výcvikové prostredie je prispôbené pre hlavný bojový tank Leopard 2 s fyzickými replikami dôležitých ovládačov, logikou reálnych vozidiel a simulovaním systému riadenia strelby. Simulátorová vý-

cviková trieda BATSIM je jednoducho sieťovo prepojitelná s inými simulátormi spoločnosti KMW Training & Simulation pre úplný výcvik alebo s inými simulátormi ktoré podporujú rozhranie DIS/HLA.

Podľa vyjadrení výrobcu systému BATSIM, je tento jednoducho a rýchlo prispôsobiteľný pre iné bojové vozidlá akýchkoľvek výrobcov.

Animácia: KMW Training & Simulation

Známy brazílsky výrobca lietadiel firma Embraer vyhrala súťaž na dodanie ľahkých útočných lietadiel pre indonézske ministerstvo obrany. Výrobca dodá veleniu indonézskeho vzdušného síl celkom osem turbopropových dvojmiestnych ľahkých útočných lietadiel Super Tucano. Dodávky začnú v roku 2012 a kontrakt zahŕňa aj dodanie pozemnej podporné stanice a integrovaného logistického balíka. Lietadlá Super Tucano nahradia v Indonézii flotilu strojov americkej výroby OV-10 Bronco. Nové lietadlá Super Tucano sú vybavené najmodernejšími technológiami a výzbrojou a sú prevádzkateľné z neupravených vzletových a pristávacích plôch. Súčasťou ich vybavenia sú optické a infračervené senzory vrátane laserového označovača cieľov a taktické bezpečné rádiostanice s kanálom pre prenos údajov.

Predstavitelia francúzsko-talianskeho konzorcia Eurotorp a španielskej spoločnosti Sener podpísali počas konania výstavy Euro-naval 2010 v Paríži dohodu o priemyselnej kooperácii v oblasti presadzovania výroby moder-

ného ľahkého torpéda MU 90. Potenciálnym adresátom je velenie španielskeho vojenského námorníctva, ktoré je v procese rozhodovania výberu nového typu ľahkého torpéda pre svoje protiponorkové vrtnútky a hladinové plavidlá.

Americká spoločnosť Lockheed Martin uskutočnila 16. novembra 2010 nad teritóriom strelnice White Sands v štáte Nové Mexiko dve letové skúšky s najnovšou okridlenou riadenou strelou ďalekého dosahu JASSM-ER svojej konštrukcie. Cieľom skúšok bolo predvedenie výkonov dokončeného a funkčného systému s preverením alternatívneho profilu koncového navedenia a režimu TOT (Time-on-Target), ktorý slúži na kontrolu času letu pri útoku proti časovo kritickým cieľom. Prvá okridlená riadená strela JASSM-ER bola vypustená v letovej hladine 3962 m pri rýchlosti nosiča M 0,72 a druhú riadenú strelu JASSM-ER vypustil nosič letiaci rýchlosťou M 0,88 v letovej hladine 9144 m. Doteraz bolo 10 z 11 letových skúšok okridlenej riadenej strely JASSM-ER úspešných.

Ministerstvo obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska vybralo pre poľné skúšky v súvislosti s urgentnými operačnými požiadavkami personálny detekčný systém Boomerang Warrior-X amerického výrobcu Raytheon BBN Technologies. Tento veľmi ľahký kompaktný systém výstrahy pred strelbou nepriateľských ostreľovačov sa inštaluje na taktickú vestu jednotlivca. Systém s celkovou hmotnosťou menej ako 370 g. Výstražná informácia je používateľovi dodaná cez slúchadlo a detaily o pozícii ostreľovača sa zobrazujú na displeji veľkosti zápalkovej skatufky. V konštrukcii ľahkého výstražného systému sú použité technológie zo systému Boomerang III určeného pre inštaláciu na vozidlách.

Spoločnosť Selex Galileo talianskej skupiny Finmeccanica Company ponúka afgánskej armáde a armádam krajín operujúcich na teritóriu Afganistanu nový prenosný pozorovací systém Observer. Systém predstavuje optickú dennú/nočnú hlavicu na teleskopickom stôžari, ktorého nosičom je ľahký jed-

nonápravový prívies. Možnosti systému Observer ho predurčujú na ochranu stálych základní pre jeho jednoduchú transportabilitu a nízke energetické nároky. Systém môže pracovať viac ako 30 dní bezobslužne, čím umožní zvýšiť schopnosť situačnej výstrahy jednotiek aj v najvzdialenejších lokalitách s minimom logistickej podpory.

Austrálska spoločnosť BAE Systems Austrália 17. novembra 2010 predstavila odbornej verejnosti svoj nový automobil so zvýšenou balistickou a protimínovou odolnosťou Valanx. Vozidlo je ponúkané austrálskemu ministerstvu obrany v rámci programu PMV-L (Protected Mobility Vehicle - Light) a taktické americkému ministerstvu obrany pre program JLTV (Joint Light Tactical Vehicle). Valanx je výsledkom štyroch generácií demonštrátorov a prototypov z dielne spoločnosti BAE Systems.

Dodávky Su-34 pokračujú

Ruská spoločnosť Suchoj oznámila 12. novembra 2010 pokračovanie letových skúšok sériových frontových bombardovacích lietadiel Su-34. Skúšky sa uskutočňujú na letovej a skúšobnej stanici Novosibirského leteckého výrobného združenia NAPO (Novosibirskoje aviacionnoje proizvodstvennoje ob'edinenie). Lietadlá vyrábili v prevádzkach tohto výrobného podniku, ktorý je určeným sériovým výrobcom týchto strojov. Lietadlá Su-34 sú zavedené do výzbroje ruských vzdušných síl. Ďalšia výrobná séria naplánovaná v ruskej štátnej obrannej objednávke pre tento rok bude odovzdaná zákazníkovi do konca tohto kalendárneho roku. Štátny kontrakt na dodanie taktických bombardovacích lietadiel Su-34 ruským vzdušným silám bol podpísaný predstaviteľmi Ministerstva obrany Ruskej federácie a spoločnosti Suchoj v roku 2008.

Sériové bombardovacie lietadlá Su-34 potvrdili svoje letové kvality a vysoké bojové možnosti počas vojenského cvičenia Vostok-2010, ktoré sa konalo v júli tohto roku. Počas plnenia bojovej úlohy tieto stroje štartovali z európskej časti Ruska a po prelete bez medzipristátia s doplňovaním paliva vo vzduchu uskutočnili útoky na pozemné ciele v Ďalekom Východe.

Foto Suchoj

/ text a foto Pavol VITKO

„Pravdaže, ocenenie najlepšieho hovorcu v štátnej správe za rok 2009 ma potešilo. No ešte viac sa teším dôveryhodnosti ozbrojených síl, ktorá je sčasti dielom aj našej komunikácie s verejnosťou,“ hovorí major Milan Vanga, pôvodne delostrelec, dnes hovorca Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

„Cítil som, že potrebujem k životu trochu viac priestoru, ako mi poskytovalo naše mestečko Veľký Krtíš. Aj preto som sa prihlásil na Vojenské gymnázium v Banskej Bystrici, kde som maturoval v roku 1994,“ vracia sa mjr. Vanga k svojim vojenským koreňom. Pritom to ani zďaleka nebola škola, o ktorej by si mohol niekto myslieť, že ju absolvoval každý. Z tridsiatich piatich skončili devätnásti. Major Vanga potom priznáva, že prísne pravidlá mu ani ako 15-ročnému nerobili problém. Naopak: „Vyrastal som sám s mamkou. Bol som vtedy trochu divší ako kamaráti. Preto som sa rozhodol, že bude študovať a pracovať tam, kde moju energiu aj trochu usmernia, kým ju zvládnem sám. Našťastie – bolo to tak a nikdy som neľutoval,“ dodáva celkom otvorene so svojim typickým úsmevom vyšportovaný major.

V rámci jeho „vojny“ múzy nemlčia

Už ako stredoškôlač vyhrával aj celoslovenské Armádné súťaže umeleckej tvorivosti. Bol vedúci folklórnej ľudovej hudby, prvý huslista, skvelý spevák. Zároveň sám organizoval rôzne súťaže a kultúrne podujatia. Nie, v prípade majora Milana Vangu na jeho „vojne“ múzy nemlčali. Inak tomu nebolo ani keď po Dvojročnej dôstojníckej škole v Liptovskom Mikuláši začal slúžiť pri delostreľcoch v Brezne. „Ako podporučík som sa stal veliteľom čaty, neskôr zastupcom veliteľa batérie. S odstupom času rád spomínam na všetky naše cvičenia, na šikovných aj pomalších vojakov základnej služby, na dunenie našich diel. Aj v Brezne ma však hneď zlanárili do folklórneho súboru Brezňan. Vďaka ľudovej hudbe som mal blízko k našej útvarej skupine výchovy a kultúry. Tiež k útvarovému klubu. Chcel som im pomáhať, bavilo ma to, takže popri delostreleckej profesii som začal prednášať aj etickú výchovu.“ A nielen to. V súbore Brezňan si Milan našiel manželku. Erika bola cimbalistka. No a na dôvažok mladý podporučík si získal dôveru veliteľa delostreleckej brigády až do tej miery, že ho delegoval do mestskej komisie pre výchovu, kultúru a mládež. Posledný rok služby v Brezne už zastupoval útvary v oblasti komunikácie s verejnosťou. Tiež dostal na starosti sociálne a psychologické poradenstvo, ako aj posádkový klub. Písal do okresných novín Horehronie. Medzitým začal diaľkovo študovať andragogiku na Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši. „Krátko predtým ako v Brezne skončila činnosť naša delostrelecká brigáda, som už mal o svojej budúcej profilácii v rámci ozbrojených síl jasno,“ spomína major, ktorý sa pôvodne chcel v Brezne udržať čo najdlhšie. Potreboval však dostať šancu.

Ocenenia aj pre manželky!

Usmiate, ľudský, konštruktívny, energický, spoľahlivý, kreatívny a nehládaci na čas – taký sa javil nadporučík Milan Vanga, keď ho v roku 2002 pozvali na dvojtyždňovú stáž na komunikačný odbor ministerstva obrany. Presvedčil viac, ako všetci čakali. Ešte pred skončením stáže prišla ponuka. „Prísť pracovať na ministerstvo obrany bola pre mňa obrovská výzva. Navyše v oblasti, v ktorej som sa chcel presadiť. Tu by som teda mohol hovoriť aj o šťastí. No na druhej strane sme mali len niekoľkomesačnú dcéru. Sťahovanie celej rodiny nepripadalo do úvahy. Nielen pre byt. Vedel som, že táto práca nemá pracovný

čas. Že si žiada človeka často aj cez víkendy či po nociach. A v Brezne bola nájomná aj manželkina mama...“ Práca mu rodinný život ovplyvnila výrazne. Deväť rokov dochádza na „týždňovky“ či „dvojtyždňovky“. Pravdaže, spravidla netrpezlivým novinárom je k dispozícii aj doma. „Verím, že raz budeme spolu a dúfam, že manželka to dovtedy so mnou vydrží.“ Jedným dychom povie: „Náš rezort mal už dávno vymyslieť medaily pre manželky profesionálnych vojakov, pretože bez ich podpory by málokto z nás čosi dosiahol.“

S novinármi sa dohodnúť dá

„Ozbrojené sily dlhší čas nemali svojho hovorcu. Už predtým som intuitívne cítil, že ak sa raz takáto pozícia zriadi, čo je v iných armádach bežné, mal by to byť vojak. Aj preto, aby vojakov pred širokou verejnosťou zastupoval človek v uniforme. No nevedel som, že nový náčelník generálneho štábu, vtedy generálporučík Ľubomír Bulík, osloví v roku 2005 práve mňa.“

Major Milan Vanga hovorí, že niektorí novinári sú v problematike obrany zorientovanejší, iní začínajú. Jedni sú netrpezliví a idú skôr po senzáciách, iní veci analyzujú a komentujú. No takmer všetci sú pod tlakom – či už šéfredaktorov, alebo redakčných uzávierok. Ku každému si však treba vedieť nájsť cestu. „Ešte som sa nestretol s novinárom, s ktorým by som sa napokon nevedel dohodnúť. Nikdy ich nevnímam ako protipól, ktorý stojí proti mne. Ozbrojené sily sú platené z daní občanov, takže spoločne, hovorcovia aj novinári, prinášame vlastne verejnosti informačný servis o našej činnosti, o cieľoch, úlohách aj problémoch. Vážim si všetkých novinárov aj hovorcov, ktorí problematiku komunikácie vnímajú takto. Pravda, chce to korektné vzťahy, ústretovosť a veľa trpezlivosti...“

Ak sa hovorcu Ozbrojených síl SR pýtame na informáciu, ktorú poskytoval verejnosti najťažšie, jeho odpoveď je zrejma: „Tragická smrť 42 príslušníkov nášho rezortu pri leteckej havárii z Kosova v januári 2006.“ Tých dobrých je veľa: „Každé úspešné cvičenie, každý bezproblémový návrat vojakov zo zahraničných operácií...“ Mjr. Vanga absolvoval v roku 2009 štvormesačný kurz pre hovorcov v Defence Information School v Marylande. Jeho pobyt zabezpečil a platil Úrad obrannej spolupráce USA na Slovensku pričom zo 60 spolužiakov boli len štyria zo zahraničia. „Mal som možnosť porovnávať. Bol to veľký prínos, hoci veľa z postupov, ktoré nás učili skutočne dobrí profesionáli, som sa akosi tak intuitívne snažil presadzovať do života už predtým.“ Ako inak, s komunikáciou a prezentáciou ozbrojených síl sú späté aj jeho najbližšie ambície. Vojaci odvádzajú svoju prácu výborne. Chcel by som preto napomôcť vytvoreniu systému školení, vďaka ktorému by nemali obavy postaviť sa pred kameru či mikrofón a s hrdosťou a dôveryhodnosťou o tom prostredníctvom médií povedať verejnosti. A ešte niečo. Major Milan Vanga, či už sprevádzajúc náčelníka generálneho štábu, alebo v rámci rotácií vojakov, navštívil v posledných rokoch azda všetky operácie. Má však aj ambíciu byť aspoň na pol roka v jednotke pôsobiacej v zahraničí priamo z miesta jej dislokácie. Najlepšie z Afganistanu.

Vycvičiť dobrého logistu je náročné

/ šbnrtm. Rastislav LEŠKO

/ foto VPoD VSLSP Trenčín

Štruktúry našich partnerov v NATO sú založené na kvalitne vycvičenom, profesionálne zrelom zbore mužstva a poddôstojníkov. Poddôstojníci zohrávajú rozhodujúcu úlohu nielen v pozíciách lídrov, ale tvoria nosnú konštrukciu celých Ozbrojených síl Slovenskej republiky. V jednotkách Veliteľstva spoločnej logistickej podpornej skupiny (VSLPS) a jeho priamo podriadených útvarov sú to práve oni, ktorí výraznou a neodmysliteľnou mierou zabezpečujú plnenie prioritných úloh a cieľov síl OS SR.

Poddôstojníci sa počas svojej kariéry zdokonaľujú pomocou navrhutej postupnosti vzdelávania a výcviku, získavaním pracovných skúseností a individuálnymi aktivitami v rámci výkonu profesionálnej služby. Podobné je to aj u príslušníkov SLPS, ale je potrebné väčšie časové rozpätie na získanie týchto skúseností a uvedomenie, že som profesionál.

Organizovanie výcviku

Výcvik v pôsobnosti VSLPS a jeho priamo podriadených útvarov sa organizuje v súlade s platnými predpismi a nariadeniami. Delíme ho na zdokonaľovací a spoločný výcvik jednotiek. Ten sa, samozrejme, delí na rôzne iné etapy, ako je výcvik špecialistu, družstva, čaty, roty a v neposlednom rade je to výcvik práporu. Vyvrcholením je odborné taktické cvičenie alebo účasť na cvičení vyššieho stupňa (veliteľsko-štábné cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk – ďalej len VŠC s ČVV). Jednotky VSLPS a jeho podriadených útvarov zabezpečujú vytvorenie a prípravu jednotiek expedičnej logistiky s cieľom poskytnúť všestrannú logistickú podporu deklarovaným jednotkám podľa deklarovaných spôsobilostí. Vykonávajú bežné a stredné opravy na operačnom stupni.

Kategória mužstvo je hlavnou výkonnou zložkou sociálnej skupiny profesionálnych vojakov. Vykonávajú funkcie členov tímov logistických jednotiek, jednotiek bojovej podpory, bojového zabezpečenia a v obmedzenej miere aj ďalšie odborné, špecifické funkcie. Poddôstojníci plnia líderské a výcvikové úlohy. Sú zodpovední za vedenie a individuálny výcvik podriadených (mužstva a poddôstojníkov). Vykonávajú výcvik a velenie pre malé jednotky (osádka, tím, družstvo). Asistujú nadriadeným lídrom (pod-

dôstojníkom, dôstojníkom, príp. práporčíkom), pri plnení úloh jednotiek sú zodpovední za splnenie veliteľských, taktických a technických úloh, za udržiavanie štandardov disciplíny a za komplexný výcvik malých jednotiek. Vykonávajú veliteľské (líderské), technické a ďalšie odborné, špecifické funkcie.

Mužstvo a poddôstojníci tvoria v jednotkách SLPS až 80 % z celkového počtu profesionálnych vojakov. Pri počte 861 profesionálnych vojakov je potreba schopného a všestranného veliaceho poddôstojníka daného stupňa v štruktúre velenia nezastupiteľná.

Sú veliaci poddôstojníci prínosom pre jednotku, útvar, zariadenie? Majú dostatok času na plnenie svojich povinností? Majú svoje opodstatnenie a „miesto v útvere“? Etablovali sa v štruktúrach velenia ako hlavní funkcionári danej jednotky? Odpoveď je veľmi jednoduchá – áno. Sú prínosom pre jednotku, zastrešujú komplexne systém výkonu a prípravy poddôstojníkov a mužstva. Sú skúsení po odbornej a veliteľskej stránke, chápú poslanie a úlohy veliacich poddôstojníkov, svoje schopnosti a vedomosti sa usilujú odovzdávať svojim rovesníkom, kolegom, ako aj dôstojníkom a iným PrV v iných hodnotných štruktúrach. Majú plnú dôveru a podporu svojich veliteľov, vytvorený priestor na plnenie úloh a vážnosť svojich slov a rozhodnutí u podriadených. To všetko by, samozrejme, nemohlo fungovať bez pomoci nadriadených, ale aj podriadených vojakov. A tak ako znie začiatok posledného odseku Kréda poddôstojníka, veliaci poddôstojníci vo VSLPS a v podriadených útvaroch konajú tak, aby dôstojníci ich jednotiek mali maximum času na plnenie svojich povinností a nemuseli plniť iné, s ich funkciou nesúvisiace úlohy.

Miroslav od malička chcel byť vojakom. Napriek tomu, že v rodine sa tejto profesii nikto nevenoval. Sen sa mu splnil, keď po skončení základnej školy nastúpil na vojenskú strednú školu do Nového Mesta nad Váhom. Školu dokončil v Liptovskom Mikuláši, kam sa neskôr premiestnila. Po jej ukončení rodák z Lípian v okrese Sabinov nastúpil na svoje prvé pôsobisko k mechanizovanej brigáde do Trebišova. S týmto mestom na Zemplíne sa potom spájali dlhé roky jeho vojenskej kariéry.

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Výzva menom Afganistan

Štábný nadrotmajster Miroslav Ferenc začínal ako technik špecialista. „Bola to zaujímavá činnosť, ale čoraz viac ma priťahovala práca s ľuďmi. Možnosť motivovať ich, stmelovať kolektív. Po zavedení inštitútu veliácich poddôstojníkov v našich ozbrojených silách sa otvorili netušené možnosti. Najskôr som bol veliacim poddôstojníkom roty, neskôr práporu. Osobne považujem za veľmi dobré obdobie pred vyslaním našej druhej mechanizovanej roty do operácie KFOR. Rotu sa nám podarilo dobre zladit', vytvoriť naozaj dobrý kolektív. Aj preto sme mohli úspešne splniť všetky úlohy v Kosove,“ konštatuje štábný nadrotmajster Ferenc. Operácia KFOR pre neho znamenala prvú praktickú skúsenosť z pôsobenia v medzinárodnom prostredí. Všímal si, ako pracujú poddôstojníci v ostatných armádach, s ktorými sa v Kosove stretával.

Motivovať a viesť ľudí

Priznáva, že najmä v počiatkoch bolo treba, aby veliaci poddôstojník presvedčil svojich nadriadených, ale aj podriadených o zmysle tejto funkcie svojou prácou. Asi najťažšie sa podľa neho po vzniku plne profesionálnych ozbrojených síl lámali ľady vo vzťahu vyšších dôstojníkov k veliacemu poddôstojníkovi. U mnohých stále pretrvával určitý stereotyp, keď mali zafixovanú predstavu poddôstojníka ako vojaka v základnej službe, ktorý len vykonáva príkazy. Dnes je podľa neho už situácia oveľa lepšia. Poddôstojnícky zbor si postupne buduje svoje meno i miesto v ozbrojených silách. Aj keď ani táto cesta nie je vždy priamočiara a bez problémov.

Miroslava do vojenskej uniformy prilákali aj možnosti venovať sa rôznym druhom športu. V tomto smere ho armáda nesklamala. Medzi jeho záľuby patrí okrem plávania, lyžovania a horskej cyklistiky aj horolezectvo. Vo vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši s úspechom absolvoval horolezecké kurzy a získal certifikát cvičiteľa vojensko-praktického lezenia, letný i zimný horolezecký kurz vo Vysokých Tatrách. Pre jeho ďalší odborný rast mal veľký význam kurz zameraný na velenie a riadenie malých bojových jednotiek, ktorí viedli britskí inštruktori, ale aj výmenný kurz malých jednotiek vo výcvikovej zariadení Národnej gardy štátu Indiana v USA. Bol zameraný na taktiku boja v meste a zúčastnil sa na ňom s príslušníkmi svojej druhej mechanizovanej roty z Trebišova. Za vrchol svojej doterajšej prípravy považuje poddôstojnícku akadémiu v americkom Fort Bliss. V Texase sa stretol s poddôstojníkmi z vyše 40 štátov sveta.

Zbytočne nekričať

„Bola to výborná možnosť načerpať mnohé teoretické, no najmä praktické skúsenosti, ktoré má americká armáda v príprave poddôstojníkov. Vidieť, že poddôstojnícky zbor má v americkej armáde pevné miesto, je akceptovaný zo strany dôstojníckeho a veliteľského zboru. Je to vyše storočná skúsenosť. V tomto smere nás ešte čaká doma dlhodobá, trpezlivá práca. Mal som možnosť vymeniť si skúsenosti aj s poddôstojníkmi z mnohých iných armád, ktorí boli mojimi spolužiakmi. No zo školy si predovšetkým odnášam poznanie od našich amerických inštruktorov, že všetky veci a prípadné problémy je potrebné riešiť s pokojom. Netreba zbytočne kričať. Po návrate z USA som na seba pociťoval takúto zmenu. Pochopil som, že všetko sa dá riešiť bez zbytočného křiku,“ priznáva štábný nadrotmajster Miroslav Ferenc.

Od októbra minulého roka je veliacim poddôstojníkom prešovskej mechanizovanej brigády. S novou prácou pribudla i väčšia zodpovednosť za mnohých ďalších veliácich poddôstojníkov. Vo svojej práci sa im usiluje pomôcť, odovzdať vlastné skúsenosti, ktoré získal počas svojej vojenskej kariéry. Na druhej strane sa nebráni dobrým nápadom z ich strany. Za veľmi dobrú skúsenosť považuje aj nedávne cvičenie Spoločný cieľ 2010.

V nadchádzajúcom období ho čaká nová výzva. V rámci postupne sa zväčšujúceho slovenského kontingentu v operácii ISAF v Afganistane sa tam zriadiť pozícia veliaceho poddôstojníka. Prvým, ktorý ju bude zastávať od decembra tohto roka, bude práve štábný nadrotmajster Miroslav Ferenc.

Tajný cieľ

„Je to pre mňa skutočne zatiaľ najväčšia výzva v mojej kariére. Veď ide o najdôležitejšiu operáciu, v ktorej v súčasnosti pôsobia príslušníci našich ozbrojených síl. Viem, že práca v Afganistane nebude ľahká, ani jednoduchá. No priťahuje ma. Veď pôjde okrem iného aj o praktické overenie všetkého, čo som sa napríklad naučil v americkej poddôstojníckej akadémii a v mojich domácich pracovných pozíciách,“ hovorí Miroslav Ferenc. Počas pôsobenia v Afganistane bude na neho doma trpezlivo čakať manželka Tatiana a syn Miroslav.

Štábný nadrotmajster Miroslav Ferenc má svoj tajný cieľ. V budúcnosti, po získaní ďalších skúseností (okrem iného aj z operácie ISAF) by ich veľmi rád odovzdal svojim nasledovníkom. Preto ho láka pôsobenie v martinskej poddôstojníckej akadémii.

Mnohonárodné logistické centrum

/ text a foto mjr. Tibor MOLNÁR

Logistické koordinačné centrum MLCC začalo pôsobiť v štruktúre Sekcie logistiky Ministerstva obrany ČR Praha 1. februára 2010; vyvrcholil dlhodobý proces zlepšovania medzinárodnej spolupráce pri zabezpečovaní logistickej podpory v rámci operácií pod velením NATO. Slovenská republika bola zároveň jedným z členov pracovnej skupiny na jeho vytvorenie. Mnohonárodný projekt MLCC vytvára predpoklady na zjednodušenie informačných tokov medzi NATO a participujúcimi štátmi predovšetkým v oblastiach plánovania síl, ich príprave a výcviku pre súčasné a budúce operácie na báze dvojstranných resp. multilaterálnych dohôd. OS SR dlhodobo deklarujú svoju podporu tomuto projektu. Aktivity súvisiace s MLCC sú zároveň naplnením deklarovanej priority náčelníka Generálneho štábu OS SR o posilnení vzájomnej spolupráce s krajinami V-4. Koncom septembra príslušníci Oddelenia logistickej podpory, Odboru logistiky a Štábu pre podporu operácií GŠ OS SR zorganizovali v Lešti plánovaciu konferenciu k pripravovanému medzinárodnému logistickému cvičeniu CAPABLE LOGISTICIAN 2013, ktoré bude najdôležitejšou zahraničnou aktivitou MLCC na území SR vo VVP Lešť. Cvičenie tohto formátu by výrazne pomohlo účastníckym krajinám preskúšať interoperabilitu s reálnym využitím techniky jednotlivých armád. V dňoch 13. – 17. decembra 2010 sa uskutočnilo trojstranné stretnutie medzi zástupcami OS SR, AČR a IS HQ NATO na pôde MO SR. Predmetom rokovania bude spracovanie zásadných dokumentov: Statement of Requirements (SOR), Memorandum of Understanding (MOU), Exercise Specification (ExSpec). Dôležitá bude aj príprava a vyslanie príslušníka OS SR do štruktúr MLCC od 1. januára 2011, ktorý bude participovať na plánovanom cykle cvičenia CAPABLE LOGISTICIAN.

Múza na obrane nemlčí

/ Pavol VITKO, foto Peter DOVINA

„Keď som mala 15 rokov, chcela som odísť študovať na Vojenské gymnázium v Banskej Bystrici alebo na umeleckú školu. Zaskočení rodičia však povedali nech nevymýšľam...“, spomienke Mgr. Kristína Kučerová. K obrane sa napokon predsa len dostala. Po gymnázii v Trnave a štúdiu na Univerzite Komenského v Bratislave pracuje na odbore legislatívy Sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy MO SR. A dostala sa aj k umeniu. Túto jeseň zdobí výstava jej obrazov vstupné priestory Klubu ministerstva obrany. Maľovanie je jej druhá podstata. „Mávam obdobia, keď kreslím figurálne kompozície. Inokedy sú to kvety, alebo aj architektúra.“ hovorí mladá zamestnankyňa rezortu. Najradšej tvorí počas víkendov doma v Horných Orešanoch pri Trnave. A čo takto námety z činnosti vojakov? „Hmm, ešte nič, ale v budúcnosti - prečo nie?“, zamyslí sa s úsmevom K. Kučerová.

/ text a foto Pavol VITKO

Pocta hrdinom

Aj v súvislosti s 92. výročím vzniku Česko-Slovenskej republiky 28. októbra 1918 otvorili v bratislavskej Univerzitnej knižnici výstavu Československé légie 1914 – 1920. Vernisáž za konala 18. októbra.

„Keby nebolo čs. légii, len ťažko by vzniklo samostatné Československo a len ťažko by si po svojom vzniku udržalo svoju celistvosť a integritu,“ povedal zástupca českého veľvyslancu Michal Ryšavý. Autor výstavy plk. v. z. MVDr. Milan Žuffa za podporu poďakoval Univerzitnej knižnici a Vojenskému historickému ústavu Bratislava. Plpk. Čaplovič analyzoval formovanie a činnosť čs. légii v Taliansku, Francúzsku a Rusku. Venoval sa tiež mobilizácii a podpore zo strany amerických Slovákov, vrátane ich časopisu Obrana (mimo chodom, súčasný mesačník Ministerstva obrany SR OBRANA sa hlási práve k odkazu uvedeného rovnomenného periodika amerických Slovákov – pozn. pv). „V čs. légiiach vo Francúzsku slúžilo dovedna 9 957 mužov, z toho približne 1 591 Slovákov. Čs. armádný zbor v Taliansku mal 19 476 mužov, z toho 591 Slovákov. No a počas existencie čs. légii v Rusku ich radami prešlo 71 310 dobrovoľníkov. Z nich bolo 5 104 Slovákov,“ sumarizoval. „Vojenská účasť čs. légii na strane Dohodových mocností v konečnom dôsledku prispela k vzniku Česko-Slovenskej republiky 28. októbra 1918 na troskách bývalej rakúsko-uhorskej monarchie. Predstavovalo to vyvrcholenie diplomatického a vojenského úsilia hlavných politických reprezentantov českého a slovenského národa,“ dodal.

Foto: V strede Miroslav Bilský z Klubu vojenskej histórie zo Senca v uniforme príslušníka 23. streleckého pluku, ktorý tvorili zväčša americkí Slováci. Vľavo Tomáš Brenza v staršom type uniformy čs. legionárov v Rusku – tzv. „zborovskom“. Vpravo Tomáš Labounek v neskoršom type, tzv. „vladivostockom“. Obaja z Klubu vojenskej histórie Olomouc.

Excelentná príprava

/ mjr. Oliver TODERIŠKA

Na nemenovanej železničnej stanici sa stala nehoda, unikli nebezpečné chemické látky a zasiahli ľudia čakajúcich na svojich blízkych, či na prípoj k nim. Podľa prvých správ bol prederavený železničný cisternový vagón, z ktorého unikol jedovatý formaldehyd. Z oblakov žltého dymu sa ozývalo stonanie ranených a kričanie o pomoc tých, čo ešte vládali. Našťastie, táto situácia bola iba námetom na medzinárodné cvičenie záchranných zložiek Civilnej ochrany. Je cťou a zároveň veľkou zodpovednosťou pre Slovenskú republiku usporadúvať akcie NATO (Ministeriál 2009, MCC 2010), medzi ktoré určite patrí aj seminár Výboru NATO pre Civilnú ochranu, ktorý sa konal v dňoch 27. – 29. septembra v Banskobystrickom kraji. Modelová situácia bola príkladom náročných situácií (chemická a radiačná). Riešili ich medzinárodné tímy z Maďarska, Luxemburska, Poľska a Českej republiky v špeciálnom výcvikovom zariadení Jakub Vilage vo VP Lešť. Na príprave celého cvičenia sa podieľali odborníci Radiačnej, chemickej a biologickej ochrany GŠ OS SR, jednotka prCHBO OS SR. Na seminári sa zúčastnilo 78 expertov z 25 EAPC krajín, NATO, EÚ a WHO a na cvičení 210 cvičiacich a približne 90 pozorovateľov.

Generálmajor Peter VOJTEK,

od 1. augusta 2010 veliteľ Veliteľstva Síľ výcviku a podpory OS SR.

Sily výcviku a podpory sú veľmi dôležitou a neoddeliteľnou súčasťou OS. Nielen logisticky zabezpečujú pozemné a vzdušné sily, ale svojím rozsahom činnosti zabezpečujú chod celého ministerstva a jeho podriadených súčastí. Veľmi úzko komunikujú s vojenskou políciou a máme úzku súčinnosť s Akadémiou ozbrojených síľ. Našou dôležitou súčasťou je základný a odborný výcvik. Celkovo mi je priamo podriadených 13 útvarov, ktoré sú dislokované v 44 samostatných objektoch po celom Slovensku.

Z hľadiska pôsobenia a plánovania budúceho výcvikového roka sa chcem zamerať na maximálne efektívne využívanie finančných prostriedkov. Sily výcviku a podpory prešli zásadnou zmenou minulý rok. Zrušili sme spojovacie veliteľstvo, veliteľstvo logistiky, čiastočne sme zjednodušili proces riadenia. Musím však konštatovať, že napríklad v procese vydávania a objednávaní materiálu zo skladu či pri riešení jednoduchých opráv sme do procesu často zaviedli veľa zdĺhavých byrokratických postupov. Presvedčil som sa, že napriek dvojročnému úsiliu, sme v oblasti integrovaného informačného systému pokročili málo. Každý mesiac len v hlavnej spisovni v Bratislave vybavujeme viac ako 1 400 spisov. Máme schválených 764 normalizovaných tlačív, ktoré nám tlačí 5. kartoreprodukčná základňa v Nemšovej a ktoré „potrebujeme“ v čase moderných informačných technológií. V oblasti výcviku sa chcem dôrazne venovať poddôstojníckemu zboru a mužstvu. Ich práca je ťažiskom činnosti ozbrojených síľ. Samozrejme, musíme hľadať také cesty výcviku a prípravy našich jednotiek, aby sme dokázali zabezpečiť ich cvičenosť vo finančnom rámci, ktorý nás čaká na budúci rok.

Generalita:

V priebehu uplynulého leta sa zmenilo takmer celé velenie Ozbrojených síľ SR. Podľa náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka je generalita poctená dôverou ministra obrany Ľubomíra Galka, ktorý akceptoval a potvrdil navrhnuté nominácie na funkcie.

Zjednodušenie procesov, modernizácia myslenia

Brigádný generál Pavel MACKO,

od 1. októbra náčelník štábu pre operácie Generálneho štábu OS SR.

S čím prichádzam na štáb pre operácie? Predovšetkým chcem ešte viac posilniť vojenský charakter generálneho štábu a armády. Vojak sa neodlišuje od civilnej populácie len tým, že nosí uniformu. Musí to byť človek, ktorý je trénovaný, vycvičený, ktorý má dve najdôležitejšie vlastnosti – zdržanlivosť a rozhodnosť. Musí byť zdržanlivý tam, kde treba a tak dlho, ako sa len dá. A musí byť rozhodný vtedy, keď už nie je iná možnosť, aby zasiahol rázne, rýchlo a účinne. Zdržanlivosť a rozhodnosť aj v rámci použitia zbrane robí vojaka vojakom. Rozdiel je v tom, že sú chladnokrvní a zdržanliví nie preto, že sú cynici, ale preto, že sú na to systematicky pripravovaní. Majú svoje štandardné postupy, majú dostatočnú prax, vedia sa rozhodovať v krátkom čase, v strese a v podmienkach veľmi obmedzených zdrojov. Práve od nášho štábu sa očakáva, že má príslušníkov, ktorí dokážu okamžite reagovať na situáciu, pripraviť pre vojenské a politické vedenie rezortu podklady na rozhodovanie. Príslušníkov, ktorí vedú odborne podporiť rozhodovací proces vrátane definovania nástrojov, ktorými dokážu realizovať ich rozhodnutia. Či je to pri záchrane životov, alebo majetku, pri riešení živelných pohrôm alebo pri iných krízových situáciách. Samozrejme, vrátane vedenia bojovej činnosti a v súčinnosti so spojencami.

Podstatne musíme pokročiť v odbornej vojenskej príprave. Chcem znovu zaviesť odbornú vojenskú prípravu pre príslušníkov štábu pre operácie, ale aj pre zvyšok generálneho štábu. Musíme reagovať na zmeny operačného prostredia a zavádzať nové predpisy. Chcem, aby sa do ozbrojených síľ dostávali nové poznatky. Naše aj našich partnerov z Aliancie. Mojou víziou je aj komplexné hodnotenie jednotlivých operácií a misií. Meniaci sa charakter ohrozenia posúva tradičné chápanie toho, čo žiadame od vojakov. Áno, ozbrojené sily treba modernizovať. Najdôležitejšie je však modernizovať myslenie ľudí.

Brigádný generál Miroslav KOCIAN,

od 1. septembra náčelník štábu pre podporu operácií.

Po návrate z veliteľstva NATO v Heidelbergu som prevzal štáb, ktorý pokrýva činnosť bývalých dvoch štábov. Podľa mňa je jedným z najnáročnejších a najcitlivejších aj preto, lebo výsledky našej práce môže každý vnímať takmer okamžite. A to v rámci mierového života, ako aj v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Predovšetkým chcem dosiahnuť maximálnu osobnú zodpovednosť, spoluprácu, dôveru, vzájomný rešpekt a úctu pri hľadaní riešení a plnení úloh. Mám na mysli súčinnosť s ostatnými štábmi generálneho štábu, veliteľstvami síľ, ako aj s ministerskou časťou rezortu. V personálnej práci budem preferovať skvalitnenie riadenia a plánovanie kariérneho odborného vzdelávania profesionálnych vojakov, procesy konkurenčného výberu a služobných hodnotení. Týka sa to aj jazykového vzdelávania. Chcem uviesť do užívania projekt SAP. Rád by som navrhol predĺženie doby výsluhy a doby služby v ozbrojených silách. Úvítal by som, keby sme umožnili profesionálnym vojakom návrat do konkurenčného výberu aj zo systému udržiavania. Pripravím systém, ktorý bude nápomocný rodinám vojakov, ktorí sú nasadení v zahraničí. V iných armádach je to bežné.

Balanced Scorecard môžu byť receptom

Od roku 1993, keď vznikla Armáda SR, sa jednotlivé vedenia rezortu obrany viackrát pokúsili o jej reformu. Najvýraznejší pokus datujeme do roku 2001. Jeho výsledok je známy ako Model 2010, následne aktualizovaný v roku 2005 na takzvaný Model 2015. V budúcnosti očakávame návrh novej štruktúry Ozbrojených síl SR ako výsledok v súčasnosti prebiehajúceho strategického prehodnotenia obrany.

Úspešnosť tohto reformného úsilia (môžeme použiť aj prívlastok transformačného alebo modernizačného) bola a je diskutabilná. Môžeme konštatovať, že v oblasti zmien organizačných štruktúr sme dostatočne úspešní. V oblasti kvalitatívnej premeny personálu sme úspešní, aj keď s výhradami. V oblasti modernizácie a dosahovania interoperability so spojencami sme zjavne neúspešní. Zaužívané zdôvodnenie znie: neúspešnosť reforiem bola a je následkom nesúlady cieľov (ambícií) reforiem a pridelených zdrojov na obranu. Tvrdenie je síce pravdivé, ale natíska sa neodbytná otázka: využívajú sa všetky možnosti na zvýšenie schopnosti vrcholového vedenia rezortu a OS SR realizovať reformy?

Jednou z možností, ako prispieť k úspešnému uvádzaniu reforiem do života, je využiť moderný nástroj strategického riadenia – Balanced Scorecard (ďalej len BSC). Pomáha pri realizácii strategických cieľov tým, že aktívne ovplyvňuje správanie všetkých manažérov a zamestnancov. Jeho zavedenie aj u nás malo silný transformačný efekt. Ako príklad možno uviesť ministerstvo obrany Veľkej Británie, pozemné sily USA, vzdušné sily Nórskeho kráľovstva, strategické veliteľstvo NATO pre transformáciu a ďalšie.

Čo je Balanced Scorecard

Koncept Balanced Scorecard bol vytvorený Robertom S. Kaplanom a Davidom P. Nortonom v roku 1992. Dodnes bol implementovaný v tisíckach korporácií a vládnych agentúrach v celom svete. Je založený na jednoduchom tvrdení: meranie výsledkov motivuje. Cieľom BSC je zladenie každodenných aktivít manažérov a zamestnancov organizácie s jej víziou a stratégiou. BSC stavia stratégiu do centra procesu riadenia a umožňuje organizácii implementovať stratégie rýchlo a spoľahlivo. Zlepšuje internú a externú komunikáciu a monitoruje plnenie strategických (dlhodobých) cieľov organizácie.

BSC sa počas rokov používania vyvinul zo svojho prvotného využitia jednoduchého systému merateľných ukazovateľov na strategický plánovací a manažerský systém. „Nový“ BSC dáva stratégiám akčný rozmer. Transformuje ich na každodenné „vykonnacie príkazy“ pre všetkých zamestnancov organizácie. Pri návrhu systému jeho autori vychádzali z výsledkov prieskumu, ktorý ukázal, že väčšina organizácií vie vypracovať veľmi dobrú stratégiu, ale iba malé percento je úspešných pri jej realizácii. Ukázalo sa, že iba päť percent zamestnancov pozná a rozumie stratégiu svojej organizácie a že až 86 percent vedúcich zamestnancov venuje na svojich poradách diskusii o realizácii stratégie menej ako jednu hodinu za mesiac. Navýše strategické ciele organizácií nie sú vo väčšine prípadov prepojené s každodenným plnením úloh a nie sú prepojené ani s rozpočtom.

BSC je manažerský systém, ktorý umožňuje vedeniu organizácie objasniť svoju víziu a stratégiu a transformovať ju do reálnej akcie. Zabezpečuje spätnú väzbu v interných procesoch aj externých výsledkoch s cieľom zlepšiť výkon a výsledky organizácie. Keď je systém BSC plne rozvinutý, transformuje strategické plánovanie z akademickej (teoretickej) roviny priamo do praxe.

Štyri perspektívy

BSC nazerá na organizáciu zo štyroch perspektív (náhľadov). Pre každú perspek-

plk. gšt. Josef POKORNÝ, PhD.

tívu stanoví strategické ciele, ktoré sú kaskádovito rozpracované do úloh po jednotlivých úrovniach riadenia až ku koncovým pracovníkom. Ku každej úlohe sa navrhne systém kontrolných meraní, prostredníctvom ktorých je možné zhromažďovať dáta o úspešnosti/neúspešnosti realizácie stratégie v reálnom čase. V základnom modeli BSC určenom pre obchodné a ziskové organizácie sa využívajú tieto štyri perspektívy: finančná, zákaznícka, vnútorné procesy a učenie sa a rast.

Perspektíva Finančná – pohľad akcionára. V tejto perspektíve si vrcholový manažment kladie otázku: „Ako by chceli akcionári vidieť našu organizáciu?“ Na základe odpovedí stanoví sústavu kritérií, ktoré budú merané a vyhodnocované. V tomto prípade bude pravdepodobne meraný krátkodobý a potenciálny dlhodobý zisk. Vo vojenských

organizáciách je finančná perspektíva zvyčajne nahradená perspektívou Hlavného poslania. V tomto prípade si vrcholový manažment kladie otázku: „Ako by vláda, parlament, občania chceli vidieť napĺňanie hlavného poslania ozbrojených síl?“ V prípade vojenských organizácií bude meraná ich úspešnosť v operáciách medzinárodného krízového manažmentu spolu s úrovňou pripravenosti na riešenie nových kríz, ktoré sa môžu vyskytnúť v súčasnosti a v budúcnosti.

Perspektíva Zákaznícka – pohľad zákazníka. Súčasné manažerské filozofie vo všetkých odvetviach ukázali zvyšujúcu sa dôležitosť orientácie na zákazníka. Ak nie sú zákazníci spokojní, vedú si nájsť iných dodávateľov, ktorí ich potreby uspokojia. Slabý výkon v tejto perspektíve indikuje budúci úpadok, hoci súčasný finančný zisk môže vyzeráť dobre. Vo vojenských organizáciách zákaznícku perspektívu zvyčajne nahrádza perspektíva zdrojová. Efektívne využívanie zdrojov je v ozbrojených silách, ktoré neprodukujú zisk, veľmi dôležité.

Perspektíva Vnútorné procesy. Táto perspektíva sa vzťahuje na vnútorné procesy využívané v organizácii. Vo vojenských organizáciách je to zvyčajne meranie výkonnosti procesov obranného a operačného plánovania, manažmentu zdrojov a výkonnosti systému akvizície. Merania a ich výsledky v tejto perspektíve ukazujú manažerom, ako dobre je nastavený vnútorný chod organizácie.

Perspektíva Učenie sa a rast. Táto perspektíva zahŕňa vo všeobecnosti „podnikovú kultúru“, prístup k celoživotnému vzdelávaniu zamestnancov, prácu s talento-

vanými zamestnancami, ktorí predstavujú najväčšie nehmotné bohatstvo organizácie, zvedávanie ďalšieho nehmotného majetku, ako je spracovanie skúseností, uchovávanie informácií (tvorba databáz) a podobne. V súčasnom období rapidných technologických zmien je pre zamestnancov nevyhnutné byť v neprestajnom „učiacom sa“ móde. Merania uskutočnené v tejto oblasti vedú manažérov k nasmerovaniu zdrojov na vzdelávanie zamestnancov tam, kde je to najviac potrebné.

Vyrobme strategickú mapu

BSC bol postupne rozšírený o takzvané strategické mapy. Strategická mapa znázorňuje celú stratégiu organizácie na jednej jednoduchšej schéme. Strategické mapy boli pôvodne využívané ako komunikačný nástroj na lepšie pochopenie stratégie stredným manažmentom a zamestnancami. V súčasnosti sa využívajú aj ako návod na tvorbu vyvážených stratégií. Prevedenie existujúcej stratégie do strategickú mapu okamžite odhalí jej správnu vyváženosť. Strategická mapa znázorňuje strategické ciele v jednotlivých perspektívach a ich logické prepojenie vo forme kauzálnych reťazcov vyjadrujúcich príčiny a následky. Znárodňuje vnútorné súvislosti, ako napríklad to, že zlepšenie plnenia cieľov v perspektíve Učenie sa a rast umožňuje organizácii zlepšiť naplnenie jej cieľov v perspektíve Vnútorné procesy, ktoré následne umožnia organizácii vyprodukovať želané výsledky v perspektíve Hlavného posolania organizácie.

BSC je v súčasnosti podporovaný mnohými softvérovými aplikáciami. V tomto okamihu je potrebné zdôrazniť, že implementácia softvéru sa nerovná implementácii BSC. Softvér môže byť použitý na presun správnej informácie o výsledkoch meraní k správnej osobe v reálnom čase. Automatizácia dáva štruktúru a disciplínu implementácii BSC, pomáha transformovať oddelené dáta do ucelenej informácie a pomáha komunikovať informácie o výsledkoch. Ale o úspešnej implementácii BSC môžeme hovoriť iba vtedy, keď sa stane každodennou súčasťou riadiaceho procesu vrcholového manažmentu organizácie.

Skúsenosti iných krajín

Nórsko

Viacero krajín majú skúsenosti s implementáciou BSC vo vojenských organizáciách. Na príklade Nórskeho vzdušných síl názorne vidíme prínos BSC k zlepšeniu výsledkov pri výcviku pilotov. Koniec studenej vojny si vynútil množstvo strategických a operatívnych zmien v nórskeho vzdušných silách, najvýznamnejšie z nich boli uzatváranie základní a potreba udržania životaschopnejších síl pripravených reagovať na nové výzvy. Zložitá situácia tohto obdobia spôsobila, že pri pravidelnom hodnotení NATO dostali nórske vzdušné sily nevyhovujúce hodnotenie. Pri hľadaní novej nápravy bolo rozhodnuté o využívaní systému BSC. Ako povedal major Stig Evje: „So strategickou pomocou Balanced Scorecard, sme boli schopní zvýšiť počet letových hodín o 30 percent a navýšiť financie na výcvik o 50 % bez toho, aby sa zvýšili celkové výdavky vzdušných síl. Naše výsledky v hodnotení NATO sa zlepšili o 40 % za obdobie iba dvoch rokov.“ V roku 2003 sa im za ich úsilie dostalo uznania – získali prestížne ocenenie za implementáciu BSC a boli zaradení do Siene slávy BSC.

Veľká Británia

Prípád Veľkej Británie ukazuje na možnosť využitia BSC na manažovanie výkonnosti ministerstva obrany a na komunikáciu ministerstva s vládou a parlamentom. Po všeobecných voľbách v roku 1997 sa nová britská vláda rozhodla modernizovať jednotlivé ministerstvá a vládne inštitúcie s cieľom zvýšiť ich výkonnosť a efektivitu. Na splnenie tejto úlohy zriadili v rámci britského ministerstva obrany (UK MOD) malý projekčný tím, ktorý poverili navrhnutím spôsobu zlepšenia výkonnosti ministerstva, ktorý by bol zameraný na jej kľúčové aktivity a ktorý by bol schopný zabezpečiť realizáciu stratégie v praxi. Projekčný tím navrhol využívať BSC, ktorý naplnil stanovené požiadavky. Zavedenie BSC v rámci UK MOD prinieslo väčšiu koherenciu plánovacích a hodnotiacich procesov tým, že boli založené na témach obsiahnutých

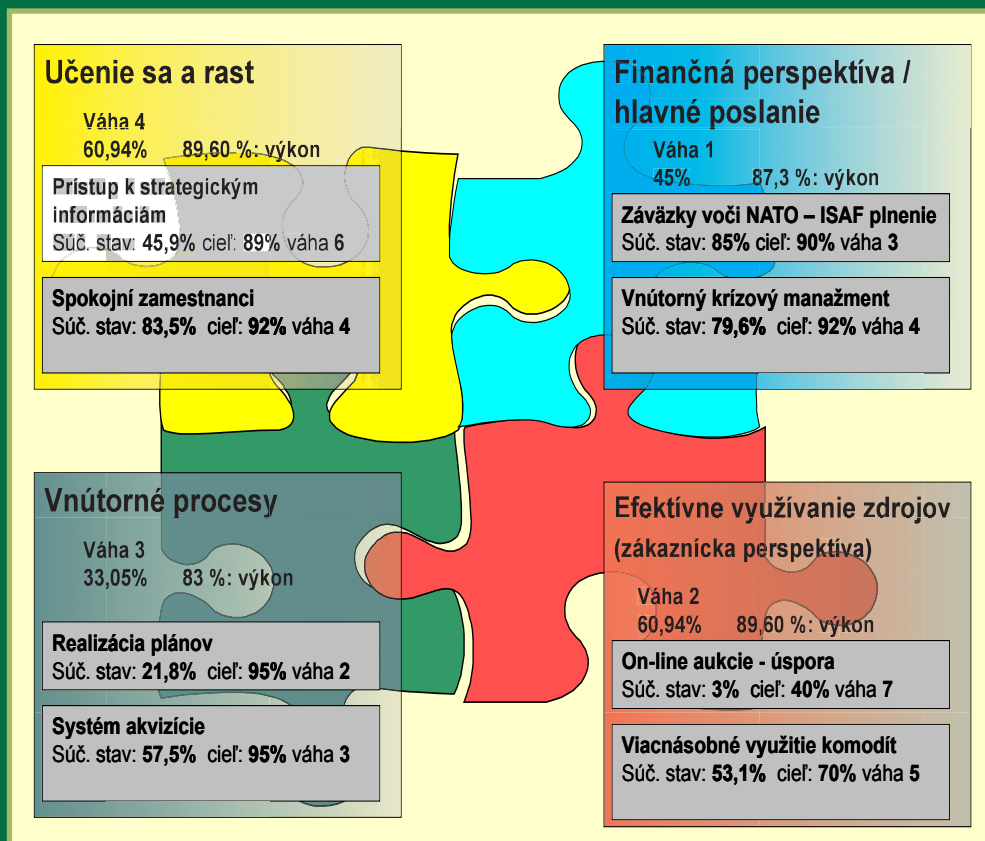
v strategickom pláne ministerstva obrany. Systém BSC ich takisto prevádzal na jasné a merateľné ciele pre budúcnosť. Pravidelné štvrtročné hodnotenia výkonnosti rezortu pomocou BSC sa stali základnou agendou pre vrcholový manažment ministerstva a základom pre komunikáciu s vládou a parlamentom. Štýl riadenia vrcholového manažmentu sa výrazne zmenil, lebo podstatne lepšie chápal kľúčové vplyvy na výkonnosť celého rezortu a širšie súvislosti pri zabezpečovaní budúcich vojenských spôsobilostí. Podľa slov sira Kevina Tebbita (Permanent Under-

Secretary of State for the Ministry of Defence v rokoch 1998 – 2005), zodpovedného za implementáciu Balanced Scorecard do podmienok UK MoD, táto iniciatíva bola jednou z najdôležitejších v oblasti vrcholového manažmentu rezortu obrany, ktorá bola v jeho histórii implementovaná. Za pomoci BSC boli vypracované a pravidelne hodnotené stratégie a obranné plány a výsledky odovzdávané vláde a parlamentu Veľkej Británie.

Spojené štáty americké

Pozemné sily USA (US Army) boli z tých prvých, čo začali využívať systém BSC a používajú ho dodnes na svojich základniach doma a aj na celom svete. Americká armáda bola jednou z prvých veľmi veľkých organizácií, ktoré zaviedli BSC do praxe – s úspechom, ktorý umiestnil BSC koncept priamo do srdca amerického vojenského plánovania. Takej veľkej organizácii, ako je americká armáda, ktorá sa líši od väčšiny korporácií tým, že jej hlavným cieľom nie je zarabanie peňazí, podstata BSC sadla perfektne. BSC sa totiž pozerá na nefinančné výsledky organizácie, dáva celkový obraz o silných a slabých stránkach organizácie, nie iba bilančný výkaz. Podľa web stránky Harvardskej obchodnej školy „Balanced Scorecard umožnilo americkej armáde stať sa šitlivejšou, pripravejšou, mobilnejšou, flexibilnejšou a technicky rozvinutou na plnenie hlavných cieľov – slúžiť americkému ľudu a ochraňovať národné záujmy. Agresívnym rozvojom BSC prostredníctvom automatizácie a výučby dokázala americká armáda transformovať svoje súčasti na celom svete. Úspech US Army v používaní BSC bol taký výrazný, že aj ostatné americké vojenské organizácie postavili BSC do centra svojho strategického plánovania.“

Na základe týchto niekoľkých prípadov a desiatok ďalších je možné tvrdiť, že s využitím BSC existuje reálna možnosť zvýšiť výkonnosť ministerstva obrany a vrcholového manažmentu Ozbrojených síl SR, zvýšiť úspešnosť implementácie reforiem, a to najmä v podmienkach obmedzeného rozpočtu.

Ako zlepšiť obranu a OBRANU

Vážení čitatelia, túto jeseň sa k viacerým z vás dostane v rámci sociologického výskumu dotazník s otázkami, ktoré sa budú týkať života nášho rezortu obrany. V rámci výskumu, ktorý organizuje Komunikačný odbor MO SR, bude niekoľko otázok zameraných aj na náš mesačník OBRANA. Veríme, že aj v záujme skvalitnenia našej práce uvedený dotazník vyplníte. Svoje názory na obsah, grafiku, výber tém či ich spracovanie môžete poslať aj na adresu eleonora.bujackova@mod.gov.sk. Prípadne môžete odpovedať na nižšie uvedené otázky a anketu nám zaslať priamo do redakcie.

Ako často čítate Obranu?

(svoju odpoveď na túto otázku ako aj na nasledujúce označte krížikom)

- Pravidelne
- Dosť často, ale nie pravidelne
- Nepravidelne, skôr zriedka

Ako hodnotíte obsahové zameranie časopisu Obrana ?

- Veľmi dobre
- Skôr dobre
- Skôr zle
- Veľmi zle

Ako hodnotíte grafiku časopisu Obrana ?

- Veľmi dobre
- Skôr dobre
- Skôr zle
- Veľmi zle

Ktorým témam by sa mala Obrana venovať vo väčšej miere ? (Označte najviac štyri témy.)

sociálna politika rezortu ministerstva obrany	1
aktuálne informácie o tom, čo sa deje v rezorte	2
vojenská história	3
vojenské zdravotníctvo	4
legislatíva, súdnictvo a vojenská polícia	5
nové zbraňové systémy	6
zo života útvarov	7
zmeny výcviku a vyzbrojovaní našich ozbrojených síl	8
účasť našich vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu	9
príbehy vojakov a ich rodín	10
medzinárodné bezpečnostné vzťahy	11
informácie o iných armádach a ich výzbroji	12
spolupráca s krajinami NATO a s ostatnými krajinami	13
pôsobenie cirkvi v ozbrojených silách (náboženská tematika)	14
vojenské vzdelávanie	15
vojenská kultúra a šport	12
iné témy, uveďte:	

Školiace pracovisko

/ text a foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Za obdobie január - október 2010 uskutočnilo Školiace pracovisko elektrotechnikov (ŠPE) Centra vzdelávania Akadémie ozbrojených síl 5 kurzov zameraných na získanie odbornej elektrotechnickej spôsobilosti (OSE), 2 kurzy pre revízných technikov (RT) a 2 kurzy aktualizácie odbornej prípravy (AOP). „ŠPE je kompetentným a plne akreditovaným a technicky vybaveným pracoviskom, ktoré predstavuje jednoduchú a priamu cestu k školeniu elektrotechnikov pre špecifické potreby OS SR. Vyškolenie jedného pracovníka v elektrotechnickej spôsobilosti v civilnom akreditovanom elektrotechnickom pracovisku stojí cca 100 až 150 eur a revízneho technika dokonca cca 400 až 500 eur. Keby rezort školiť svojich ľudí v civile, zaplatil by za to približne 25 tisíc eur ročne,“ hovorí odborný garant ŠPE Ing. Rudolf Huna. Školiace pracovisko má akreditáciu na výchovu a vzdelávanie elektrotechnikov, revízných technikov, na výchovu a vzdelávanie všeobecnej bezpečnosti pre zamestnancov, vedúcich zamestnancov a na aktualizáciu odbornú prípravu. „Ak bude v Ozbrojených silách SR cca 2 tisíc profesionálnych vojakov a zamestnancov spadať pod legislatívu v oblasti elektrotechniky, raz za päť rokov budú musieť v súlade so zákonom a vojenskými predpismi absolvovať školenie a preskúšanie, čo predstavuje cca 400 profesionálov a zamestnancov za rok, tomu zodpovedá číslo 20 kurzov za rok. V tomto počte nie sú zaradení revízní technici a zamestnanci/velitelia pre všeobecnú bezpečnosť a AOP elektrotechnikov.

Celorezortné prehliadky

/ Ing. Gabriela SOTONIAKOVÁ

Dňa 19. októbra v priestoroch Posádkového klubu v Liptovskom Mikuláši slávnostne vyhlásili výsledky celorezortných súťažných prehliadok, ktorých organizátorom bolo Oddelenie metodiky výchovy a kultúry Personálneho úradu. Tradičné súťažné prehliadky FotoAtak a Litera boli tento rok rozšírené o prehliadku amatérskych videí VideoAtak a prehliadku výtvarnej tvorby MilArt Gallery. Do všetkých štyroch súťaží sa zapojilo spolu 51 autorov, od profesionálnych vojakov, zamestnancov až po vojenských dôchodcov. Aj keď ide o súťažné prehliadky pre amatérskych tvorcov, mnohé príspevky dosiahli profesionálnu úroveň na čom sa zhodli aj odborné poroty. Ich členovia ohodnotili celkom 181 prihlásených súťažných prác. Slávnostné vyhlásenie výsledkov a ocenenie víťazov sa konalo za účasti ocenených, riaditeľa Personálneho úradu Liptovský Mikuláš plukovníka gšt. Ing. Petra Dudru a ďalších hostí. Kompletné výsledky sú zverejnené na internetovej stránke Personálneho úradu „www.personal.mil.sk“.

/ Pavol VITKO, foto Marián ČAMBAL

Jana Purdjaková: Sedem zlatých z majstrovstiev sveta

„Už by ma iste radi preskočili, ale v Mexiku som za sebou nechala Rusku, Talianku aj Brazilčanku, takže opäť z toho bola zlatá medaila,“ s úsmevom spomenie na ostatné majstrovstvá sveta v kulturistike Jana Purdjaková, reprezentantka Dukly Banská Bystrica a Slovenskej republiky. A nielen to! Na októbrovom šampionáte v mexickej metropole nezvíťazila len vo svojej kategórii do 54 kilogramov. Stala sa aj absolútnou víťazkou bez rozdielu váh.

„Prvé zlato z majstrovstiev sveta som získala presne pred desiatimi rokmi vo Varšave,“ spomína Jana Purdjaková, ktorá pochádza z Popradu a aj tam žije. Vo svojej zbierke má aj tituly z majstrovstiev Európy a ďalších súťaží, pričom o strieborných a bronzových medailách ani nehovorí. Napokon ešte dodá: „Veľkú cenu pre mňa má aj zlato z vlaňajších Svetových hier neolympijských športov na Taiwane.“

Jana Purdjaková (34 r.) sa kulturistike venuje od roku 1994. Dres Dukly Banská Bystrica oblieka necelé desaťročie. „V Dukle som maximálne spokojná. Mám tu zázemie, výborné podmienky. Môžem len dodať – našťastie, že ostala, že existuje. Inak by som už dávno so športom skončila. O to viac cítim zodpovednosť za svoje výkony...“ Aké to však je, udržať sa tak dlho na svetovej špičke? „Nuž – asi nie som lenivá trénovať,“ zasmieja sa. Vzápätí už vážne dodá, že v priebehu celého roka trénuje šesť dní v týždni – a to dvojázovo. Spomínať prísnu disciplínu vo vzťahu k výžive je pritom zbytočné. Jana však má aj niečo navyše. Okrem dobrého zázemia v Dukle je jej trénerom dlhoročný životný partner Ľuboš Čapka.

„V Dukle máme aj oddiel, ktorý sme nazvali rôzne športy. Spolu 14 borci súťažia v zjazdovom lyžovaní, skokoch na lyžiach, plávaní, gymnastike, zjazde na divokej vode, karate, vodnom motorizme a kulturistike, vrátane Janky Purdjakovej,“ objasňuje riaditeľ

VŠC Dukla Banská Bystrica Peter Korčok. „V tomto oddiele máme vynikajúcich športovcov v olympijských aj neolympijských disciplínach, ktorým sa nevenujeme v rámci samostatných oddielov. Všetko sú to reprezentanti Slovenska a takmer všetci sú medailisti z majstrovstiev sveta a Európy,“ hovorí riaditeľ. S uspokojením dodáva, že práve tento oddiel patrí k ich najúspešnejším.

Na záver otázka pre Janu Purdjakovú, ktorá sa týka jej ďalších ambícií. Odpoveď síce neprekvapuje, ale nepochybne vzbudzuje úctu: „Budúci rok na majstrovstvách sveta v srbskom Novom Sade by som rada obhájila titul.“

Slovenský Mi-17 bol najlepši

/ Jozef ŽIAK, foto Peter DOVINA

Moson Model Show v Mosonmagyaróvári v Maďarsku patrí medzi najprestížnejšie a najviac cenené prehliadky. Na prezentácii modelov vojenskej techniky (lietadiel, lodí, ponoriek, pozemnej výzbroje...) sa pravidelne zúčastňujú aj naši modelári. V svetovej konkurencii žnú úspechy. Na tohtoročnom 14. ročníku, ktorý sa konal na jar sa v silnej konkurencii modelárov z 28 štátov nestarali ani prešovský modelár Ing. Jozef Konečný. Vo svojej kategórii si odniesol prvé miesto s modelom vrtuľníka Mi-17 M.

Všetko sa to začalo ešte pred rokmi. Ako priznáva Jozef, jeho prvým modelom bol Boeing-727, ktorý má dodnes čestné miesto v jeho zbierke. Technika a modely ho lákali už od malička. Preto po absolvovaní strojníckej priemyslovky v rodnom meste pokračoval v štúdiu na Technologickej fakulte košickej vysokej školy technickej, ktorá je v metropole Šariša. Dnes je zamestnancom Slovenského národného múzea, jeho prešovskej pobočky Múzea rusinskej kultúry. Až donedávna si modely robil iba pre svoje potešenie a pre pár blízkych kamarátov. Výstavy a súťažné prehliadky pre neho neboli. Doslova sa im vyhýbal. Zlom nastal pred šiestimi rokmi. Prešovský klub modelárov usporiadal v mestskej hale prehliadku. Kamaráti vedeli, že sa venuje modelárstvu, a tak ho nakoniec presvedčili, aby sa so svojimi výtvarmi predstavil aj na verejnosti.

„Tento model vrtuľníka modernizovaného v trenčianskych leteckých opravovniach ma stál vyše štyri mesiace práce. Najskôr som dôkladne naštuďoval všetky podklady z časopisov, fotografií. Model je v mierke 1 : 35. Do tejto miery som musel prepočítať všetky detaily. Najviac mi dala zabráť digitálna kamufláž. Veľmi mi pomohli piloti a technici prešovského vrtuľníkového krídla. Snažil som sa, aby mašina vyzerala presne tak ako originálny vrtuľník,“ hovorí úspešný modelár.

Jeho dielo, ktoré priniesol priamo do hangára, ocenili aj piloti a technici skutočného vrtuľníka. Podrobne si ho zo všetkých strán obzerali a uznanelo kýmli hlavami nad precíznosťou vypracovania, detailmi. Modelári ešte pripomenuli zopár drobností, ktoré by mohol na modeli upraviť, aby vyzeral aj do najmenších podrobností ako skutočný vrtuľník. Išlo o niektoré úpravy, ktoré sa na vrtuľníku udiali za posledné obdobie i reálny stav opotrebenia niektorých jeho povrchových častí počas prevádzky.

Modelár Jozef Konečný má ďalšie plány. „Mojim snom je dať do modelovej podoby všetky typy vrtuľníkov, ktoré má vo výzbroji prešovské krídlo. Teda od Mi-2 cez Mi-17 (aj v digitálnej kamufláži), Mi-24 až po najnovší prírastok Mi-17 v úprave LPZS, ktorý pre záchranárov upravili v leteckých opravovniach Trenčín. Zároveň už mám rozpracovaný verný model lietadla An-24, ktoré pred štyrmi rokmi havarovalo so slovenskými vojakmi pri ich návrate z misie KFOR v Kosove neďaleko maďarských Hejcov. Aj takýmto spôsobom by som si chcel uctiť ich pamiatku a pripomenúť spomínanú udalosť prostredníctvom modelu na výstavách,“ konštatuje Jozef Konečný. Veľmi si pochvaľuje dobrú spoluprácu s velením prešovského vrtuľníkového krídla a ústretovosť svojho zamestnávateľa. Ako sám hovorí, bez týchto dvoch predpokladov by len ťažko dosiahol všetky úspechy.

Slovenská ženijná jednotka na Cypre

Brána základne Blue Beret Camp, miesto dislokácie veliteľstva microvej misie UNFICYP a malej slovenskej oázy ženijného Tatra kempu, sa potichu otvára. Na každodennú cestu sa vydáva kolóna áut so špeciálnou ženijnou technikou.

Vdychujúc horúci prach červenej cyperskej pôdy, slovenskí ženisti vyraďajú do opustených oblastí nárazníkovej takzvanej Buffer zóny, kde na nich čakajú zničené cesty a miestne komunikácie poškodené neúnavnými pozorovacími UN patrolami, či privalovými vodami zo zimných nárazových dažďov. Jazda po miestnych cestách prebieha ako zvyčajne plynule. Naši vodiči však musia byť neustále ostražití a predvídať aj nepredvídateľné, s vedomím, že sú najťažšími na ceste. Cyperská premávka je odlišná, temperamentnejšia od tej našej. Po odbočení z hlavnej cesty im zostáva preplieť sa sieťou nespevnených poľných ciest lemovaných citrusovými sadičkami a políčkami s ovocím a zeleninou, ktoré sú významným zdrojom obživy miestnych obyvateľov. Po vstupe do centrálnej a neobývanej časti Buffer zóny sa krajina mení na žltú vyprahnutú pustatinu, ktorej dominuje jasná zeleň odolných druhov kríkov a kaktusov.

Naši práve dorazili na určené súradnice. Najskúsenejší vyhodnocujú situáciu na mieste, zatiaľ čo ostatní pripravujú techniku. Práce začínajú hrubým urovnávaním poškodených častí cesty, zvalcováním a nanášaním dvoch spevňovacích vrstiev štrku a makadamu. Po záverečnom vyrovnaní a zvalcovaní sa naši ženisti presúvajú k ďalším poškodeným častiam v postihnutej oblasti. Iné ženijné družstvo v ten deň zabezpečuje elektrifikáciu a vodárenské práce v kempe Generála Rastislava Štefánika vo Famaguste. Podľa požiadavky idú inštalovať niekoľko klimatizačných jednotiek, skontrolovať elektrorozvodne a urobiť aj drobné inštalátorské práce. Posledné družstvo tiež nelení a pokračuje výstavbou betónových chodníkov medzi jednotlivými budovami v Blue Beret kempe.

V súčasnosti 37 príslušníkov čaty prebralo zodpovednosť za plnenie úloh ženijného zabezpečenia misie UNFICYP. Slovenskí ženisti sú zárukou, že cesta bude opravená kvalitne a na dlho. Ich úloha v misii UNFICYP je síce nenápadná, ale nezastupiteľná. Požadovaných ženijných prác je viac než dosť a na dennom poriadku je stanovovanie ich priority.

Prácu Slovákov si cenia

Slovenská ženijná jednotka počas svojho pôsobenia na Cypre získala vysoký kredit, ktorý si neustále buduje. Samozrejmosťou je profesionálny prístup k plneniu úloh, pripravenosť a kvalita vykonávaných prác. Od septembra 2009 je veliteľom tejto jednotky podplukovník Igor Dobrovič, ktorý svojimi odbornými skúsenosťami a prístupom výraznou mierou prispieva k vytváraniu dobrého mena jednotky. Zo svojej pozície „Force Engineer“ koordinuje a odborne riadi slovenskú ženijnú jednotku v súlade s potrebami misie. „Aj napriek stále sa zvyšujúcim nárokom na plnenie úloh, ich širšiemu rozsahu a množstvu sa môžeme plne spoľahnúť na všetkých príslušníkov jednotky. Vďaka kvalitnému výberu a príprave mojich vojakov už na Slovensku, viem, že vykonávané práce budú plnené na vysokej kvalitatívnej úrovni, zodpovedne a včas. Moji vojaci sú nielen zruční, ale patria medzi najdisciplinovanejšie jednotky v misii. To dosvedčuje aj fakt, že doteraz som nemusel riešiť vážnejšie disciplinárne priestupky. Práve naopak, zo všetkých stupňov velenia mám na činnosť našich vojakov len kladnú odozvu, čo je pre nich a aj pre mňa dobrým motivačným faktorom,“ zhodnotil pôsobenie ženijnej jednotky plk. Dobrovič.

Efektívitu a dôležitosť slovenskej ženijnej jednotky chváli aj vojenský veliteľ misie UNFICYP Rear Admirál Mario Sánchez Debernardi z Peru. Pravidelne oceňuje dosiahnuté výsledky našich ženistov. „Slovenskí ženisti neúnavne dokazujú svojou prácou dôležitosť pre každodenný chod tejto misie. Výsledky slovenskej ženijnej jednotky patria medzi najviditeľnejšie a najhmataťnejšie v misii UNFICYP.“ Dôkazom špičkovej práce našich ženistov je aj najvyššie čestné uznanie peruánskeho námorníctva, „BRAVO/ZULU“, ktoré dostal od Force Commander(a) pred nastúpeným vojenským štáбом misie súčasný Force Engineer, pplk. Igor Dobrovič. Prácu a pomoc našich ženistov pri zveľaďovaní kempov a základní v Buffer zóne pravidelne oceňujú aj velitelia britského, argentínskeho a slovensko-maďarskeho sektoru.

Ženíjné zabezpečenie v rámci misie UNFICYP na Cypre patrí medzi hlavné piliere Integrovanjej logistickej podpory. Integrovaná logistická podpora je v rámci všetkých misií OSN systém komplexného logistického zabezpečenia misie a ženijné zabezpečenie je jej neodmysliteľnou súčasťou. Intenzívna potreba ženijnej jednotky po ustanovení Buffer zóny v misii UNFICYP v roku 1974 vznikla pri budovaní pozorovacích stanovišť OSN a základní v tomto priestore, ktorý zaberá tri percentá z celkového územia ostrova. Keďže príslušníci národných kontingentov nemali dostatok pozícií v ženijnej a stavebnej odbornosti, problém vyriešilo založenie univerzálnej ženijnej jednotky. V súčasnosti je slovenská ženijná čata po transformácii štruktúr v roku 2004 jedinou jednotkou s touto špecializáciou zo všetkých národných kontingentov v rámci misie UNFICYP. Rozsah a komplexnosť úloh našej ženijnej jednotky si vyžaduje vysokú odbornú, teoretickú, ale aj praktickú pripravenosť príslušníkov jednotky pri plnení úloh v neprívetivom teréne a náročných klimatických podmienkach.

A ako vidia svoje pôsobenie samotní ženisti? Vojak Pavol Šimko hovorí: „Ženijná robota, ktorú tu vykonávame, sa v princípe nelíši od tej u nás doma. Samozrejme, sú tu nejaké odlišnosti, ako špecifiká terénu a klimatické podmienky. Celodenná práca pod letným cyperským slnkom dá zabrať každému z nás. Na druhej strane pri plnení služobných povinností mi misia ubieha rýchlejšie a na rodinu, ktorá mi tak chýba, mám čas myslieť len po večeroch a cez víkendy.“ Force Engineer pplk. Dobrovič dodáva: „Príkladný, zodpovedný a profesionálny prístup príslušníkov slovenskej ženijnej jednotky v Nikózií je našou najlepšou vizitkou pri reprezentácii Slovenska a Ozbrojených síl Slovenskej republiky v zahraničí.“

Plány do budúcnosti

Naši ženisti majú za sebou množstvo dobre vykonanej práce. Z doteraz splnených projektov je možné vyzdvihnúť vybudovanie Bi-Communálneho centra pre UNDP, rekonštrukciu budovy pre vytvorenie Spoločného, policajného, bikomunálneho, komunikačného centra na pozícii UN OP-54, výstavbu telocvične pre Argentínsky kontingent, rekonštrukciu podláh v telocvični v kempe Generála Rastislava Štefánika pre náš slovenský kontingent, rekonštrukciu odpadového systému v maďarskom kempe v obci Athienou, výstavbu chodníkov v rámci priestoru veliteľstva UNFICYP v Blue Beret kempe, rekonštrukciu pozorovacej veže v Argentínskom sektore, opravu patrolovacích ciest v nárazníkovej zóne, ktorú vykonávajú priebežne, rekonštrukciu ubytovacích zariadení pre argentínsky kontingent, výstavbu novej pristávacej plochy pre helikoptéry a mnohé iné.

V ďalšom období čakajú na našich ženistov mimoriadne náročné úlohy. Okrem bežných udržiavacích prác na infraštruktúre si dali za hlavný cieľ najmä výstavbu tábora pre náš kontingent v meste Vároš. Pre slovenských vojakov tu prichystajú úplne nové kontajnerové ubytovanie. Takisto budeme realizovať projekt výstavby nových asfaltových ciest v kempe slovenského kontingentu, kde je ich stav najhorší. V súčasnosti je v príprave trojročný plán komplexnej obnovy a rekonštrukcie kempu Generála Rastislava Štefánika vo Famaguste. Finančná aj odborná náročnosť je zrejmá, pridaná hodnota výsledku však bude stáť za to.

Hlavnými úlohami ženijného zabezpečenia je údržba, oprava a výstavba:

Celej dĺžky nespevnených patrolovacích ciest a komunikácií v rámci nárazníkovej Buffer zóny (dĺžka asi 270 km), priepustov, kanálov, premostení, údržba komplexnej infraštruktúry operačných pozícií, operačných základní a táborov.

Vykonávané práce zahŕňujú údržbu a budovanie:

Elektroinštalčných systémov, vodovodných systémov, kanalizačných a iných stavebných systémov a protipožiarneho zabezpečenia.

Výstrojové náležitosti vojakov pri skončení služobného pomeru

/ Mgr. Miloš PAVLIS

Úrad právnych služieb MO SR

- Novelizáciou zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbromených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/2005 Z. z.“), vykonanou zákonom č. 483/2009 Z. z. došlo k niektorým zásadným zmenám v úprave poskytovania peňažných náhrad profesionálnym vojakom za neposkytnuté, resp. nevyužitú výstrojové náležitosti.

V zmysle ustanovenia § 174 zákona č. 346/2005 Z. z. naturálne náležitosti na účely tohto zákona sú proviantné náležitosti, výstrojové náležitosti a prepravné náležitosti. Právo na naturálne náležitosti profesionálnemu vojakovi vzniká odo dňa prijatia do štátnej služby a zaniká nasledujúcim dňom po skončení alebo zániku služobného pomeru.

Podľa ustanovenia § 177 ods. 8 zákona č. 346/2005 Z. z. ktoré bolo platné do 31. decembra 2009, mohol služobný úrad na základe písomnej žiadosti profesionálnemu vojakovi pri skončení služobného pomeru vyplatiť peňažnú náhradu do výšky nevyužitých výstrojových náležitostí za posledných 24 mesiacov. Poslednou novelou zákona č. 346/2005 Z. z. (zákonom č. 483/2009 Z. z.) bolo toto ustanovenie zo zákona č. 346/2005 Z. z. vypustené. Podľa teraz platného ustanovenia § 176 ods. 5 zákona č. 346/2005 Z. z., ak nie sú profesionálnemu vojakovi poskytnuté výstrojové náležitosti podľa ods. 1 a 2 bezplatne, patrí mu peňažná náhrada vo výške peňažnej hodnoty výstrojových náležitostí.

Problémy aplikácie citovaných ustanovení zákona č. 346/2005 Z. z. v roku 2010 spočívali v tom, že vzhľadom na absenciu prechodných ustanovení k týmto ustanoveniam zákona nebolo zjavné, či nároky prepustených profesionálnych vojakov na poskytnutie výstrojových náležitostí, na ktoré im vznikol nárok do 31. decembra 2009, možno riešiť podľa ustanovenia § 176 ods. 5 zákona č. 346/2005 Z. z., t. j. poskytnutím peňažnej náhrady vo výške peňažnej hodnoty neposkytnutých výstrojových náležitostí, alebo podľa príslušných ustanovení zákona č. 346/2005 platných do 31.12.2009, t. j. dodatocným bezplatným poskytnutím vý-

strojových náležitostí (vo forme výstrojových súčiastok alebo výstrojových poukázok), alebo na základe žiadosti podanej profesionálnym vojakom pri skončení služobného pomeru výplatnou peňažnou náhradou do výšky nevyužitých výstrojových náležitostí za posledných 24 mesiacov.

Vzhľadom na to, že výstrojové náležitosti sú bezplatne poskytované profesionálnemu vojakovi len na zabezpečenie výkonu štátnej služby, po prepustení profesionálneho vojaka zo služobného pomeru už nie je právny dôvod na ich poskytovanie vo forme výstrojových súčiastok ani vo forme výstrojových poukázok. Keďže ustanovenie § 177 ods. 8 bolo zo zákona č. 346/2005 Z. z. vypustené, od 1. 1. 2010 už podľa tohto ustanovenia nemohlo byť postupované, t. j. nemohla byť vyplatená peňažná náhrada za nevyužitú výstrojové náležitosti. Nemohlo však byť postupované ani podľa teraz platného ustanovenia § 176 ods., lebo toto ustanovenie sa vzťahuje len na poskytovanie výstrojových náležitostí, na ktoré vznikol profesionálnemu vojakovi nárok po 1. 1. 2010.

Ak teda profesionálnemu vojakovi v roku 2009 vznikol právny nárok na bezplatné poskytnutie výstrojových náležitostí a tento nárok nebol uspokojený, takejto osobe vznikla škoda a vzniknutý stav bolo možné riešiť z titulu náhrady škody podľa ustanovenia § 192 ods. 1 Zákonníka práce v spojení s ustanovením § 191 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z.

Ak sú profesionálnemu vojakovi počas trvania služobného pomeru bezplatne poskytnuté výstrojové poukázky na zakúpenie výstrojových súčiastok, takáto skutočnosť sa považuje za bezplatné poskytnutie výstrojových náležitostí. Pokiaľ profesionálny vojak počas trvania služobného pomeru nevyužije poskytnuté výstrojové poukázky na zakúpenie výstrojových súčiastok, podľa súčasnej platnej právnej úpravy mu pri skončení jeho služobného pomeru už za tieto nevyužitú výstrojové poukázky nemôže byť poskytnutá finančná náhrada.

Ak však profesionálnemu vojakovi nie sú do skončenia jeho služobného pomeru bezplatne poskytnuté výstrojové náležitosti, na ktoré mu vznikol právny nárok počas trvania jeho služobného pomeru (týka sa to nárokov vzniknutých od 1. 1. 2010), patrí mu podľa ustanovenia § 176 ods. 5 zákona č. 346/2005 Z. z. peňažná náhrada vo výške peňažnej hodnoty neposkytnutých výstrojových náležitostí. Citované ustanovenie zákona nevyžaduje, aby profesionálny vojak o vyplatenie peňažnej náhrady za neposkytnuté výstrojové náležitosti osobitne žiadal. Táto peňažná náhrada by mu mala byť vyplatená spolu s výplatom jeho posledného služobného príjmu.

Slovník anglicko-slovenský

eligible - voliteľný
steering-wheel - volant
aggressive - výbojný
discharge - vybiť sa
express in numbers - vyčíslieť
reproachful - vyčítavý
ampleness - výdatnosť
constantly - stály
checkpoint - stanovište
origin - pôvod
grace - pôvab
mossy - machovitý
blot - škvrna
stepmother - macocha
soak - máčať sa
artery - magistrála
migratory - migračný
moor - mačarisko
prayer - modlitba
wet - mokrý
plastic foam - molitan
snapshot - momentka
pier - mólo
mono-cell - monočlánok
recessive - nadmerný

Informačné technológie v rezorte obrany

/ kpt. Peter GARAJ

Dnes si povieme niečo o tom, ako sa vyhnúť chybám pri používaní prenosných pamäťových médií v ozbrojených silách. Všetky pracovné stanice v ozbrojených silách sú určené len na spracúvanie neutajovaných informácií. No aj tieto informácie môžu byť citlivé alebo nevhodné na zverejnenie. Preto má každá pracovná stanica v ozbrojených silách nástroj, ktorý zabráňuje úniku informácií v otvorenom formáte. Funguje takto:

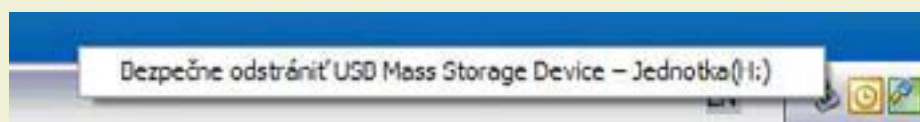
Ak používateľ vloží prenosné pamäťové médium do svojej pracovnej stanice, môže z neho len čítať. Ak používateľ potrebuje na dané pamäťové médium zapísať, jedinou možnosťou je kryptovať médium silným heslom. Nástroj potom obsah pamäťového média zachová (alebo zmaže, to je na používateľovi) a celý obsah pamäťového média hesluje silným heslom, ktoré si zadá používateľ. Toto heslo sa používa, len ak je potrebné prečítať pamäťové médium mimo ozbrojených síl. Zabráni sa tak možnému úniku informácií pomocou USB kľúčov, alebo CD/DVD nosičov.

Zabezpečené médium je možné v pracovných staniciach ozbrojených síl používať bez obmedzení za predpokladu že na pracovnej stanici je inštalovaný potrebný softvér. Používateľ po vložení média vidí

jeho obsah a môže s ním pracovať. Ak chce médium vybrať, je potrebné urobiť tak najskôr softvérovú, inak sa poškodí údaje na pamäťovom médiu. Pri zápise na CD alebo DVD tento problém vyrieši napaľovací softvér, pri USB zariadeniach je to zložitejšie. Používatelia sú zvyknutí USB zariadenia jednoducho vytiahnuť. Pri zabezpečenom médiu však je nevyhnutné najprv v systéme zvoliť odpojenie USB zariadenia a až po dokončení odpájajúcej procedúry môžeme USB zariadenie vytiahnuť bez straty údajov.

Ak chceme zabezpečené médium otvoriť mimo pracovnej stanice, stačí vložiť zariadenie do počítača a po (väčšinou automatickom) spustení špeciálneho programu zadať správne heslo. Softvér uložený na pamäťovom médiu používateľov umožní prístup každému, kto pozná heslo. Ak sa heslo zadá niekoľkokrát nesprávne, pamäťové médium sa zablokuje a treba ho odblokovávať. Ak sa heslo zadá správne, používateľovi sa otvorí špeciálne okno, v ktorom sa zobrazí obsah pamäťového média. Odtiaľ je možné dokumenty otvárať, pridávať alebo mazať. Po ukončení práce platia rovnaké pravidlá, ako sme ich už uviedli.

Bezpečnostný softvér funguje len v systéme Windows XP a vyššie. Tento návod nemá slúžiť ako pomôcka pri kopírovaní citlivých informácií na USB kľúče, ale ako pomôcka pri zálohovaní a prenose pracovných dokumentov, fotografií, alebo prezentácií.

Deň červených makov

/ text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

Drevené krížiky s kvetom maku symbolizujúcim krv preliatu na bojiskách prvej svetovej vojny zapichli 14. novembra po 11. hodine k pomníku na Šafárikovom námestí v Bratislave predstavitelia Ministerstva obrany a Ozbrojených síl SR po boku s veľvyslancom Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v SR Michaelom Robertsom, diplomatmi, vojenskými prídelencami a desiatkami ďalších ľudí vrátane vojnových veteránov. K pamätníku položili aj vence a spoločne stíchli počas symbolickej minúty ticha. Pripomenuli si Deň veteránov, nazývaný aj Deň červených makov (Red Poppies Day), ktorého história siaha až do 11. novembra 1918. Toho dňa v Compiègnskom lese vo Francúzsku, presne o 11. hodine a 11. minúte zaznela posledná salva pri podpise prímeria, ktorým sa skončila prvá svetová vojna. Červené maky, ktoré rástli na hrobch a medzi hrobmi padlých vojakov, sa stali symbolom utrpenia a spomienok na hrôzy vojny. „Ceníme si nezištné nasadzovanie životov na frontoch počas prvej a druhej svetovej vojny,“ prihovoril sa slávnostnému zhromaždeniu minister obrany Ľubomír Galko. Veteránom vyjadril svoju úctu a vďaka a pripomenul aj paralelu medzi vtedajšími veteránmi a dnešnými profesionálnymi vojakmi. „Odkaz vlastencov, ktorí bojovali v západnom odboji, je posolstvom aj pre dnešné ozbrojené sily.“

Jeden z účastníkov západného odboja plukovník vo výslužbe Milan Píka pripomenul prítomným hrdinstvo a utrpenie československých letcov. M. Píka požiadal prítomných, aby nezabúdali na historické udalosti a znovu vyzval na úctu k vojnovým veteránom a vdovám po nich.

Zahraničná návšteva

/ mjr. Miloš ARNOLD

/ oddelenie protokolu KaMO

Priprava zahraničnej návštevy si vyžaduje určité skúsenosti, poznanie protokolu a organizačné schopnosti. Treba myslieť na desiatky maličkostí, ktoré nemôžeme z hľadiska protokolárneho, organizačného ani bezpečnostného zanedbať.

Podľa medzinárodných zvyklostí hostiteľská strana zašle partnerom včas návrh programu aj s variantmi, pokiaľ ide o ponúkané sprievodné spoločenské a kultúrne akcie, samostatný program manželky. Prihliada sa aj na to, aby oficiálny program nebol nabitý a delegácia mala určitý voľný čas na oddych. Treba zistiť údaje o vzdelaní, politickej orientácii, doterajšej praxi, o poznaní cudzích jazykov, vyznamenaníach, ale aj o záľubách vedúceho delegácie, podľa ktorých potom môžeme navrhnúť doplnkový program a vybrať dary. Ak ide o chránenú osobu, je potrebné s políciou konzultovať výber trasy presunu, kolónu vozidiel, únikové východy a ďalšie detaily.

Vyberieme vhodné priestory na ubytovanie a rokovanie, upravíme miestnosti podľa požiadaviek a nezabudneme pripraviť podklady na rokovanie. V prípade, že sa chystáme podpísať v rámci návštevy medzinárodný dvojstranný dokument, je nevyhnutné vzájomne obojstranne ho pred samotným podpisom posúdiť. Je rovnako potrebné dohodnúť protokolárne poradie hostí v nadväznosti na zasadací poriadok pri rokovaní alebo obede, vybaviť rokovacie miestnosti menovkami a vlajkami na stôl, vybrať správne menu, občerstvenie a spôsob obsluhy.

Nezabúdame vybrať vhodného a overeného tlmočníka. V budovách, kde budú prebiehať rokovania, skontrolujeme toalety, ich čistotu a prístupnosť. Zvážíme vhodný výber a čas odovzdania darov. Zahraniční hostia by mali byť ihneď po príchode informovaní o programe, najlepšie v písomnej podobe, prípadné pripomienky treba akceptovať.

V programe musia byť taktiež uvedené informácie o preprave, rokovaní, kultúrnych podujatiach, mená a funkcie pracovníkov hostiteľskej krajiny, ktorí delegáciu príjmu, sprevádzajú a organizačne, ako aj protokolárne jej pobyt zabezpečujú, dôležité adresy a telefóny.

Ideálnym výsledkom všetkých príprav je vytlačenie programu návštevy s presným časovým rozpisom. Ten treba dodržiavať. Zvyčajne významného hosťa víťame kyticou kvetov, ale bezpodmienečne ňou víťame jeho manželku.

Ak sprevádzame významnú návštevu v našej inštitúcii, vstupuje do dverí prvý pracovník protokolu, ktorý návštevu uvedie, ďalej nasleduje hosť a potom hostiteľ. Rokovania začne hostiteľ privítaním, predstavením členov hostiteľskej organizácie a načrtnutím tém rozhovorov, potom odovzdá slovo hosťovi.

Na tlačovej konferencii hostiteľ a hlavný hosť počkajú, kým sa ostatní členovia delegácie presunú do miestnosti, aby vstúpili ako poslední. Vždy je hosť po pravicu hostiteľa, podľa toho sa umiestnia aj štátne vlajky. Prvý má slovo hostiteľ a po ňom hosť.

Ilustračné foto Peter DOVINA

Návrat márnوترatných?

/ kpt. Marian BODOLLO

duchovný VSVaP Trenčín

Milý čitateľ, čitateľka, určite ti je známy príbeh z Nového zákona o márnوترatnom synovi. Je to príbeh rodiny, v ktorom vystupujú dvaja bratia a otec. Mladší si vypýtal svoju časť dedičstva a chcel si užiť svet, kým je ešte pri sile a zmysloch. Otcovi bolo jeho rozhodnutia ľúto, no rešpektoval to. Mladý sa teda vybral na skusy do sveta a tam prehýril všetko, čo mal. Skončil ako posledný bezdomovec a žobrák odkázaný na milosť či nemilosť. Denným menu mu boli mnoho ráz pomýje určené sviňam. Až po tomto hlbokom úpadku mu došlo, o čo prišiel. Zlomený a zahanbený sa vrátil späť k otcovi s prosbou o odpustenie. A jeho otec? Po neslávnom comebacku by sa pokojne mohol naštvať a naveky zanevrieť na toho, ktorý mu spôsobil bolesť a hanbu. Určite by sme mu dali za pravdu. No on nie. Paradoxne, rozbehol sa k synovi, dal mu prsteň, šaty, obuv a vystrojil hostinu! Že sa to staršiemu nemuselo páčiť, o tom niet pochyb. Ale aj jeho otec presvedčil, že vždy mal a bude mať u neho všetko, čo si zažiada, lebo oboch ich miluje...

Prečo som začal týmto príbehom z Lukášovho evanjelia? Zhruba v polovici mesiaca november si budeme pripomínať zmenu, ktorá sa udiala v našej spoločnosti. Lepšie povedané, v celom východnom bloku. Odtvtedy ubehlo viac ako dvadsať rokov a aj príbeh našej spoločnosti bol a je podobný príbehu mladšieho brata. Naše dedičstvo (aj to duchovné) sme postupne rozmieňali a rozmieňame v konfrontácii s kultúrami, rôznymi ideológiami a štýlmi, ktoré sa k nám valili a valia zo sveta. Rozmieňali a zabúdali sme na jeho pôvodný obsah, až sme dospeli do bodu terajšieho duchovného a kultúrneho marazmu, keď nevieme, čo je ešte pôvodné a čo implantované. Možno ich raz budú naši potomkovia považovať za rýdzo slovenského pôvodu(!).

Príznačné pre postmodernu je, že ponúka produkty, ale nie cieľ. Tak aj my sme načierali a brali plným priehŕstím a ochutnávali zo všetkého, čo sa núkalo. Vyskúšali sme aj rôznych pseudomesiášov, ktorí sa tvárili, že nám pomôžu dostať sa do zasľubenej zeme. Skúšali sme, no systém pokus – omyl trvá. Nám však tie pomýje už pomaly tuhnú v krku. Začínáme mať toho dosť a bezradne sa obzeráme vókol seba, odkiaľ by mohla prísť pomoc. Kto by nás z toho zápachajúceho bahna vytiahol. Obzeráme sa, čakáme na ďalšieho vodcu, čakáme... A do toho bojazlivého a rozpačitého ticha, strachu o našu budúcnosť zaznieva to hromové:

„Ja som Hospodin, tvoj Boh, nebudeš mať iných bohov, okrem mňa. Som tvoj Boh, ktorý zostáva nemenný. Systémy a ľudia v nich prichádzajú, odchádzajú, no ja ostávam stále tu a pre Teba. Ja som ten, ktorý ti začiatkom mesiaca november pripomína tvoju pomítnutosť, keď prichádzaš k hrobom svojich blízkych, no som zároveň Ten, ktorý ti koncom toho istého mesiaca ukazuje možnosť nového štartu počas adventných dní. V nich máš šancu na nový a lepší začiatok so mnou aj s tými, s ktorými sa potýkaš vo svojom okolí. Máš možnosť konečne nájsť aj sám seba. Tak čo s tým spraviš, syn môj, dcéra moja? Chceš sa ešte naďalej trápiť?“

Želám ti teda, čitateľ, čitateľka, aby sa ti konečne podarilo nájsť to, čo hľadáš a skutočne pre svoj život potrebuješ.

Ako sa lepšie koncentrovať a upokojiť?

/ kpt. Michaela ŠTAMMOVÁ

/ foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Niekedy sa nedokážeme dobre sústrediť, máme rozlietané myšlienky. Vtedy je pravdepodobne problémom nedostatočná koncentrácia. Pri nej sústredíme celú pozornosť nášho myslenia na jediný predmet alebo problém a vynakladáme úsilie na udržiavanie tohto sústredenia.

Ide o veľmi náročný proces, pretože naše myslenie má neustálu tendenciu nechať sa vyrušiť vonkajšími podnetmi alebo aj vnútornými súvislosťami.

Koncentracii a sústredeniu pomáha meditovanie. Nie je veľmi zložitá, čo dokážu len jogini. Meditovať dokáže v princípe každý. Každá meditácia má jednoduchý základ: Stačí si uvoľniť sádnuť, zavrieť oči, predstaviť si bielu stenu a pokúsiť sa zahnať všetky rušivé obrazy a myšlienky. Potom sa sústredíš na vlastné dýchanie; nie myslieť naň, ani ho meniť, ale sledovať a vnímať ho. Navyše vnímať svoje „Ja“. Ako stred svojho vnútorného vesmíru, ako centrum vlastných síl. Človek by mal takto precvičovať koncentráciu približne 20 minút ráno po prebudení a večer pred spaním. Tiež môžete vyskúšať kratšie cvičenie na zlepšenie koncentrácie: Pokúste sa pomaly narátať do desať tak, aby vaše myšlienky boli plne sústredené iba na rátanie. Ak vám predsa len napadne niečo iné – do rátania sa votrie iná myšlienka, začnite opäť od začiatku.

V situácii nadmerného rozrušenia – nervozity, hnevu, nepokoja môžete skúsiť upokojujúce dýchacie cvičenie. Ideálne by sme sa pri ňom mali nadychovať, zadržiavať dych a vydychovať (každú z týchto fáz) na osem dých – teda kým narátame do osem. Na začiatok stačí počítať do štyroch a postupne sa môže interval

zvyšovať. Ako vyzerá samotné cvičenie? Nádychneme sa nosom, pomaly počítame do štyroch. Na štyri doby zadržíme dych a vydychujeme (tiež na štyri doby). Uslujeme sa pritom vydychnuť všetok vzduch z pľúc. Opakujeme 10-krát.

Ak sme veľmi rozrušení, často máme pocit straty kontroly nad sebou a nad našou situáciou. Efektívnym nástrojom na okamžité prevzatie kontroly je upokojujúce cvičenie nazývané 5 - 4 - 3 - 2 - 1. Úlohou cvičiaceho je vymenovať veci, ktoré vidí (napr. stôl, okuliare a pod.), ktoré počuje (napr. zvuk okoloidúceho auta, vlastný dych a pod.) a ktoré pociťuje (napr. nohy dotýkajúce sa zeme, chrbát dotýkajúci sa opierky stoličky a pod.). Z každej modality najprv po päť, potom po štyri, tri, dve a jeden, pričom platí, že sa môžu aj opakovať a cvičenie môže prebiehať nahlas aj v duchu.

K celkovej koncentrácii a psychosomatickému vyladeniu pomáha aj počúvanie hudby. Tá preniká do ľudskej psychiky oveľa hlbšie než napríklad hovorené slovo. Emócie spôsobené kontaktom s hudbou vyvolávajú reakcie, ktoré priamo ovplyvňujú biochemické procesy v ľudskom tele. Na navodenie relaxácie je vhodné použiť nahrávky inšpirované prírodnými zvukmi, ale využíva sa aj moderná hudba. Odporúčaný býva folk, country alebo filmová hudba.

M. Štammová

Na vojenských cintorínoch

/ Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.

Pri príležitosti sviatkov Všetkých svätých a Pamiatky zosnulých príslušníci 2. mechanizovanej brigády a jej podriadených útvarov dislokovaných v posádke Prešov, pod vedením vojenského kaplána brigády mjr. Jozefa Michalova 29. októbra navštívili vojenské cintoríny. Vojenský cintorín tvorí časť mestského cintorína v Prešove. Bol založený v roku 1943. Starostlivosť o pietne miesta a pamätníky venované pamiatke na zomrelých vojakov patrí medzi základné úlohy všetkých veliteľstiev posádok na východe Slovenska, ktoré sú realizované počas roka aj s príslušníkmi cudzích armád. Spoločnosťou starostlivosti o vojnové hroby a v spolupráci so samosprávou miest a obcí. Príslušníci vojenských útvarov a zariadení dislokovaných v posádke Prešov si pamiatku na zosnulých vojakov pripomenuli 2. novembra pietnym aktom, ktorý sa uskutočnil pri Pamätníku slovenských vojakov. Na miestach posledného odpočinku tragicky zosnulých profesionálnych vojakov trebišovského 21. zmiešaného mechanizovaného práporu pri leteckej tragédii v Hejciach si 27. októbra ich pamiatku uctili zástupcovia

trebišovského práporu. Pod vedením vojenského kaplána práporu npor. Mgr. Jána Szakalu navštívili jednotlivé hroby v čase blížiacich sa sviatkov Všetkých svätých a Spomienky na zosnulých. Krátka modlitba, zapálenie sviečky a polozenie venca sa tak stali prejavom spomienky živých na svojich mŕtvych kolegoch vo východoslovenských obciach Zboj, Dlhé nad Cirochou, Kamenica nad Cirochou, Novosad, Plechotice a v ďalších. 21. zmp Trebišov organizuje túto spomienkovú cestu za svojimi zosnulými kolegami už tradične každý rok.

LCS 2 Independence

Viac moderných lodí LCS

Zdroje amerického námorníctva uviedli, že vyjednávajú o zmene pôvodnej dodávky prvých moderných pobrežných lodí LCS (Littoral Combat Ship). Pôvodný zámer, že desať lodí dodá jedno víťazné konzorcium z dvoch uchádzačov a druhé dodá počítačové systémy pre päť ďalších plavidiel, sa má zmeniť na dodávku desiatich plavidiel od každého dodávateľa – skupiny vedenej spoločnosťou Lockheed Martin aj od americkej divízie austrálskej spoločnosti Austal. Podobné rozhodnutie by zrýchlilo dodávku moderných plavidiel pre americké námorníctvo. Celkový počet bojových lodí LCS by mal predstavovať 55 kusov.

Vyhotovenie plavidiel oboch konzorcií je dosť odlišné, hoci obe splňajú náročné požiadavky amerického námorníctva z technickej i účelovej stránky. Nultá séria LCS dosahuje rýchlosť väčšiu ako 40 uzlov (75 km/h) a schopnosť dlhého presunu za hranicu 5 630 km. Návrh konzorcia vedeného Lockheed Martin má jednotrupový tvar vysokorychlostného klzaka (LCS 1 Freedom), vďaka Ge-

neral Dynamics predstavuje trimaran so štíhlým stabilizovaným trupom (LCS 2 Independence). Lodná konštrukcia oboch vyhotovení LCS umožňuje nesenie výbavy a posádky podľa určenia bojových plavidiel a pre špeciálne operácie.

Bojové pobrežné lode LCS (Littoral Combat Ship) sú výnimočným programom amerického námorníctva, ktoré má záujem získať do výzbroje viacúčelové hladinové lode, ktoré budú mať modulárnu „skladačkovú“ koncepciu podľa zámeru použitia plavidla. Momentálne súperia o zákazku dve konzorciá: pod vedením Lockheed Martin a General Dynamics. US Navy plánuje bojové pobrežné lode LCS využívať na potláčanie asymetrických hrozieb v podobe tichých dieselových ponoriek, rýchlych hladkových plavidiel, novej generácie účinných mín a teroristických útokov, ako bolo napadnutie torpédoborca Cole v Jemene. Plavidlá LCS majú zabezpečiť prevahu na bojisku v pobrežných vodách s tým, že musia byť schopné aj presunu cez oceány na veľké vzdialenosti.

text rak, foto General Dynamics

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16,00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielač čas sledujte
na internete.

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 17.10 hod. do 17.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Teší sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Biháry a Bernard Roštecký.

(r)

Odkrývanie minulosti

"Karpatský front 1914/1915 - Odkrývanie minulosti" je názov výstavy, ktorú s podporou Vojenského historického ústavu zorganizovali Klub vojenskej histórie Beskydy a Vihorlatské múzeum v Humennom.

Výstava je otvorená pre návštevníkov od 11. novembra do 31. decembra 2010 vo výstavných priestoroch Vihorlatského múzea v Humennom.

(r)

Zo zbierok Vojenského historického múzea v Piešťanoch - 130mm raketomet vz. 51